Crna Gora
Državna revizorska institucija
broj:
Podgorica, 26.07.2017. godine

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA JAVNOG PREDUZEĆA "REGIONALNI VODOVOD CRNOGORSKO PRIMORJE" – BUDVA ZA 2016. GODINU

(Konačan)

Podgorica, jul 2017. godine

SADRŽAJ

I MIŠLJENJE I PREPORUKE....3
I DIO – OPŠTI DIO....13
1.1. Pravni osnov 13
1.2. Vrsta, predmet i obuhvat revizije 13
1.3. Cilj revizije.... 13
1.4. Osnovni podaci o subjektu revizije 14
1.4.1. Unutrašnja organizacija Preduzeća 15
2. DIO II – UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE 16
2.1. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola 16
2.2. Planiranje prihoda i rashoda 21
2.3. Izvještavanje 23
2.4. Bilans stanja.... 26
2.4.1. Aktiva 27
2.4.2.Pasiva.... 38
2.5. Bilans uspjeha 48
2.5.1. Poslovni prihodi 49
2.5.2. Poslovni rashodi 59
2.6. Javne nabavke 67
2.6.1. Upravljanje državnom imovinom 70
2.7. Sudski sporovi.... 71
2.8. Zaštita vodoizvorišta „Bolje Sestre“ i sistema regionalnog vodosnabdijevanja.... 71
Zakonska i druga akta korišćena u postupku revizije 73

I MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i razmatranja navoda subjekta revizije sadržanih u Izjašnjenju na preliminarni izvještaj DRI br. 05-105/17 od 19.06.2017. godine, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu **g. Zoran Jelić** (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i **dr Branislav Radulović** (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 26.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu

Odgovornost subjekta revizije

U skladu sa Zakonom o računovodstvu pravna lica dužna su da pripreme godišnje finansijske iskaze i konsolidovane iskaze sa stanjem na dan 31. decembra poslovne godine. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbijedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

FINANSIJSKOM REVIZIJOM Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu utvrđeno je da isti ne daje istinit i objektivan prikaz stanja kredita na dan 31.12.2016. godine. U Bilansu stanja za 2016. godinu pogrešno je iskazana pozicija dugoročni krediti za 1.512.909,90€ i pozicija Nekretnine, postrojenja i oprema za iznos od 233.479,77€. U Bilansu stanja, dugoročni krediti su iskazani u iznosu 19.527.904,65€, dok je revizijom utvrđeno da dugoročni krediti na kraju 2016. godine iznose 21.040.814,35€. Iznos od 233.479,77€ treba evidentirati na računu 02308 - cjevovod PK Tivat – PS Podkuk, a isknjižiti sa računa 53203 – troškovi vodovoda.
U Bilansu uspjeha za 2016. godinu pogrešno je iskazana pozicija finansijski rashodi u iznosu od 249.100,65€. U Bilansu uspjeha, finansijski rashodi su iskazani u iznosu 953.063,05€, dok je revizijom utvrđeno da je Preduzeće na dan 31.12.2016. godine iskazalo obračun kamate po kreditu Međunarodnog udruženja za razvoj (IDA) u iznosu 249.100,65€, iako nije vršilo otplatu naknade (kamate) po kreditu, već je istu vršilo Ministarstvo finansija.
Prag materijalnosti za reviziju JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ određen je u iznosu 1% od ukupnih rashoda u 2016. godini, odnosno 50.903,75€. S obzirom da navedeni finansijski iskazi sadrže bitne materijalne greške nadležni Kolegijum izražava **NEGATIVNO MIŠLJENJE** na Godišnji finansijski izvještaj JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ za 2016. godinu.

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE NEGATIVNOG MIŠLJENJA ZA FINANSIJSKU REVIZIJU:

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće obaveze prema IDA kreditu nije iskazalo u punom iznosu, već je na računu 41504 - Dugoročni krediti u inostranstvu na dugovnoj strani evidentiralo Amortizacioni trošak kredita – ispravku vrijednosti kredita i na taj način smanjilo iskazane obaveze po IDA kreditu na dan 31.12.2015. godine za 1.756.204,32€ i na dan 31.12.2016. godine za 1.512.909,90€. Navedeno znači da su u Bilansu stanja za 2016. godinu iskazane dugoročne obaveze po kreditima (bez obaveza po kreditima do 1 godine) u iznosu od 19.527.904,65€ umjesto 21.040.814,35€, odnosno da su iskazani manje za 1.512.909,90€.

Preduzeće je iznos kamate za 2016. godinu utvrdilo preko amortizacije IDA kredita i preračunalo u € primjenom kursa na dan 31.12.2016. godine i za navedeni iznos uvećalo račun 562 - Troškovi kamata i zadužilo račun 41504 – Amortizacioni trošak IDA kredita za iznos od 249.100,60€. Na taj način je račun 41504 – Amortizacioni trošak (početno stanje na 01.01.2016. godine iznosilo 1.756.204,32€) umanjen za 249.101,32€ i na 31.12.2016. godine iskazan je u iznosu 1.512.909,89€. Preduzeće je u 2016. godini iskazalo u Glavnoj knjizi i finansijskim izvještajima, Rashode po osnovu kamata (račun 56203) u većem iznosu od stvarnih za 249.100,60€ i na taj način smanjilo dobit preduzeća za isti iznos.

Revizijom je utvrđeno da su Nekretnine, postrojenja i oprema iskazana manje za iznos od 233.479,77€. Navedeni iznos je isknjižen na teret troškova održavanja (račun 53203 – troškovi vodovoda) i odnosi se na održavanje cjevovoda RVS prema Ugovoru za nabavku radova na sanaciji cjevovoda regionalnog vodovodnog sistema na dionici PK Tivat – PS Podkuk, broj 01-16/8687/3 od 11.03.2016 godine kojeg je Preduzeće zaključilo sa dobavljačem Ind-eko DOO. U skladu sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, navedeni iznos od 233.479,00€ treba evidentirati na računu 02308 - cjevovod PK Tivat – PS Podkuk, a isknjižiti sa računa 53203 – troškovi vodovoda. Zbog navedenog knjiženja u iznosu 233.479,00€ umanjena je vrijednost opreme, a samim tim, umanjena je i dobit Preduzeća za 2016. godinu.

Preporuka: Preduzeće treba da, u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, ispravi greške:

- na računu Amortizacija IDA kredita čija je vrijednost na 31.12.2016. godine iznosila 1.512.909,90€;
- na računu troškovi kamata u iznosu 249.100,60€;
- da za iznos od 233.479,00€ uveća račun 023 – oprema i umanji račun 53203 – troškovi vodovoda.

Nakon ispravki finansijskih grešaka neophodno je, pripremiti i sastaviti nove finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.

REVIZIJOM PRAVILNOSTI Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu utvrđeno je da Preduzeće nije u potpunosti uskladilo poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena odstupanja i neusklađenosti poslovanja Preduzeća sa sljedećim propisima: Zakonom o računovodstvu i reviziji, Zakonom o sprječavanju nelegalnog poslovanja, Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, Zakonom o radu, Zakonom o javnim nabavkama, Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, Uputstvom za obračun bruto zarada, Pravilnikom o blagajničkom poslovanju i Pravilnikom o službenom putovanju, koja imaju materijalni ali ne i prožimajući karakter. Na osnovu navedenog nadležni Kolegijum izražava **USLOVNO MIŠLJENJE** na usklađenost poslovanja sa propisima**.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE USLOVNOG MIŠLJENJA ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI:

Na dan 31.12.2016. godine, Preduzeće ima 46 zaposlenih u stalnom radnom odnosu dok je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sistematizovano 33 radna mjesta sa 61 izvršiocem. Preduzeće upravlja imovinom vrijednom preko 100 mil€. Preduzeće je razvrstano u **malo pravno lice** i nema obavezu vršenja komercijalne revizije i formiranja revizorskog odbora. Međutim, s obzirom da je zbog povećanog obima posla, tokom 2016. godine dolazilo do uvođenja prekovremenog rada i angažovanja lica posredstvom Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, smatramo da Preduzeće u skladu sa čl. 5 Zakona o računovodstvu treba da se transformiše u srednje pravno lice. Preduzeće je u skladu sa čl. 29 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja u obavezi da se transformiše u jedan od oblika privrednih društava do 31.08.2017. godine.

Preporuka: Preduzeće treba nakon izvršene transformacije u privredno društvo, u skladu sa čl. 5 Zakona o računovodstvu razvrstati u srednje pravno lice. Nakon izvršenog razvrstavanja u skladu sa čl. 29 i 30 Zakona o reviziji treba imenovati revizorski odbor od najmanje tri člana.

Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije donijelo Pravilnik o kancelarijskom poslovanju kojim bi bliže propisalo način prijema, evidentiranja, otpremanja i arhiviranja upravnih i neupravnih akata, kako ulaznih tako i izlaznih. Preduzeće nema **Upisnik** za evidentiranje upravnih akata, već se kroz **Djelovodnik** vrši evidentiranje upravnih i neupravnih akata. Međutim, kroz Djelovodnik

se **ne vrši evidentiranje svih** akta koja se zaprime u preduzeće, kao ni sva interna i izlazna akta, a djelovodna knjiga nije zaključena na kraju 2015, kao ni na kraju 2016. godine.

Preporuka: Upravni odbor Preduzeća treba da donese Pravilnik kojim će obuhvatiti kancelarijsko poslovanje (prijem akata, pregledanje, raspoređivanje, evidentiranje, dostavljanje u rad, administrativno-tehničku obradu, otpremanje akata, razvođenje i arhiviranje) ili da do donošenja navedenog, obezbijedi shodnu primjenu Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.

Preduzeće nije donijelo politike i procedure za kompjutersku obradu podataka i sistem praćenja njihove primjene. Revizijom Bilansa stanja je utvrđeno da postoje slučajevi kada se izmjene u nalozima za knjiženje ne vrše storniranjem naloga za knjiženje već direktnom izmjenom podataka u Glavnoj knjizi što nije u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva predviđenim čl. 19 Zakona o računovodstvu;

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da donese politike i procedure za unos i obradu kompjuterskih podataka.
● Preduzeće je dužno da obezbijediti potpunu primjenu čl. 19. Zakona o računovodstvu i poslovne knjige vodi u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva.

Planiranje prihoda i rashoda

Preduzeće prilikom donošenja Finansijskog plana prihoda i rashoda, u isti nije uključilo sve prihode i rashode iako je većinu realizovanih prihoda, a posebno rashoda imalo i u prethodnoj (2015.) godini.

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da donese interno pravilo za pripremu i donošenje Plana rada i Finansijskog plana. Radi unaprjeđenja funkcije planiranja neophodno je u finansijski plan prihoda i rashoda uključivati sve prihode i rashode i vršiti njihovu realnu procjenu i analizu.

Izvještavanje

Pojedini prihodi i rashodi nijesu evidentirani na grupama računa, kao ni na analitičkim računima koji su propisani Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Navedeno je dovelo do toga da u **Bilansu uspjeha** na pojedinim grupama računa nijesu iskazani prihodi i rashodi u iznosu iz Glavne knjige ili da pojedinih računa nema u Glavnoj knjizi, a isti su iskazani u Bilansu uspjeha.
Revizijom je utvrđeno da je kod pozicija u **Bilansu stanja,** takođe vršeno iskazivanje pojedinih grupa računa i analitičkih računa koji nijesu u navedenom iznosu evidentirani u Glavnoj knjizi preduzeća ili da pojedinih računa nema u Glavnoj knjizi, a isti su iskazani u Bilansu stanja.

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da donese interno pravilo za izvještavanje, kojim bi bliže propisalo postupak pripreme i dostavljanja finansijskih izvještaja i Izvještaja o radu Preduzeća.

● Preduzeće treba da poslovne promjene evidentira na računima koji su propisani Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i da Finansijske izvještaje sačini na način propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.

Bilans stanja

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije u potpunosti uspostavilo elektronsku evidenciju pokretne i nepokretne imovine. U Preduzeću imaju evidenciju imovine samo kroz popisne liste, a imovinu vode zbirno na klasi O, dok je ne evidentiraju analitički po grupama i klasama. Takođe, u postupku revizije utvrđeno je da Preduzeće i ispravku vrijednosti nekretnina (zgrade i oprema) vodi na klasi 2.

Preporuka: Preduzeće treba da uspostavi softversku evidenciju pokretne i nepokretne imovine, ispravku vrijednosti nekretnina evidentira u okviru analitičkog računa iz klase 0, a na kraju poslovne godine vrši cjelovit popis imovine, kao i usklađivanje knjigovodstvenog i stvarnog stanja, utvrdi i obrazloži utvrđene razlike.

Preduzeće je na osnovu Zaključaka Vlade Crne Gore, broj 03-7120 od 28.07.2011. godine preusmjerilo dio kreditnih sredstva iz ABU Dabi fonda u iznosu od 500.000,00€ za realizaciju Projekta unapređenja sistema vodosnabdijevanja Prijestonice Cetinje. Potraživanja po ovom osnovu od VIK Cetinje, na dan 31.12.2016. godine iznose 709.688,00€, odnosno 209.688,00€ više, zbog otplata kamata i kursnih razlika. Revizijom nije utvrđeno postojanje odgovarajućeg akta između Vlade, Preduzeća i Prijestonice Cetinje (odnosno VIK Cetinje) o regulisanju međusobnih odnosa.

Preporuka: Preporučuje se nadležnim državnim organima i Prijestonici Cetinje (VIK Cetinje) da regulišu dužničko – povjerilačke odnose sa Preduzećem.

U postupku revizije utvrđeno je da su gotovinska plaćanja izvršena na osnovu relevantne dokumentacije (putni nalozi, fiskalni računi, rješenja direktora i sl.). Međutim, revizijom je utvrđeno da su vršene gotovinske isplate naknada na koje se obračunava porez, što je u suprotnosti sa članom 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja.

Preporuka: Preduzeće treba da postupa u skladu sa članom 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja i članom 3 internog Pravilnika o blagajničkom poslovanju kojima je propisano da se plaćanja na koja se obračunavaju porezi i doprinosi ne mogu vršiti gotovinskim putem.

Preduzeće nije postupalo u skladu sa internim Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, u dijelu koji se odnosi na odredbe kojim je propisan način kontrolisanja formalne ispravnosti blagajničkih isprava. Takođe, nije vođen dnevnik blagajne na propisanom obrascu koji sadrži pregled svih promjena i saldo na kraju dana, potpisan od strane blagajnika. Preduzeće u pojedinim slučajevima nije postupalo shodno internom Pravilniku o službenom putovanju, u dijelu koji se odnosi na obavezu podnošenja putnog naloga u roku od 7 dana od dana povratka sa službenog puta radi obračuna troškova. Takođe, u pojedinim slučajevima nije vršen povraćaj novca u blagajnu po osnovu naloga za službeno putovanje u roku od tri dana od dana kad je zaposleni upoznat sa konačnim obračunom.

Preporuka: Preduzeće treba da postupa u skladu sa internim procedurama određenim Pravilnikom o blagajničkom poslovanju i Pravilnikom o službenom putovanju, kojima je propisana obaveza vođenje dnevnika blagajne koji će biti ovjeren od strane blagajnika i rukovodioca finansijskog sektora, kao i da u propisanom roku vrši obračun i isplatu/naplatu po osnovu naloga za službeno putovanje.

Potrošnja sredstava usled korišćenja platnih kartica nije opravdana relevantnom dokumentacijom (fiskalnim računima), što je u suprotnosti sa odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu i članova 31 i 32 Zakona o PDV-u.

Preporuka: Preduzeće treba da način vođenja računovodstvene evidencije uskladi sa članom 19 Zakona o računovodstvu, kao i da prilikom gotovinskog plaćanja obezbijedi primjenu članova 31 i 32 Zakona o PDV-u kojim je propisana obaveza izdavanja i uzimanja računa i osnovni podaci koje sadrži račun izdat poreskom obvezniku ili drugom licu.

Bilans uspjeha

U revizijom utvrđenim slučajevima Preduzeće nije sprovodilo kompenzacije sa dobavljačima u iznosu od 26.221,17€ preko žiro računa što nije u skladu sa čl. 5 i 11 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja.

Preporuka: Preduzeće treba da postupa u skladu sa čl. 5 i 11 Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja i da sva plaćanja koja se vrše putem kompenzacije sprovodi preko žiro računa.

Preduzeće nije donijelo interno pravilo kojim bi bliže propisalo način evidentiranja i obračuna ulaznog i izlaznog PDV-a, postupak provjere ispravnosti evidentiranog ulaznog i izlaznog PDV, obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava.

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da, u cilju tačnosti podataka koji se unose u PDV prijave, donese interno pravilo kojim bi bliže propisalo način evidentiranja i obračuna ulaznog i izlaznog PDV-a, postupak provjere ispravnosti evidentiranog ulaznog i izlaznog PDV-a, obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava.

Prilikom obračuna i predaje PDV prijava, nijesu se koristili podaci o ulaznom PDV, kao i PDV-u koji se ne može odbiti iz Glavne knjige, tako da podaci koji se nalaze u PDV prijavama ne korespondiraju u potpunosti sa podacima u Glavnoj knjizi. Utvrđena su odstupanja u PDV koji se ne može odbiti iz Glavne knjige (225.205,83€) i PDV iskazanog u PDV prijavama (228.437,17€) u iznosu od 3.231,34€. Navedeno je suprotno članu 53 Zakona o porezu na dodatu vrijednost kojim je propisano da je poreski obveznik dužan da u svom knjigovodstvu obezbijedi sve podatke potrebne za pravilno i pravovremeno obračunavanje i plaćanje PDV.
Uvidom u Glavnu knjigu i analizom računa 270 - Ulazni PDV koji se može odbiti, kao i provjerom računa koji se odnose na reprezentaciju, troškove održavanja vozila i sl, utvrđeno je da je Preduzeće postupilo suprotno članu 37 stav 3 Zakona o porezu na dodatu vrijednost i da je PDV u pojedinim slučajevima odbijan i kod ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV.

Preporuka: Preduzeće treba da evidentiranje PDV-a iskazanog u ulaznim i izlaznim faktura, kao i obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava u svim slučajevima vrši u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, kao i da PDV ne odbija kod ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV.

Obračunska vrijednost koeficijenta koja je korišćena prilikom obračuna zarada iznosila je 156,71€, iako je Odlukom direktora utvrđena u iznosu od 105,00€. Takođe, preduzeće nije postupilo u skladu sa Odlukom Vlade o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za 2016. godinu (odluka od 30.03.2016. godine) shodno kojoj je vrijednost koeficijenta za obračun osnovne zarade zaposlenih u javnom sektoru za fiskalnu 2016. godinu, u bruto iznosu od 90,00€, i primjenjuje se od dana stupanja na snagu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Elementi za obračun zarade su suprotno Uputstvu za obračun bruto zarade izdatom od strane Ministarstva finansija, korišćeni u neto iznosu, a zatim se primjenom korektivne stope vršio preračun neto zarade u bruto zaradu.

Preporuka: Preduzeće treba da obračun zarada uskladi sa Uputstvom za obračun bruto zarada i da se pridržava zakonskih i podzakonskih propisa koji se odnose na regulisanje prava i obaveza zaposlenih.

Zaposleni koji su raspoređeni na radna mjesta sa smjenskim radom, na nivou mjeseca imaju redovni rad koji traje znatno duže od 176 sati. Navedeno je u suprotnosti sa zaključenim ugovorima o radu kojima je predviđeno puno radno vrijeme u iznosu od 176 sati i čl. 49. Zakona o radu kojim je određeno da prekovremeni rad ne može trajati duže od 10 časova nedeljno. Uvećanje zarade po osnovu dodatnih sati vrši se bez donošenja pisane odluke poslodavca.

Preporuka: Preduzeće treba da prekovremeni rad uvodi u skladu sa čl. 49 Zakona o radu pisanom odlukom poslodavca prije početka rada, odnosno, ukoliko to priroda posla ili hitnost obavljanja prekovremenog rada zahtijevaju u roku od 5 dana nakon izvršenog prekovremenog rada.

Preduzeće je koristilo usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, za angažovanje 7 lica tokom cijele 2016. godine, koja su nastavila da rade u Preduzeću i tokom 2017. godine za obavljanje poslova iz redovne djelatnosti. Preduzeće za navedene poslove u skladu sa čl. 16 i 24 Zakona o radu po pravilu treba da zaključuje ugovore o radu na neodređeno vrijeme.

Preporuka: Preduzeće treba da zapošljavanje na radnim mjestima koja su predviđena aktom o sistematizaciji i za koje postoji izražena potreba, zapošljava u skladu sa čl. 24 Zakona o radu po pravilu na neodređeno vrijeme. Usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih po pravilu treba koristiti samo za poslove koji zahtijevaju privremeni rad.

Preduzeće nije postupalo u skladu sa članom 8 zaključenog sporazuma koji se odnosi na obavezu sačinjavanja izvještaja o izvršenim uslugama zaposlenih preko Agencije. Preduzeće nije postupilo u skladu sa članom 43f Zakona o radu, kojim je propisana obaveza Preduzeća da, najmanje jednom u šest mjeseci, obavijesti svoj sindikat o broju i razlozima radnog angažovanja zaposlenih.

Preporuka: Preduzeće treba da obezbijedi primjenu odredbi kojima je propisan način realizacije zaključenih sporazuma sa Agencijom za privremeno ustupanje zaposlenih. Takođe, Preduzeće treba da postupa u skladu sa članom 43f Zakona o radu, na način da najmanje jednom u šest mjeseci obavještava svoj sindikat o broju i razlozima radnog angažovanja zaposlenih posredstvom Agencije za privremeno ustupanje.

U Izvještaju o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (obrazac – IOPPD), evidentirana su plaćanja po osnovu zarade zaposlenih, članstva u upravnom odboru i isplaćene zimnice, dok porezi i doprinosi po osnovu dodijeljenih stipendija nijesu iskazani iako je preduzeće izvršilo obračun i isplatu istih.

Preporuka: Preduzeće treba da u Izvještaju o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD) koje podnosi poreskom organu, do 15 – og u mjesecu za prethodni obračunski period (mjesec) obuhvata isplate svih primanja koje se odnose na taj obračunski period.

Javne nabavke

Preduzeće je, primjenom otvorenog i šoping postupka, realizovalo 19 postupaka javne nabavke, iako je Planom za 2016. godinu predviđeno 84 postupka, odnosno od planiranih nabavki u vrijednosti od 4.473.000,00€, realizovana je vrijednost od 618.224,49€. Ukupna vrijednost realizovanih javnih nabavki, uključujući i nabavke uz primjenu neposrednog sporazuma iznosi 659.337,81€, odnosno 14,74% od planiranih nabavki za 2016. godinu.

Preporuka: Preduzeće treba da Plan javnih nabavki sačini na osnovu realnih potreba i prioriteta nabavke za godinu dana, a ukoliko se ukaže potreba za realizacijom javne nabavke koja nije planirana potrebno je u skladu sa članom 38 Zakona, izvršiti izmjene i dopune Plana.

U izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama za 2016. godinu, evidentirane su tri javne nabavke (ukupne vrijednosti 16.925,00€) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2017. godine i to za: usluge revizije; usluge održavanja fotokopir aparata i za nabavku dnevne i periodične štampe. Takođe, u Izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama za 2015.godinu, evidentirano je pet javnih nabavki (ukupne vrijednosti 97.822,65€) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2016. godine i to za: usluge ustupanja zaposlenih, usluge ispitivanja gromobranskih instalacija, nabavku mašine za pranje laboratorijske opreme, usluge izrade studije optimizacije izgradnje 2.faze RV i za radove na servisu hlorne stanice “Đurmani”.
U obrascu C nijesu evidentirana sva plaćanja koja su realizovana neposrednim sporazumom.

Preporuka: Preduzeće treba da u Izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama, shodno članu 118 Zakona, evidentira samo ugovore koji su zaključeni u periodu do 31. decembra godine za koju se podnosi izvještaj, pri čemu je u obrascu C potrebno evidentirati sve nabavke koje su realizovane neposrednom pogodbom.

Preduzeće je, u pojedinim slučajevima, ugovore zaključivalo na iznos procijenjene vrijednosti, i to za radove, usluge i nabavku razne robe, a količine koje su date u specifikaciji su okvirne i naručilac zadržava pravo da poveća ili smanji pretpostavljene količine robe u okviru ugovorene vrijednosti.

Preporuka: Preduzeće treba da odredi predmet javne nabavke u skladu sa članom 41 Zakona kojim je, između ostalog, definisano da predmet javne nabavke treba da bude opisan potpuno, jasno i razumljivo, na način koji omogućava podnošenje odgovarajuće ponude po vrsti, kvalitetu, cijeni, kao i po drugim potrebnim svojstvima i uslovima.

Preduzeće, uglavnom, zaključuje ugovore na period od godinu dana odnosno do utroška ugovorenog iznosa, što dovodi do ispostavljanja faktura po osnovu dva ugovora za isti predmet

javne nabavke, a koji su zaključeni u različitom periodu (pr: nabavka elektroopreme). Kod nabavke tečnog hlora plaćani su računi na osnovu ugovora koji je prestao da važi.

Preporuka: Ugovore o javnoj nabavci treba zaključivati na period koji ne može biti duži od godinu dana, osim u slučaju zaključivanja okvirnog sporazuma.

Upravljanje državnom imovinom

Preduzeće upravlja državnom imovinom vrijednom preko 100.000.000,00€ i u skladu sa čl. 3 i 22 Zakona o državnoj imovini dužno je da sa povjerenom imovinom postupa zakonito i ekonomično, sa pažnjom dobrog domaćina i da odgovara za to. Pažnja dobrog domaćina kod obavljanja profesionalnih djelatnosti podrazumijeva postupanje sa povećanom pažnjom i odgovornošću. Iz planova javnih nabavki i Izvještaja o radu je utvrđeno da je Preduzeće već duže vremena suočeno sa problemom nabiranja ili slijeganja zemljišta na kojem se nalaze objekti i oprema Preduzeća.

Preporuka: Preduzeće treba da dodatno nastavi sa aktivnostima na uspostavljanju sistema za geodetsko osmatranje objekata Regionalnog vodovoda, a naročito: hidrotehničkog tunela „Sozina“, rezervoara „Đurmani“ i prekidne komore „Prijevor“, a u cilju rane detekcije eventualnih pomjeranja objekata, uslijed nabiranja ili slijeganja terena i predupređenja nastanka štete, i o tome informiše Vladu.

Preporuke prema drugim državnim organima:

Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće sa Upravom za inspekcijske poslove zaključilo 15.04.2014. godine Protokol o saradnji br. 02-14/2351, kako bi preduzeli zajedničke aktivnosti u nadzoru nad primjenom propisa koji regulišu eksploataciju šljunka i pijeska u užim zonama sanitarne zaštite izvorišta „Bolje sestre“ i aktivnosti na planu kontrole zakonitosti obračuna i naplate naknade na investicije za izgradnju objekata na teritoriji opština Crnogorskog primorja.
U dijelu koji se odnosi na naplatu naknade za izgrađene objekte, a koji su bili obveznici naknade prilikom izdavanja upotrebne dozvole, obaviješteni smo da nije bilo prihoda po ovom osnovu i da su vlasnici objekata za koje je spisak dostavljen Upravi za inspekcijske poslove, započeli upotrebu istih bez izdavanja upotrebne dozvole, a samim tim i bez plaćanja naknade na investicije koju su bili u obavezi platiti.

Preporuka: Uprava za inspekcijske poslove treba da u skladu sa zakonskim ovlašćenima i potpisanim Protokolom o saradnji u potpunosti obezbijede primjenu čl. 4. – 6. Protokola i bez odlaganja, preduzme sve raspoložive mjere i aktivnosti kako bi svi obveznici plaćanja posebne naknade na investicije za izgradnju objekata na Crnogorskom primorju, u potpunosti i na zakonit način izvršavali svoje obaveze.

Revizijom je utvrđeno da se u Preduzeću **ne vrše kontrole** nekog segmenta poslovanja od strane poreskog organa (Poreske uprave ili organa jedinice lokalne samouprave u čijoj su nadležnosti poslovi utvrđivanja, naplate i **kontrole** poreza) iako je Preduzeće u skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji poreski obveznik koji podliježe obavezi plaćanja poreza.

Preporuka: Poreski organi dužni su da u potpunosti primjenjuju čl. 5 Zakona o poreskoj administraciji, i u skladu sa svojim nadležnostima vrše poslove kontrole poreza i kod privrednih društava u državnom vlasništvu.

Po ocjeni DRI najveću prijetnju za opstanak i dalji razvoj sistema regionalnog vodosnabdijevanja predstavlja potencijalno zagađivanje vodoizvorišta „Bolje Sestre“. Nelegalna ili nekontrolisana eksploatacija šljunka u užoj zoni sanitarne zaštite i izgradnja industrijskih objekata (asfaltnih baza) u široj zoni sanitarne zaštite vodoizvorišta „Bolje Sestre“, koja nije precizno definisana, zahtijevaju hitnost u rješavanju. Takođe, nepostojanje katastra podzemnih vodova na trasi cjevovoda i nepoštovanja ograničenja u pojasevima sanitarne zaštite dovodilo je do pojedinačnih incidenata i oštećenja infrastrukture Preduzeća.
U skladu sa čl. 9 st 2 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja, Preduzeće obezbjeđuje zaštitu izvorišta od zagađivanja i uspostavlja i održava zone sanitarne zaštite izvorišta, u skladu sa propisima. Međutim, bez pomoći drugih državnih organa (Ministarstvo, poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo ekonomije, Uprava za vode, Uprava za inspekcijske poslove i dr.) Preduzeće ne može obezbijediti zaštitu vodoizvorišta i infrastrukture.
Slabosti u nadzornoj funkciji nadležnih inspekcijskih organa, očitavaju se u nedostatku potrebnih ljudskih resursa i autoriteta državnih organa i zahtijevaju formiranje nove službe koja će biti sposobna da zaštiti prirodna bogatstva i spriječi njihovu krađu. Takođe, utvrđena je i neusklađenost u radu Preduzeća i Uprave za vode za koju Vlada kao osnivač mora pronaći adekvatno rješenje.

Preporuka: **Preporučuje se nadležnim državnim organima da uspostave efikasniji oblik zaštite prirodnih bogatstava od nelegalne ili nekontrolisane eksploatacije, obezbijede da se precizno utvrdi šira zona zaštite vodoizvorišta „Bolje Sestre“ i preduzmu radnje u cilju eliminisanja neusklađenosti u radu Preduzeća i drugih državnih organa.**

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod subjekta revizije nalaže:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Vlada i Ministarstvo održivog razvoja i turizma koje vrši nadzor nad subjektom revizije, radi preduzimanja mjera na uspostavljanju zakonskog okvira i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, budžet i finansije i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore.

- Da Javno preduzeće “Regionalni vodovod Crnogorsko primorje” dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i mjere. Preduzeće je dužno da u roku od 6 (šest) mjeseci DRI dostavi izvještaj o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

Podgorica, 26.07.2017. godine

ČLAN SENATA DRI
Zoran Jelić, rukovodilac Kolegijuma

_____

I DIO – OPŠTI DIO

1.1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ - Budva za 2016. godinu sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu br. 06 – 23/6 od 14.12.2016. godine;
- Odluci o vršenju revizije nadležnog kolegijuma br: 40112/17-051-407 od 06.03.2017. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ - Budva za 2016. godinu vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom DRI („Sl. list CG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br. 07/15);
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS);
- Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI – nivo III);
- Priručnikom Računovodstvo i revizija – Preduzeća javnog sektora,

1.2. Vrsta, predmet i obuhvat revizije

U skladu sa Godišnjim planom revizije i Odlukom o vršenju revizije, DRI je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Preduzeća. Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskim propisima.

U okviru finansijskog izvještaja za 2016. godinu detaljno su analizirani sljedeći pojedinačni finansijski iskazi:

- Iskaz o finansijskoj poziciji - Bilans stanja;
- Iskaz o ukupnom rezultatu - Bilans uspjeha;
- Statistički aneks
- Računovodstvene politike i napomene uz finansijske iskaze.

Predmet revizije su i pravna uređenost i organizaciono ustrojstvo Preduzeća, sistem nabavki i sudski sporovi koje vodi Preduzeće.

1.3. Cilj revizije

Cilj revizije je izricanje mišljenja o pouzdanosti i tačnosti Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016. godinu i pravilnosti (zakonitosti) poslovanja.

- **Pouzdanost i tačnost finansijskih iskaza** podrazumijeva izricanje mišljenja o istinitosti i vjerodostojnosti finansijskih iskaza, odnosno pravilnosti iskazanih podataka u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

- **Pravilnost poslovanja** podrazumijeva davanje mišljenja o pravilnosti poslovanja što znači ispitivanje finansijskih transakcija i odluka u vezi sa prihodima i rashodima, odnosno da li su sredstva pribavljena i korištena u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima, odobrenim finansijskim planom, drugim planskim dokumentima i zaključenim ugovorima.

1.4. Osnovni podaci o subjektu revizije

Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ je osnovano na osnovu Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja („Sl. list CG“, br. 13/07) i Odluke o organizovanju JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje" („Sl list CG”, br. 14/08), čiji je primarni cilj i zadatak vršenje regionalnog vodosbdijevanja opština: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Bar, Budva i Ulcinj i stvaranje preduslova za izgradnju i održavanje funkcionalnog jedinstva regionalnog vodovodnog sistema za Crnogorsko primorje.

Novim Zakonom o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja („Sl. list CG“, br. 56/16) koji je stupio na snagu 31.08.2016. godine, propisano je da će djelatnost regionalnog vodosnabdijevanja vršiti privredno društvo koje osniva Vlada. Privredno društvo će se osnovati u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, odnosno do 31.08.2017. godine. Do dana upisa u Centralni registar privrednih subjekata novog privrednog društva, sva prava i obaveze po osnovu ovog zakona ima Javno preduzeće "Regionalni vodovod Crnogorsko primorje" (u daljem tekstu: Preduzeće).

Djelatnost Preduzeća je: izgradnja objekata regionalnog sistema vodosnabdijevanja; obavljanje poslova vodosnabdijevanja; obezbjeđivanje racionalnog korišćenja kapaciteta; izgradnja objekata preduzeća; obezbjeđivanje priključka vodovodnog sistema opština na priključak regionalnog sistema vodosnabdijevanja; stalna i redovna isporuka vode za piće i druge potrebe opštine do mjernog instrumenta na mjestu povezivanja sa njenim vodovodnim sistemom; odlučivanje u vršenju javnih ovlašćenja o pravima i obavezama opština i drugih pravnih lica u upravnim stvarima; obezbjeđivanje, zaštita i upravljanje regionalnim sistemom vodosnabdijevanja; investiciono i tekuće održavanje i rekonstrukcija objekata i postrojenja radi obezbjeđenja funkcionalnosti regionalnog sistema vodosnabdijevanja; izgradnja informacionog sistema i studijsko istraživačka i analitička obrada podataka o sistemu vodosnabdijevanju; praćenje i obezbjeđivanje jedinstva regionalnog sistema vodosnabdijevanja; obavljanje drugih poslova u skladu sa Odlukom o osnivanju i Statutom Preduzeća. Preduzeće pored osnovne obavlja i sporedne djelatnosti koje se u manjem obimu, ili povremeno, vrše uz osnovnu djelatnost ili koje doprinose potpunijem iskorišćavanju kapaciteta. Jedna od sporednih djelatnosti Preduzeća su usluge u oblasti kablovskih komunikacija – iznajmljivanje optičkih vlakana (DARK FIBER), za što je Preduzeće registrovano kod Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore.

Organi preduzeća su:

- Upravni odbor i
- Direktor.

Upravni odbor ima 7 članova. Četiri člana Upravnog odbora imenuje Vlada. Dva člana su predstavnici primorskih opština koji se imenuju na predlog Zajednice opština Crne Gore. Jedan predstavnik se imenuje na predlog zaposlenih Preduzeća. Imenovanje Upravnog odbora vrši Vlada Crne Gore. Upravni odbor se imenuje na period od četiri godine. Predsjednik Upravnog

odbora Preduzeća bio je mr Miodrag Pejović, a od 28.04.2016. godine rješenjem Vlade za predsjednika Upravnog odbora imenovan je Dragan Asanović.

Direktor preduzeća je organ rukovođenja koga imenuje Vlada na period od 5 godina. Direktor Preduzeća je Goran Jevrić.

Sjedište preduzeća je u Budvi, Popa Jola Zeca br. 5.

1.4.1. Unutrašnja organizacija Preduzeća

Organizaciona šema Preduzeća data je u sljedećoj tabeli:

Unutrašnja organizacija Preduzeća, sistematizacija poslova i radnih zadataka i predviđeni stepen školske odnosno stručne spreme za pojedine poslove utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta br. 01-14/4191-3/ od 02.12.2014. godine, kojim je sistematizovano 33 radna mjesta sa 61 izvršiocem.

Pravni status Preduzeća

Na dan 31.12.2016. godine, Preduzeće ima 46 zaposlenih u stalnom radnom odnosu, dok je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sistematizovano 33 radna mjesta sa 61 izvršiocem. Preduzeće upravlja imovinom vrijednom preko 100 mil€. Preduzeće je razvrstano u **malo pravno lice** i nema obavezu vršenja komercijalne revizije i formiranja revizorskog odbora. Međutim, s obzirom da je zbog povećanog obima posla, tokom 2016. godine dolazilo do uvođenja prekovremenog rada i angažovanja lica posredstvom Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, smatramo da Preduzeće u skladu sa čl. 5 Zakona o računovodstvu treba da se transformiše u srednje pravno lice. U skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i Zakona o reviziji, srednja pravna lica pored Bilansa stanja i Bilansa uspjeha sastavljaju iskaz o novčanim tokovima, iskaz o promjenama na kapitalu i napomene uz finansijske izvještaje, a u obavezi su da formiraju i Revizorski odbor. Preduzeće je u skladu sa čl. 29 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja u obavezi da se transformiše u jedan od oblika privrednih društava do 31.08.2017. godine.

Preporuka 1: Preduzeće treba nakon izvršene transformacije u privredno društvo, u skladu sa čl. 5 Zakona o računovodstvu razvrstati u srednje pravno lice. Nakon izvršenog razvrstavanja u skladu sa čl. 29 i 30 Zakona o reviziji treba imenovati revizorski odbor od najmanje tri člana.

2. DIO II – UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

2.1. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola

U skladu sa članom 14 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Direktor Preduzeća je bio obavezan da odredi zaposlenog koji je zadužen za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola, kao i da uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola vrši na osnovu plana za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola i metodologije za sprovođenje plana.

Direktor Preduzeća je, u skladu sa navedenim propisom, od 01.07.2015. godine rasporedio službenicu Martu Vulević na radno mjesto Šef FMC procedura. Od 24.10.2016. godine godine na radno mjesto Šefa FMC procedura raspoređen je Predrag Bjelobrković.

Šef FMC procedura je u februaru 2017. godine pripremio Nacrt Godišnjeg plana unapređenja finansijskog upravljanja i kontrola Javnog preduzeće regionalni vodovod “Crnogorsko primorje”-Budva za 2017. godinu koji je dostavljen Upravnom odboru na usvajanje. Upravni odbor je na sjednici održanoj 20.04.2017. godine usvojio Godišnji plan unapređenja finansijkog upravljanja i kontrola.

Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, članom 13, stav 1, tačka 12 propisana je obaveza uvođenja internih pravila i procedura, smjernice i uputstva. Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće, tek u drugoj polovini 2016. godine donijelo većinu unutrašnjih finansijska akta[1]:

Preduzeće je shodno članu 13 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i člana 6 Pravilnika o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola izvršilo identifikaciju rizika, njihovu procjenu i praćenje, pripremilo knjigu rizika i istu dostavilo na razmatranje i usvajanje Upravnom odboru preduzeća. Upravni odbor je 18.08.2016. godine donio Odluku br. 01-16/10668-5 kojom je dao saglasnost na Registar rizika kojim su su identifikovani eventualni nepovoljni uticaji na ostvarivanje poslovnih ciljeva Preduzeća, radi praćenja i kontrole istih i preduzimanje mjera za smanjenje, odnosno sprječavanje nepovoljnih uticaja.

Kancelarijsko poslovanje

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije donijelo Pravilnik o kancelarijskom poslovanju kojim bi bliže propisalo način prijema, evidentirnja, otpremanja i arhiviranja upravnih i neupravnih akata, kako ulaznih tako i izlaznih. Preduzeće nema **Upisnik** za evidentiranje upravnih akata, već se kroz **Djelovodnik** vrši evidentiranje upravnih i neupravnih akata. Međutim, kroz Djelovodnik se

[1]Pravilnik o finansijskom poslovanju br. 01-16/10669/1 od 19.08.2016. godine,
Pravilnik o evidentiranju i plaćanju izlaznih i ulaznih faktura br. 01-16/10972/1 od 15.09.2016. godine,
Pravilnik o blagajničkom poslovanju br. 01-16/10669/2 od 19.08.2016. godine,
Pravilnik o korišćenju službenih vozila br. 01-16/11697/5 od 23.11.2016. godine,
Pravilnik o korišćenju službenih mobilnih telefona br. 01-16/10972/4 od 15.09.2016. godine,
Pravilnik o službenim putovanjima br. 01-16/10972/2 od 15.09.2016. godine,
Pravilnik o reprezentaciji br. 01-16/11697/6 od 23.11.2016. godine,
Pravilnik o davanju sponzorstava, donacija i pomoći br. 01-16/10972/3 od 15.09.2016. godine,

ne vrši evidentiranje svih akta koja se zaprime u preduzeće, kao ni sva interna i izlazna akta, a djelovodna knjiga nije zaključena na kraju 2015, kao ni na kraju 2016. godine.
Metodom slučajne provjere utvrđeno je da pojedina akta imaju djelovodni broj a da ista nijesu zavedena u Djelovodnik, kao i da su akta koja nijesu u vezi i ne odnose se na isti predmet, kroz Djelovodnik evidentirana kroz 2. Takođe, ne vrši se prenos brojeva za akta istog predmeta, koji bi trebali da dobijaju redni broj predmeta pod kojim je isti prvi put evidentiran, a novi podbroj prema redosljedu kojim su evidentirani u djelovodniku.
Ulazne, izlazne fakture i obračuni naknade za investicije se ne zavode u Djelovodnik (iste su zavedene samo u Knjigu ulaznih i Knjigu izlaznih faktura).

Kancelarijsko poslovanje državnih organa, organa lokalne samouprave i drugi pravnih lica kad vrše prenijete ili povjerene poslove državne uprave, kao i postupak prijema, evidentiranja i otpremanja akata, čuvanja predmeta, akata i drugog materijala i arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta, kao i druga postupanja sa službenim materijalom, propisano je Uredbom o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.
S obzirom da Preduzeće nije donijelo Pravilnik o kancelarijskom poslovanju, do donošenja istog trebalo je koristiti postojeća pravila za javni sektor regulisana Uredbom o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.

Preporuka 2: Upravni odbor Preduzeća treba da donese Pravilnik kojim će obuhvatiti kancelarijsko poslovanje (prijem akata, pregledanje, raspoređivanje, evidentiranje, dostavljanje u rad, administrativno-tehničku obradu, otpremanje akata, razvođenje i arhiviranje) ili da do donošenja navedenog, obezbijedi shodnu primjenu Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.

Softver za knjigovodstvo

Preduzeće posjeduje i koristi Softver za knjigovodstvo u kojem vrši evidentiranje poslovnih promjena. Revizijom je utvrđeno da:
- Preduzeće nije donijelo politike i procedure za kompjutersku obradu podataka i sistem praćenja njihove primjene;
- Revizijom Bilansa stanja je utvrđeno da postoje slučajevi kada se izmjene u nalozima za knjiženje ne vrše storniranjem naloga za knjiženje već direktnom izmjenom podataka u Glavnoj knjizi što nije u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva predviđenim čl. 19 Zakona o računovodstvu;

Preporuka 3: Preporučuje se Preduzeću da donese politike i procedure za unos i obradu kompjuterskih podataka.
● Preduzeće je dužno da obezbijedi potpunu primjenu čl. 19. Zakona o računovodstvu i poslovne knjige vodi u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva.

Ulazne i izlazne fakture

Softverom za knjigovodstvo nije obuhvaćena elektronska evidencija ulaznih i izlaznih faktura već se ista vodi ručno. Pravilnikom o evidentiranju i plaćanju ulaznih i izlaznih faktura br. 01-16/10972/1 od 15.09.2016. godine bliže je uređen način evidentiranja, dostavljanja, čuvanja i plaćanja ulaznih faktura. Članom 6 propisan je način provjere ispravnosti faktura, kao i ko i u kojim slučajevima potpisuje ulazne i izlazne fakture. Ulazne fakture se nakon zavođenja u Knjigu

ulaznih faktura (KUF) dostavljaju licu odgovornom za tu vrstu nabavke, koje kontroliše ispravnost fakture. Ulaznu fakturu, čiju je ispravnost potvrdilo odgovorno lice, kontroliše i ovlašćeno lice i zaposleni koji obavlja poslove javnih nabavki. Lica ovlašena za kontrolu ispravnosti faktura istu potpisuju svojim potpisom na fakturi ili **verifikacionoj listi** koja je utvrđena od strane Direktora. Tek nakon provjera fakture i ovjere od strane ovlašćenih lica faktura se dostavlja Finansijskom sektoru koji priprema nalog za plaćanje i isti dostavlja Direktoru sa pratećom dokumentacijom.
Pripremom i ovjeravanjem navedenih verifikacionih lista obezbijeđeno je **razdvajanje dužnosti** kojom se sprječava da je jedno lice istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu, kao i **sistem dvojnog potpisa** u kome nijedna obaveza ne može biti preuzeta ili izvršeno plaćanje bez potpisa rukovodioca subjekta i rukovodioca finansijske službe ili drugog ovlašćenog lica.
Revizijom je utvrđeno:

- da se sve ulazne i izlazne fakture evidentiraju kroz Knjigu ulaznih faktura (KUF) i Knjigu izlaznih faktura (KIF), koje Preduzeće vodi u papirnoj formi i da je u 2016. godini u KUF-u evidentirano 1084 ulazne fakture, a u KIF-u 80 izlaznih faktura. Preduzeće pored KIF- a u kojim evidentira izdate fakture za prodatu vodu, zakup i druge robe i usluge ima i Knjigu izlaznih faktura u kojim evidentira Obračune za naplatu posebne naknade za investicije na Crnogorskom primorju. **Ulazne i izlazne fakture nijesu evidentirane u Glavnom djelovodniku preduzeća.**
- da JP posjeduje i koristi Softver za knjigovodstvo u kojem vrši evidentiranje poslovnih promjena, međutim postojeći **softver ne omogućava elektronsku evidenciju ulaznih i izlaznih faktura,** kod kojih bi se prilikom unosa u iste istovremeno napravio raspored PDV-a po višoj, nižoj, nultoj stopi kao i raspored PDV koji se može odbiti. Navedena elektronska evidencija bi omogućila i automatsko knjiženje naloga iz KUF-a i na taj način ubrzala rad zaposlenih u Finansijskom sektoru a istovremeno mogućnost greške svela na minimum. Nakon unosa ulaznih i izlaznih faktura kroz elektronsku evidenciju - Softver podaci bi se automatski generisali u mjesečne PDV prijave.

Preporuka 4: Preporučuje se Preduzeću da unaprijedi tehničke mogućnosti postojećeg Softvera za knjigovodstvo, obezbijedi elektronsku evidenciju ulaznih i izlaznih faktura i automatsko knjiženje naloga iz istih u Glavnu knjigu, kao i da vrši raspored poreskih obaveza u mjesečne prijave za obračun PDV -a.

Troškovi telefona

Preduzeće je donijelo Pravilnik o korišćenju službenih mobilnih telefona br. 01-16/10972/4 od 15.09.2016. godine, kojim se bliže uređuje pravo korišćenje službenih mobilnih telefona, kao i obaveze i postupanja zaposlenih u vezi sa korišćenjem službenih telefona. Članom 5 Pravilnika propisano je da zaposleni imaju pravo na troškove korišćenja telefona na teret Preduzeća u skladu sa Odlukom Direktora, do limita utvrđenog tom odlukom.
Članom 12 ovog Pravilnika predviđeno je da administrativno tehničke poslove u vezi sa korišćenjem telefona obavlja zaposleni koji je dužan da vodi evidenciju o potrošnji na propisanom obrascu – **evidencija o službenim mobilnim telefonima** i sačinjava **Izvještaj o telefonima** na propisanom obrascu i iste dostavlja direktoru i Finansijskom sektoru radi kontrole i praćenja troškova korišćenja telefona do dozvoljenih limita.

U postupku revizije nije data na uvid Odluka o limitima za korišćenje telefona, koja se odnosi na primjenu navedenog Pravilnika o korišćenju službenih mobilnih telefona. Dostavljeno je Rješenje

br. 01-14/4372/2 od 31.12.2014. godine kojim je predviđeno da će zaposleni koristiti usluge mobilne telefonije koja pruža MTEL d.o.o Podgorica. U prilogu Rješenja nalazi se i spisak za 48 zaposlenih kojima je određen limit i imaju pravo na korišćenje usluga mobilne telefonije u zemlji i sa inostranstvom.
Revizijom je utvrđeno da se račun za mobilnu telefoniju plaćao za 65 telefonskih brojeva, kao i da se 5 brojeva odnosi na brojeve koji koriste zaposleni na Pumpnim stanicama u toku radnog vremena. Dostavljen je i spisak zaposlenih sa brojevima telefona i limitima potrošnje i utvrđeno da je 20 zaposlenih imalo limit veći od 5€, kao i da isti imaju dozvoljen limit i za potrošnju u romingu, a zaposleni koji imaju dozvoljenu potrošnju od 5€ nemaju mogućnost potrošnje preko limita.
Utvrđeno je da su u 2016. godini usluge mobilne telefonije pružane na osnovu ugovora koji je istekao krajem 2015. godine, a novi ugovor nije zaključen zbog žalbi u toku postupka javne nabavke.
Revizijom je utvrđeno da niko od zaposlenih, ni nakon donošenja Pravilnika o korišćenju službenih mobilnih telefona u septembru 2016. godine, **nije skladu sa čl. 12 Pravilnika** pripremao ni dostavljao Evidenciju o službenim mobilnim telefonima i Izvještaj o telefonima na propisanom obrascu i nije na propisani način vršio kontrolu tačnosti i ispravnosti dostavljenih faktura za troškove mobilne telefonije. Preduzeće nije u skladu sa članom 5 Pravilnika donijelo Odluku o korišćenju telefona i limitima za troškove telefona.

Preporuka 5: Preduzeće treba da, u skladu sa Pravilnikom o korišćenju službenih mobilnih telefona, donese Odluku o limitima za korišćenje mobilnih telefona, da vrši kontrolu troškova mobilne telefonije i priprema i dostavlja Evidencija o službenim mobilnim telefonima i Izvještaj o telefonima na propisanom obrascu.

Službena vozila

Preduzeće je donijelo Pravilnik o korišćenju i održavanju službenih vozila, kojom je bliže utvrdilo uslove i način korišćenja službenih vozila. Revizijom je utvđeno da Preduzeće ima 9 službenih vozila koja su koristili zaposleni u 2016. godini.

Pregledom dokumentacije koja se odnosi na korišćenje službenih vozila u 2016. godini, utvrđeno je da se početkom svakog mjeseca vrši otvaranje Putnog naloga za putničko vozilo (Obrazac PN-3), koji sadrži podatke o datumu izdavanja, serijski broj, marku i tip vozila, kao i vrijeme važenja putnog naloga. Uvidom u izdate pune naloge utvrđeno je da su isti izdavani na period od mjesec dana.
Putni nalog sadrži i Evidenciju kretanja vozila, provedenog vremena i učinka koju vodi vozač. U navedenoj evidenciji upisuje se početno stanje brojila prije svake vožnje kao i krajnje stanje brojila na kraju mjeseca, kao i relacija na kojoj se vozilo kretalo. Na poleđini putnog naloga je Evidencija utroška goriva i maziva i ista sadrži količine odnosno ukupan iznos goriva koji je utrošen u toku mjeseca. Na kraju mjeseca navedeni putni nalozi se dostavljaju referentu za održavanje zajedno sa računima za gorivo. Referent za održavanje za svaki mjesec priprema izvještaj - Stanje voznog parka JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ i isti se zavodi kroz djelovodnik i dostavlja Finansijskom sektoru. Nakon dostavljanja potrebne dokumentacije Radna grupa (formirana rješenjem Direktora br. 850/1 od 29.08.2013. godine), sačinjava Izvještaj o izvršenoj analizi korišćenja i održavanja službenih vozila, utrošku goriva, i drugih pratećih troškova za vozilo. Izvještaj se sačinjava na osnovu Putnih naloga i dostavljenih računa za gorivo i isti se upoređuje sa zbirnim računom za gorivo koji je dostavio Jugopetrol.
Preduzeće je u postupku izjašnjenja dostavilo Plan rasporeda korišćenja službenih vozila po organizacionim jedinicama i korisnicima za 2016. godinu br. 03-15/8125/5, koji je Direktor

Preduzeća donio 21.12.2015. godine. Plan rasporeda korišćenja službenih vozila se odnosi na korišćenje vozila i limite na mjesečnom nivou, a istim je definisano zaduženje vozila, način i vrijeme korišćenja vozila, normirana je potrošnja goriva, a date su i ostale informacije koje se odnose na datume registrovanja vozila, iznose osnovnog i kasko osiguranja itd.”

- Ugovor za nabavku goriva zaključen je bez tačno utvrđenog roka, tako da je isti primjenjivan do kraja 2016. godine iako je zaključen u avgustu mjesecu 2015. godine. Za period duži od 1 godine Preduzeće je bilo u obavezi raspisati javni poziv za zaključenje Okvirnog sporazuma.

Organizovanje Službe zaštite

Unutrašnja služba zaštite otpočela je sa radom na osnovu Odluke o organizovanju unutrašnje službe zaštite i na osnovu Rješenja o odobravanju otpočinjanja rada unutrašnje službe zaštite i Rješenja o produženju odobrenja za obavljanje unutrašnje službe zaštite izdatom od Ministarstva unutrašnjih poslova.
Preduzeće je shodno članu 16 Zakona o zaštiti lica i imovine donijelo Planove zaštite obavezno štićenih objekata i na osnovu istih pribavilo potrebne saglasnosti od Ministarstva unutrašnjih poslova. Preduzeće je u skladu sa članom 17 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu donijelo 18.08.2016. godine Akt o procjeni rizika na radnom mjestu br.0406-02/16, kojim je izvršena procjena rizika za sva radna mjesta, utvrđen način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijeđeno njihovo sprovođenje.

Uspostavljanje unutrašnje revizije

Revizijom je utvrđena da je Preduzeće, uz prethodnu Saglasnost Ministarstva finansija br. 05-5837/2 od 21.09.2015. godine, potpisalo Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije br. 01-15/7206 od 01.10.2015. godine sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma. Sporazumom je predviđeno da Preduzeće povjerava obavljanje poslova unutrašnje revizije Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva održivog razvoja i turizma.
Jedinica za unutrašnju reviziju Ministarstva održivog razvoja i turizma izvršila je u 2016. godini reviziju poslovanja Preduzeća za 2015. godinu. Sačinjen je Izvještaj o izvršenoj reviziji u kojem je dato 6 preporuka i Akcioni plan za za sprovođenje istih. Upravni odbor Preduzeća je na sjednici održanoj 23.11.2016. godine prihvatio Izvještaj o reviziji, kao i preporuke i Akcioni plan za inplementaciju tih preporuka.

Računovodstvene politike

Preduzeće evidentiranje prihoda, rashoda, imovine, potraživanja i obaveza u poslovnim knjigama vrši u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Zakonom o računovodstvu koji je stupio na snagu 17.08.2016. godine i Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Preduzeće je u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji iz 2002. godine donijelo Odluku o računovodstvenim politikama br. 326/2 od 12.05.2004. g i Odluku o dopunama odluke o računovodstvenim politikama br. 619/3 od 31.05.2012. godine.

Preduzeće je u obavezi da u skladu sa Zakonom odobrenim rokom od godinu dana izvrši usklađivanje Odluke o računovodstvenim politikama sa novim Zakonom o računovodstvu.

2.2. Planiranje prihoda i rashoda

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije donijelo interno pravilo za pripremu i donošenje Plana rada i Finansijskog plana. Međutim, Preduzeće je donijelo Pravilnik o finansijskom poslovanju br. 01-16/10669/1 od 19.08.2016. godine u kojem je u jednom dijelu opisano finansijsko planiranje. Navedeno je da Finansijski plan sadrži: plan redovnih prihoda, plan redovnih rashoda i plan investiranja. Revizijom je utvrđeno da su sve organizacione jedinice preduzeća uključene u proces pripreme i donošenja Plana rada i finansijskog plana prihoda i rashoda za sledeću godinu. Plan rada za 2016. godinu sadrži planirane aktivnosti svih organizacionih jedinica, Finansijski plan prihoda i rashoda, pregled plana javnih nabavki za 2016. godinu, kao i plan razvojnih aktivnosti preduzeća. Finansijskim planom su obuhvaćene sve vrste prihoda preduzeća i to: prihodi od prodaje vode lokalnim vodovodnim preduzećima, prihodi od posebne naknade na investicije za izgradnju objekata na teritoriji opština Crnogorskog primorja, prihodi od zakupa optičkih kabala, kao i finansijski prihodi. Plan sadrži i pregled planiranih rashoda za 2016. godinu, međutim, osim rashoda koji se odnose na otplatu kredita i i kamata, drugi rashodi nijesu obrazloženi, tako da se iz plana ne može zaključiti za koje su namjene tačno predviđeni. Pregled planiranih i realizovanih prihoda i rashoda Preduzeća u 2016. godini, kao i uporedno ostvarenje u 2015. godini, prikazani su u sljedećoj tabeli:

R.b.	Opis	Ostvareno u 2015. godini	Plan za 2016. godinu	Ostvareno u 2016. godini	% izvršenja u 2016. godini
I	**Prihodi**	**4.502.309,85**	**4.193.400,00**	**6.304.225,61**	**150,34%**
1	**Poslovni prihodi**	**4.327.324,71**	**4.113.400,00**	**6.128.053,55**	**148,98%**
	Prihodi od prodaje vode	**2.862.714,00**	**2.713.400,00**	**3.420.117,94**	**126,05%**
	JP VIK BUDVA	1.222.263,00	1.058.000,00	1.476.438,95	**139,55%**
	JP VIK TIVAT	465.357,00	448.000,00	563.159,26	**125,71%**
	JP VIK-BAR	307.187,00	381.000,00	377.743,01	**99,15%**
	JP VIK-KOTOR	549.216,00	469.000,00	788.078,98	**168,03%**
	JP-VIK-ULCINJ	232.112,00	220.400,00	214.697,74	**97,41%**
	JP VIK H.NOVI	86.579,00	137.000,00	0,00	**0,00%**
	Prihodi od naknade 1% na investici	**1.428.217,93**	**1.400.000,00**	**2.500.470,98**	**178,61%**
	Prihod od 1% dopr.-Tivat	261.902,81	250.000,00	258.672,28	**103,47%**
	Prihod od 1% doprinos -Kotor	330.385,44	300.000,00	231.076,68	**77,03%**
	Prihod od 1% dopr.-H. Novi	256.596,53	380.000,00	807.886,21	**212,60%**
	Prihod 1% Dopr.- Budva	398.245,17	300.000,00	862.181,99	**287,39%**
	Prihod 1% Dopr.-Bar	99.439,29	100.000,00	212.201,04	**212,20%**
	Prihod 1% Dopr-Ulcinj	81.648,69	70.000,00	128.452,78	**183,50%**
	Prihod od prodaje roba i usluga	**0,00**	**0,00**	**14.971,20**	
	Prihodi od zakupa	**18.240,00**	**0,00**	**17.240,00**	
	Ostali poslovni prihodi	**18.152,78**	**0,00**	**175.253,43**	
2.	**Finansijski prihodi**	**46.727,14**	**40.000,00**	**47.908,06**	**119,77%**
3.	**Ostali prihodi**	**128.258,00**	**40.000,00**	**128.264,00**	**320,66%**
II	**Rashodi**	**5.877.285,96**	**4.113.000,00**	**5.854.259,08**	**142,34%**
1.	**Poslovni rashodi**	**3.910.293,93**	**3.363.000,00**	**4.895.304,68**	**145,56%**
	Troškovi materijala	14.004,49	22.000,00	7.942,81	**36,10%**
	Troškovi električne energije	555.722,08	516.000,00	603.694,24	**117,00%**
	Troškovi goriva	13.233,12	15.000,00	10.347,12	**68,98%**
	Troškovi zarada i ostal. lič. primanja	868.157,35	870.000,00	863.261,69	**99,23%**
	Troškovi PTT u zemlji	11.479,20	0,00	12.752,47	
	Troškovi marketinga	55.129,77	0,00	34.064,93	
	Troškovi amortizacije	1.785.576,79	1.700.000,00	1.839.981,04	**108,23%**
	Troškovi održavanja sredstava	97.372,17	100.000,00	380.476,93	**380,48%**
	Troškovi rezervisanja	202.503,38	0,00	687.930,12	
	Troškovi reprezentacije	17.516,53	0,00	32.297,13	
	Troškovi premije osiguranja radnika	3.020,69	0,00	3.568,36	
	Troškovi platnog prometa	20.784,34	0,00	20.028,76	
	Troškovi po osnovu koncesija	157.461,22	110.000,00	155.555,14	**141,41%**
	Troškovi neproizvodnih usluga		**30.000,00**	**243.403,94**	**811,35%**
	Troškovi savjeta i druge intelektual	29.483,40	0,00	17.215,71	
	Ostali poslovni rashodi i troškovi društveno odgovornog poslovanja	78.849,40	50.000,00	226.188,23	**452,38%**
2.	**Finansijki rashodi**	**1.907.241,97**	**650.000,00**	**953.063,05**	**146,63%**
3.	**Ostali rashodi**	**59.750,06**	**100.000,00**	**5.891,35**	**5,89%**
	Rezultat poslovanja	**-1.374.976,11**	**80.400,00**	**449.966,53**	**559,66%**

Prihodi u 2016. godini realizovani u iznosu od 6.304.225,61€, odnosno za 2.110.825,61€ (50,34%) više u odnosu na planirane, a u odnosu na 2015. godinu ostvareno je povećanje prihoda za 1.801.915,76€. Najznačajnije povećanje prihoda ostvareno je kod prihoda od prodaje vode za 48,98% u odnosu na plan, odnosno za 557.403,94€ više u odnosu na 2015. godinu i prihoda od naplate naknade 1% na investicije za 78,61% u odnosu na plan, odnosno za 1.072.253,05€ više u odnosu na 2015. godinu.

Preduzeće je ostvarilo i dio prihoda po osnovu prodaje roba i usluga (17.971,20€), prihode od zakupa (17.240,00€) i ostale poslovne prihode (175.253,43€) koji nijesu bili predviđeni planom za 2015. godinu, kao i ostale prihode (128.264,00€), a koji su bili planirani u značajno manjem iznosu (40.000,00€).
Povećanje prihoda od prodaje vode ostvareno je prije svega zbog donošenja Odluke o povećanju cijena vode u februaru 2016. godine, kojom je cijena $1m^3$ vode povećana sa 0,29€/m^3 na 0,37€/m^3 za isporuku vode tokom čitave godine, kao i zbog povećanih količina isporučene vode u 2016. godini.
Najznačajnije povećanje prihoda ostvareno je od naplate naknade 1% na investicije na Crnogorskom primorju, a isti su posledica povećane investicione aktivnosti u pojedinim primorskim opštinama (Herceg Novi i Budva), kao i promjena propisa u ovoj oblasti. Naime, donošenjem novog Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja propisano je da investitori koji grade ili rekonstruišu objekte na Crnogorskom primorju, prije izdavanja građevinske dozvole plaćaju posebnu naknadu na investiciju po stopi 1% na predračunsku vrijednost investicije iz revidovane tehničke dokumentacije, a ista ne može biti obračunata na iznos manji od 8€ po metru kvadratnom bruto građevinske površine objekta za koji se izdaje građevinska dozvola. Klauzula kojom je određen iznos od 8€ po metru kvadratnom je dovela do povećanja visine naknade koja je naplaćena u 2016. godini.

Rashodi u 2016. godini su realizovani u iznosu od 5.854.259,08€, odnosno za 1.741.259,08€ (42,34%) više u odnosu na planirane. Rashodi u 2016. godini su realizovani u približno istom iznosu u odnosu na rashode u 2015. godini. Najznačajnije povećanje rashoda u odnosu na planirane ostvareno je kod:

- **troškova održavanja osnovnih sredstava** za 280.476,93€, odnosno za 80,48% više u odnosu na planirane, a za 283.104,76€ više u odnosu na 2015. godine;
- **troškovi amortizacije** za 139.981,04€, odnosno za 8,23% više u odnosu na planirane, a za 54.404,25€ više u odnosu na 2015. godinu;
- **troškovi električne energije** za 87.694,24€ odnosno za 17,00% više u odnosu na planirane, a za 47.972,16€ više u odnosu na 2015. godinu;
- **troškove neproizvodnih usluga** (za koje u planu nije navedeno na koje rashode se odnose) za 213.403,94€ više u odnosu na planirane i
- **ostale poslovne rashode** i troškove društveno odgovornog poslovanja za 176.188,23€ više u odnosu na planirane.

Pored navedenih rashoda Preduzeće je realizovalo i rashode koji nijesu bili posebno iskazani u Planu i to: troškove PTT usluga (12.752,47€), troškove marketinga (34.064,93€), troškovi rezervisanja (687.930,12), troškove reprezentacije (32.297,13€), troškove savjeta i druge intelektualne usluge (17.215,71€).
Takođe, značajan dio rashoda u iznosu od 953.063,05€ se odnosi na **finansijske rashode** (rashodi po osnovu kamata po kreditima i kursnih razlika) i isti je ostvaren za 303.063,05€ više u odnosu na planirane, a u manjem iznosu od rashoda ostvarenih u 2015. godini (u 2015. godini je bio izražen valutni rizik i finansijski rashodi su ostvareni u iznosu od 1.907.241,97€).

Revizijom su utvrđene slabosti u funkciji planiranja:

- Preduzeće **nije donijelo** interno pravilo za pripremu i donošenje Plana rada i Finansijskog plana preduzeća;

- Preduzeće prilikom donošenja Finansijskog plana prihoda i rashoda, u isti **nije** uključilo sve prihode i rashode iako je većinu realizovanih prihoda, a posebno rashoda imalo i u prethodnoj (2015.) godini.
- Dio Plana koji se odnosi na rashode sadrži analizu rashoda, ali većinom onih na koje preduzeće nije moglo uticati (amortizacija, troškovi kamata po kreditima, troškovi koncesije, troškovi električne energije i sl.), a ostali rashodi ili su izraženi u procentu učešća u ukupnim rashodima (zarade, naknade i ostala lična primanja) bez detaljnog obrazloženja koliko se od navedenog iznosa odnosi na zarade, koliko na naknade i druga lična primanja, a koliko na pripadajuće poreze i doprinose. Pojedini rashodi nijesu ni planirani, iako su isti bili realizovani u prethodnom periodu, tako da je izvršenje veće od Plana za 42,34%.

Preporuka 6: Preporučuje se Preduzeću da donese interno pravilo za pripremu i donošenje Plana rada i Finansijskog plana. Radi unaprjeđenja funkcije planiranja neophodno je u finansijski plan prihoda i rashoda uključivati sve prihode i rashode i vršiti njihovu realnu procjenu i analizu.

2.3. Izvještavanje

Direktor Preduzeća, shodno članu 14. Statuta, podnosi Upravnom odboru Godišnji izvjestaj o poslovanju Preduzeća koji sadrži podatke o ostvarivanju programa razvoja i plana rada – Izvještaj o radu, do kraja januara tekuće godine za prethodnu godinu. Revizijom je utvrđeno da Izvještaj o radu za 2016. godinu nije blagovremeno dostavljen Upravnom odboru. Upravni odbor na sjednici od 20.04.2017. godine usvojio je Godišnji izvještaj o radu za 2016. godinu.

Preduzeće evidentiranje prihoda i rashoda u poslovnim knjigama vrši na obračunskoj osnovi u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

Preduzeće je, u skladu sa članom 10 stav 6 Zakona o računovodstvu i Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica, sačinilo i dostavilo Poreskoj upravi Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu na sledećim obrascima:

- Iskaz o ukupnom rezultatu – Bilans uspjeha;
- Iskaz o finansijskoj poziciji – Bilans stanja;

Preduzeće je razvrstano kao malo pravno lice i nije u obavezi da sastavlja Izvještaj o promjenama na kapitalu i Izvještaj o novčanim tokovima.

Preduzeće je u skladu sa Pravilnikom o sadržaju statističkog aneksa, sačinilo Statistički aneks i isti elektronski dostavilo Poreskoj upravi CG.

Preduzeće je u u 2016. godini ostvarilo pozitivan finansijski rezultat – dobit (prije oporezivanja) u iznosu od 449.967,00€. Navedena dobit se umanjuje za poreski rashod perioda odnosno za iznos Tekućeg poreza na dobit (račun 721) i iznos Odloženog poreskog rashoda ili prihoda perioda (račun 722).

Preduzeće nije na računu 721 iskazalo obračunati porez na dobit po stopi od 9%, jer je u Prijavi poreza na dobit za 2016. godinu utvrđen gubitak u iznosu od 3.057.625,00€. Navedeni Gubitak je posledica usklađivanja rashoda preduzeća koje je predviđeno prilikom utvrđivanja poreske obaveze, a na koji je u najvećem dijelu uticala razlika između Troškova amortizacije koji se priznaju u poreske svrhe, koji su iskazani u iznosu od 5.061.243,00€ i veći su od Troškova amortizacije u računovodstvene svrhe koji su iskazani u iznosu od 1.839.981,00€.

Preduzeće je na računu 722 - Odloženi poreski rashodi ili prihodi iskazalo odložene poreske obaveze u iznosu od od 292.221,00€ (odložena poreska obaveza za 2016. godinu = 88.095.475,52€ (sadašnja vrijednost osnovnih sredstava nakon umanjenja za obračun amortizacije u računovodstvene svrhe) – 68.959.757,40€ (sadašnja vrijednost imovine nakon umanjenja za obračun amortizacije u poreske svrhe) = 19.135.718€ *9% = 1.722.215,00€ - početno stanje sa računa 498 - Odložene poreske obaveze = 292.221,00€).

Neto rezultat nakon umanjenja za poreski rashod perioda iznosi 157.746,00€.

Godišnji finansijski izvještaj je dostavljen uz Prijavu poreza na dobit Poreskoj upravi – Područnoj jedinici Budva 31.03.2017. godine. Revizijom je utvrđeno:

- Preduzeće nije donijelo interno pravilo za izvještavanje;
- Preduzeće je dostavilo Poreskoj upravi finansijski izvještaj za 2016. godinu, ali isti nije u skladu sa Pravilnikom o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja nezavisnih regulatornih tijela, pravnih lica, akcionarskih društava sa ograničenom odgovornošću u kojima država ili opštine imaju većinski udio u vlasništvu, dostavilo i Ministarstvu finansija.
- Ukupni prihodi i rashodi, iskazani u finansijskom izvještaju – Bilansu uspjeha odgovaraju podacima iz Glavne knjige i bruto bilansa za period 01.01-31.12.2016. godine, međutim pojedini prihodi i rashodi nijesu evidentirani na grupama računa, kao ni na analitičkim računima koji su propisani Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Navedeno je dovelo do toga da u Bilansu uspjeha na pojedinim grupama računa nijesu iskazani prihodi i rashodi u iznosu iz Glavne knjige ili da pojedinih računa nema u Glavnoj knjizi, a isti su iskazani u Bilansu uspjeha. Analizom pojedinih prihoda i rashoda iskazanih u **Bilansu uspjeha** utvrđeno je:
- da je pod rednim brojem 206 Ostali poslovni prihodi (na kojem se evidentiraju prihodi sa grupe računa 64 i 65) iskazan prihod u iznosu od **2.692.964,00€,** a u Glavnoj knjizi su na navedenim računima iskazani prihodi u iznosu od **2.821.228,41€;**
- Da su pod rednim brojem 217 Ostali prihodi (na kojem se evidentiraju prihodi sa grupe računa 67, 68, 691 i 692) iskazani prihodi u iznosu od **128.264,00€** a u Glavnoj knjizi na navedenim računima **nema evidentiranih prihoda**;

Revizijom je utvrđeno da kod pozicija u **Bilansu stanja,** takođe vršeno iskazivanje pojedinih grupa računa i analitičkih računa koji nijesu u navednom iznosu evidentirani u Glavnoj knjizi preduzeća ili da pojedinih računa nema u Glavnoj knjizi, a isti su iskazani u Bilansu stanja. Analizom pojedinih pozicija u Aktivi i Pasivi **Bilansa stanja** utvrđeno je:

- Da su pod rednim brojem 113 Dugoročni krediti (gdje se evidentiraju obaveze sa grupe računa 414 i 415) iskazane obaveze po dugoročnim kreditima u iznosu od **19.527.904,00€,** a u Glavnoj knjizi obaveze po kreditima (potražna strana) iznose **21.040.814,35€.** Međutim, zbog nepravilnog evidentiranja Amortizacionog troška po IDA kreditu (evidentiran na računu **41504** na dugovnoj strani[2]) u Bilansu stanja su obaveze po kreditima iskazane u manjem iznosu **od 1.512.909,90€,** odnosno za iznos Amortizacionog troška.

[2]Evidentiranje amortizacionog troška po IDA kreditu objašnjeno je detaljno kod dijela Kamate po Ida kreditu (Preduzeće nije moglo vršiti obračun kamata i uvesti kategoriju Amortizacije- Ispravke IDA kredita. U slučaju kada je to dozvoljeno evidentiranje istog treba vršiti na računu 282 Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza iskazuju se plaćeni transakcioni troškovi po osnovu primljenih kredita i emitovanih dužničkih instrumenata koji se, u skladu sa MRS 39, vode po amortizovanoj vrijednosti, primjenom metode efektivne kamatne stope, a ne na računu 41- dugovno. Ovi troškovi terete rashode u periodu otplate kredita ili drugih dužničkih instrumenata).

- Da su pod rednim brojem 114 Ostale dugoročne obaveze (na kojima se evidentiraju obaveze sa grupa računa 41 bez 414,415) iskazane obaveze u iznosu od **6.790.967,00€,** a u Glavnoj knjizi na navedenom računu **nema evidentiranih obaveza;**

- Da su pod rednim brojem 121 Ostale kratkoročne obaveze i PVR (na kojima se evidentiraju obaveze sa grupa računa 45,46 i 49 bez 498) iskazane obaveze u iznosu od **220.810,00€,** a u Glavnoj knjizi na navedenim računima iskazane obaveze u iznosu od **7.011.778,11€.**

Preporuka 7: Preporučuje se Preduzeću da donese interno pravilo za izvještavanje, kojim bi bliže propisalo postupak pripreme i dostavljanja finansijskih izvještaja i Izvještaja o radu Preduzeća.

● Preduzeće treba da poslovne promjene evidentira na računima koji su propisani Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i da Finansijske izvještaje sačini na način propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.

2.4. Bilans stanja

Bilans stanja Preduzeća na dan 31.12.2016. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Grupa	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
00 (dio)	**A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL**	.001			0
Grupa	**B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)**	.002		96,723,778.00	98,384,091.00
.012	I. GOODWILL	.003			
.01 bez .012	**II. NEMATERIJALNA ULAGANJA**	.004		1,993,240.00	1,933,705.00
	III NEKRETNINE,POSTROJENJA,OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	.005		94,579,054.00	96,198,407.00
020, 022, 023, 026, 027 (dio),028 (dio), 029	1. Nekretnine,postrojenja i oprema	.006		94,579,054.00	96,198,407.00
024,027(dio), 028(dio)	2. Investicione nekretnine	.007			
021,025,027(dio)028(dio)	3. Biološka sredstva	.008			
	IV DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	.009		151,484.00	251,979.00
030,031(dio),032(dio),039(dio)	1. Učešća u kapitalu	.010			
031(dio), 032(dio)	2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	.011			
032(dio),033 do 038, 039(dio)	3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	.012		151,484.00	251,979.00
288	**C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA**	.013			
.04	**D. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO**	.014			
	E. OBRTNA SREDSTVA (016+017)	.015		5,898,453.00	4,976,721.00
10 do 13,15	I. ZALIHE	.016		681,624.00	732,326.00
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	.017		5,216,829.00	4,244,395.00
20,21,22 osim 223	1. Potraživanja	.018		1,872,579.00	2,439,765.00
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	.019			
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	.020			
24	4 Gotovinski ekvivalenti i gotovina	.021		3,272,759.00	1,757,017.00
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	.022		71,491.00	47,613.00
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	.023		102,622,231.00	103,360,812.00
	PASIVA	.101		64,101,495.00	63,943,749.00
	A. KAPITAL (102 do 109)				
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		65,537,505.00	65,537,505.00
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104			
330,331 i 333	IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	105			
332 i 334	V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	106			
34	VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107		219,059.00	61,313.00
35	VII. GUBITAK	108		-1,655,069.00	-1,655,069.00
237	VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109			
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110		27,447,268.00	29,600,263.00
40 (dio)	I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111		1,128,397.00	912,926.00
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112		26,318,871.00	28,687,337.00
414, 415	1. Dugoročni krediti	113		19,527,904.00	21,766,099.00
41 bez 414,415	2. Ostale dugoročne obaveze	114		6,790,967.00	6,921,238.00
498	**C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE**	115		1,722,215.00	1,429,994.00
	D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116		9,351,253.00	8,386,806.00
	I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117		9,351,253.00	8,386,806.00
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	118		2,720,192.00	2,311,782.00
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	119			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	120		6,410,251.00	5,838,256.00
45,46 i 49 osim 498	4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121		220,810.00	236,768.00
47,48 osim 481	5.Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda i ostalih javnih prihoda	122			
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123			
40 (dio)	II KRATKOROČNA REZERVISANJA	124			
	E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125		102,622,231.00	103,360,812.00

2.4.1. Aktiva

Ukupna aktiva Preduzeća na 31.12.2016. godine iznosi **102.622.231€** a sastoji se od stalne imovine u iznosu od 96.723.778.00€ i obrtne imovine u iznosu od 5.898.453,00€ i prikazana je u sljedećoj tabeli:

Grupa	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
00 (dio)	**A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL**	.001			0
Grupa	**B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)**	.002		96,723,778.00	98,384,091.00
.012	I. GOODWILL	.003			
.01 bez .012	**II. NEMATERIJALNA ULAGANJA**	.004		1,993,240.00	1,933,705.00
	III NEKRETNINE,POSTROJENJA,OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	.005		94,579,054.00	96,198,407.00
020, 022, 023, 026, 027 (dio),028 (dio), 029	1. Nekretnine,postrojenja i oprema	.006		94,579,054.00	96,198,407.00
024,027(dio), 028(dio)	2. Investicione nekretnine	.007			
021,025,027(dio)028(dio)	3. Biološka sredstva	.008			
	IV DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	.009		151,484.00	251,979.00
030,031(dio),032(dio),039(dio)	1. Učešća u kapitalu	.010			
031(dio). 032(dio)	2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	.011			
032(dio),033 do 038, 039(dio)	3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	.012		151,484.00	251,979.00
288	**C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA**	.013			
.04	**D. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO**	.014			
	E. OBRTNA SREDSTVA (016+017)	.015		5,898,453.00	4,976,721.00
10 do 13,15	I. ZALIHE	.016		681,624.00	732,326.00
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	.017		5,216,829.00	4,244,395.00
20,21,22 osim 223	1. Potraživanja	.018		1,872,579.00	2,439,765.00
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	.019			
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	.020			
24	4 Gotovinski ekvivalenti i gotovina	.021		3,272,759.00	1,757,017.00
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	.022		71,491.00	47,613.00
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	.023		102,622,231.00	103,360,812.00

Stalna imovina

Stalna imovina u Bilansu stanja na dan 31.12.2016. godine iznosi 96.723.778,00€ i prikazana je u sljedećoj tabeli:

Grupa	**B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)**	.002		96,723,778.00	98,384,091.00
.012	I. GOODWILL	.003			
.01 bez .012	**II. NEMATERIJALNA ULAGANJA**	.004		1,993,240.00	1,933,705.00
	III NEKRETNINE,POSTROJENJA,OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	.005		94,579,054.00	96,198,407.00
020, 022, 023, 026, 027 (dio),028 (dio), 029	1. Nekretnine,postrojenja i oprema	.006		94,579,054.00	96,198,407.00
024,027(dio), 028(dio)	2. Investicione nekretnine	.007			
021,025,027(dio)028(dio)	3. Biološka sredstva	.008			
	IV DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	.009		151,484.00	251,979.00

Stalnu imovinu čine nematerijalna ulaganja u iznosu od 1.993.239,43€, nekretnine postrojenja i oprema u iznosu 94.579.054,00€ i dugoročni finansijski plasmani u iznosu od 151.484€.

Nematerijalna ulaganja

Na računima grupe 01 – Nematerijalna ulaganja iskazuju se ulaganja u nematerijalna sredstva. Nematerijalna ulaganja priznaju se i vrednuju u skladu sa MRS 38, MRS 36 i drugim relevantnim MSFI. Stanje nematerijalnih ulaganja na dan 31.12.2016. godine iznosilo je 1.993.239,43€ i prikazano je u sljedećoj tabeli:

Nematerijalna ulaganja	Stanje na dan 01.01.2016.	Promjene tokom 2016.	Sadašnja vrijednost
Pravo službenog prolaza - treća lica	831,019.29	110,225.41	941,244.70
Ispravka	-110,546.12	-18,825.00	-129,371.12
Pravo službenog prolaza - državno zemljište	1,359,870.00	0.00	1,359,870.00
Ispravka	-151,306.75	-27,197.40	-178,504.15
Ukupno:	**1,929,036.42**	**64,203.01**	**1,993,239.43**

Nematerijalna ulaganja su iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupnu amortizaciju kao i za ispravku vrijednosti po osnovu obezvrjeđivanja. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode u toku procijenjenog vijeka trajanja upotrebe nematerijalnog ulaganja i obračunava se od momenta aktiviranja nematerijalnog ulaganja.
Tokom 2016. godine nematerijalna ulaganja uvećana su za iznos od 110.225,41€ koji se odnosi na pravo službenog prolaza – treća lica. Amortizacija obračunata za 2016. godinu iznosi 46.022,30€ odnosi se na pravo službenog prolaza – treća lica u iznosu od 18.825,00€ i na pravo službenog prolaza – državno zemljište u iznosu od 27.197,40€. Službenost prolaza reguliše se Ugovorom o plaćanju nadoknada za plaćanje prolaza preko privatnog i državnog zemljišta.

Nekretnine, postrojenja i oprema (osnovna sredstva)

Na računima grupe 02 – Nekretnine, postrojenja i oprema iskazana je vrijednost osnovnih sredstava Preduzeća. Nekretnine, postrojenja i oprema priznaju se i vrednuju u skladu sa MRS 16, MRS 17, MRS 36, MRS 40, MRS 41 i drugim relevantnim MSFI. Stanje nekretnina, postrojenja i opreme na dan 31.12.2016. godine iznosilo je 94.579.054€ i odnose se na:

Opis	Zemljište (027)	Zgrade i objekti (023)	Cjevovodi, optički kablovi i oprema (023)	Osnovna sredstva u pripremi (022)	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Na dan 01.01.2016.	2,004,960.00	16,732,474.00	81,489,332.00	6,495,237.00	106,722,003.00
Nabavke			126,017.00	18,915.00	144,932.00
Korekcije (preknjižavanja)		15,936.00	28,429.00		44,365.00
Otuđenja i otpisi		-17,474.00			-17,474.00
Ostala povećanja					0.00
Na dan 31.12.2016.	**2,004,960.00**	**16,730,936.00**	**81,643,778.00**	**6,514,152.00**	**106,893,826.00**
Ispravka vrijednosti					
Na dan 01.01.2016.		1,331,218.00	9,192,379.00		10,523,597.00
Amortizacija (2016.)		237,032.00	1,565,080.00		1,802,112.00
Korekcije amortizacije			-8,154.00		-8,154.00
Otpisi i otuđenja		-2,783.00			-2,783.00
Na dan 31.12.2016.	**0.00**	**1,565,467.00**	**10,749,305.00**	**0.00**	**12,314,772.00**
Sadašnja vrijednost					
Na dan 31.12.2016.	2,004,960.00	15,165,469.00	70,894,473.00	6,514,152.00	94,579,054.00
Na dan 01.01.2016.	2,004,960.00	15,401,256.00	72,296,953.00	6,495,237.00	96,198,406.00

Nabavna vrijednost Nekretnina, postrojenja i opreme (osnovna sredstva) na dan 31.12.2016. godine iznosila je 106.893.826,00€, ispravka vrijednosti po osnovu obračunate amortizacije 12.314.772,00€, tako da je sadašnja vrijednost iznosila 94.579.054,00€.
Nekretnine, postrojenja i opremu u iznosu od 94.579.054,00€ sačinjavaju: zemljište u iznosu od 2.004.960,00€, građevinski objekti u iznosu od 15.165.469,00€, postrojenja i oprema u iznosu od 70.894.473,00€ i osnovna sredstva u pripremi u iznosu od 6.514.152,00€.
Osnovna sredstva iskazana su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i korigovanja za ispravku vrijednosti po osnovu obezvređivanja. Amortizacija se izračunava primjenom proporcionalne metode u toku procijenjenog korisnog vijeka osnovnog sredstva primjenom sljedećih godišnjih stopa amortizacije: zgrade 1,30%; objekti 1% - 10%; oprema 2% - 6%; vozila 10%; kancelarijska oprema 10%; računari i računarska oprema 10%; ostala oprema

12% - 17%. Stope za obračun amortizacije utvrđene su Odlukom o računovodstvenim politikama izuzev preračunatih stopa za građevinske radove i optički kabal za Južni krak cjevovoda koje nijesu evidentirane u Odluci o računovodstvenim politikama.

1. Zemljište na dan 31.12.2016. godine iznosi 2.004.960,00€. Sačinjavaju ga katastarske parcele (livade, pašnjaci, kamenjari, šume, neplodna zemljišta itd.) otkupljene od privatnih lica i države. Kupovina se vršila po cijenama utvrđenim od strane Uprave za nekretnine. Zemljište se u poslovnim knjigama evidentira na računu 027 – sintetika, kao i na analitičkim kontima u okviru računa 027 po katastarskim operatima po kupovnim cijenama. Dostavljeni su na uvid Listovi nepokretnosti koji se odnose na imovinu po katastarskim operatima. Prema dostavljenim listovima nepokretnosti, na istim nijesu evidentirani tereti i ograničenja.
2. Zgrade i objekti prikazani u sadašnjoj vrijednosti na dan 31.12.2016. godine iznose 15.165.469,00€.
3. Cjevovodi, optički kablovi i oprema na dan 31.12.2016. godine iznose 70.894.473,00€
4. Osnovna sredstva u pripremi na dan 31.12.2016. godine iznose 6.514.152,00€.

Revizijom računa grupe 02 – Nekretnine, postrojenja i oprema je utvrđeno:

Nekretnine, postrojenja i oprema (osnovna sredstva) na dan 31.12.2016. godine iskazana su u iznosu od 94.579.054,00€. Tokom 2016. godine uvećana su osnovna sredstva za nabavke u iznosu od 144.932,00€ od čega se na opremu odnosi iznos od 126.017,00€, a na osnovna sredstva u pripremi iznos od 18.915,00€. Takođe, izvršena su preknjižavanja – povećanje vrijednosti opreme u iznosu od 44.365,00€, a odnose se na: 28.429,00€ povećanje vrijednosti opreme i 15.936,00€ - povećanje vrijednosti zgrada.

Međutim, revizijom je utvrđeno da su Nekretnine, postrojenja i oprema iskazana manje za iznos od 233.479,77€. Navedeni iznos je isknjižen na teret troškova održavanja (račun 53203 – troškovi vodovoda) i odnosi se na održavanje cjevovoda RVS prema Ugovoru za nabavku radova na sanaciji cjevovoda regionalnog vodovodnog sistema na dionici PK Tivat – PS Podkuk, broj 01-16/8687/3 od 11.03.2016 godine kojeg je Preduzeće zaključilo sa dobavljačem Ind-eko DOO. U skladu sa MRS 16 – nekretnine, postrojenja i oprema, navedeni iznos od 233.479,00€ treba evidentirati na računu 02308 - cjevovod PK Tivat – PS Podkuk, a isknjižiti sa računa 53203 – troškovi vodovoda. Zbog navedenog knjiženja u iznosu 233.479,00€ umanjena je vrijednost opreme, a samim tim, umanjena je i dobit Preduzeća za 2016. godinu.
Utvrđeno je da je iznos od 233.479,77€ bio evidentiran na računu 023 – nekretnine, postrojenja i oprema kroz 4 naloga za knjiženje i to: nalog broj 16-4500-00008 od 31.05.2016. godine, nalog broj 16-4500-00010 od 21.06.2016. godine, nalog broj 16-4300-00523 od 25.07.2016. godine i nalog broj 16-4300-00923 od 23.12.2016. godine. Provjerom navedenih naloga utvrđeno je da je odgovorno lice nije vršilo storniranje navedenih naloga, već je izmjenu istih izvršilo na način što je u navedenim nalozima, umjesto računa 023 - nekretnine, postrojenja i oprema, unijelo račun 532 – troškovi usluga održavanja, što je evidentirano u Konačnoj verziji Glavne knjige. Izmjene učinjene na navedeni način nijesu u skladu sa čl. 19 Zakona o računovodstvu, kojim je određeno da se računovodstvena evidencija zasniva na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko stanje i rezultate poslovanja.
Takođe, utvrđeno je da je iznos od 15.936,00€ bio evidentiran na računu 532 – troškovi usluga održavanja kroz nalog broj 16-4320-000003 od 19.11.2016. godine. U Konačnoj verziji Glavne knjige ovaj iznos je evidentiran na računu 023 – nekretnine, postrojenja i oprema kroz nalog broj 16-4320-000001 od 16.01.2016. godine. Navedena izmjena nije izvršena storniranjem

postojećeg naloga za knjiženje već evidentiranjem iznosa kroz drugi nalog za knjiženje, u okviru drugog računa i na drugi datum (datum na koji je izvršena izmjena je raniji od datuma na koji je izvršeno prvobitno knjiženje).

Takođe, iznos od 28.429,00€ u Preliminarnoj Glavnoj knjizi, evidentiran je kroz nalog broj 16-4000-000001 od 01.01.2016. godine i to: iznos od 4.653,81€ i iznos od 19.105,43€ na računu 103 – alat i inventar i iznos od 4.669,00€ na računu 011 – koncesije, patenti, licence i slična prava. U Konačnoj verziji Glavne knjige navedeni iznos evidentiran je na računu 023 – nekretnine, postrojenja i oprema kroz nalog broj 16-4700-000035 od 31.12.2016. godine. Izmjena nije izvršena storniranjem naloga za knjiženje već direktnom izmjenom podataka u Glavnoj knjizi.

Provjerom je utvrđeno je da su kroz navedene izmjene, pod istim brojem u Konačnoj Glavnoj knjizi evidentirani drugi podaci (drugi datumi i drugi iznosi). Tako je kroz nalog broj 16-4320-000003 od 19.11.2016. godine na računu 532 – troškovi usluga održavanja evidentiran iznos od 15.936,00€ po otpremnici broj 48. Nakon izvršenih izmjena, kroz isti nalog, u Konačnoj Glavnoj knjizi, po otpremnici broj 40 evidentiran je 22.03.2016. godine iznos od 1.653,72€ (takođe na računu 532).

Vođenje poslovnih knjiga je propisano čl. 19 Zakona o računovodstvu po kojem je pravno lice dužno da registruje sve poslovne transakcije i vodi njihovu evidenciju u poslovnim knjigama po metodi fakturisane realizacije. Računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko poslovanje i rezultate poslovanja.
Revizijom je utvrđeno da navedene izmjene nijesu izvršene u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva shodno Zakonu o računovodstvu kroz storniranje naloga za knjiženje, što utiče na pouzdanost računovodstvenih podataka, odnosno na pouzdanost finansijskog stanja i rezultata poslovanja.

Preporuka 8: Preduzeće treba da, shodno MRS 8 - računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i grešaka, za iznos od 233.479,00€ uveća račun 023 – oprema i umanji račun 53203 – troškovi vodovoda, i izvrši uvećanje dobiti za 2016. godinu.

Preporuka 9: Preduzeće treba da, shodno članu 19 Zakona o računovodstvu, da prilikom unosa podataka u glavnu knjigu, računovodstvenu evidenciju zasniva na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko stanje i rezultate poslovanja.

Popis stalne imovine

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije u potpunosti uspostavilo elektronsku evidenciju pokretne i nepokretne imovine. U Preduzeću imaju evidenciju imovine samo kroz popisne liste, a imovinu vode zbirno na klasi O, dok je ne evidentiraju analitički po grupama i klasama. Takođe, u postupku revizije utvrđeno je da Preduzeće i ispravku vrijednosti nekretnina (zgrade i oprema) vodi na klasi 2.
Popis imovine vršen je shodno članu 44 i 48 Zakona o državnoj imovini, članu 10 i 12 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini i Uputstvu o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini. Direktor Preduzeća donio je Odluku o imenovanju komisije za popis broj 01-16/11773/2 od 01.12.2016. godine sa

zadatkom da izvrši godišnji popis imovine Preduzeća sa stanjem na dan 31.12.2016.godine radi utvrđivanja stvarnog stanja imovine i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem. Popisna komisija sačinila je Izvještaj o popisu 2016. godine, broj 03-17/12701 od 10.02.2017. godine, koji sadrži popisne liste, fakture za opremu koja je nabavljena tokom 2016. godine kao i Zapisnik o izvršenom popisu novčanih sredstava, a popis obaveza i potraživanja na dan 31.12.2016. godine nije izvršen. Komisija za popis je izradila Dopunu Izvještaja (broj 03-17/12701/2 od 21.03.2017. godine) koji, u odnosu na prvobitni Izvještaj, sadrži i popis obaveza i potraživanja.

Sadašnja vrijednost osnovnih sredstava u Bilansu stanja na 31.12.2016. godine iskazana je u iznosu od 94.579.054,00€, a u popisnim listama iznosi 94.606.686,00€, odnosno 27.632,00€ više. Dio razlike u iznosu od 14.691,00€ odnosi se na nabavnu vrijednost stana koja se nalazi u popisnim listama, a isknjižen je iz knjigovodstvene evidencije. Za preostali dio u iznosu od 12.941,00€ revizor nije dobio obrazloženje na šta se odnosi niti je Popisna komisija utvrdila navedenu razliku.

Preporuka 10: Preduzeće treba da uspostavi softversku evidenciju pokretne i nepokretne imovine, ispravku vrijednosti nekretnina evidentira u okviru analitičkog računa iz klase 0, a na kraju poslovne godine vrši cjelovit popis imovine, kao i usklađivanje knjigovodstvenog i stvarnog stanja, utvrdi i obrazloži utvrđene razlike.

Amortizacija stalne imovine

Stope za obračun amortizacije utvrđene su Odlukom o računovodstvenim politikama izuzev preračunatih zajedničkih stopa za građevinske radove i optički kabal za Južni krak cjevovoda koje nijesu evidentirane u Odluci o računovodstvenim politikama.
Ukupna amortizacija na dan 31.12.2016. godine iznosi 1.793.958,00€, a odnosi se na zgrade i objekta (237.032,00€) i cjevovode, optičke kablove i opremu u iznosu od 1.565.080,00€ i korekcija amortizacije - 8.154,00€. Umanjenje amortizacije za iznos od 8.154,00€ odnosi se na smanjenje ispravke vrijednosti cjevovoda PK Tivat – Podkuk (1.739,00€) i ispravke vrijednosti čeličnog cjevovoda KK (6.622,00€) i povećanja ispravke vrijednosti HT Sozina - oprema 207,00. Ovako obračunata amortizacija tereti troškove poslovanja (račun 540 – trošak amortizacije).

Dugoročni finansijski plasmani

Na računu 038 – Dugoročni finansijski plasmani iskazuju se ostala dugoročna ulaganja koja nijesu iskazana na ostalim računima u okviru grupe 03. U okviru ovog računa evidentiraju se finansijski plasmani (krediti zaposlenima) sa rokom dospjeća preko jedne godine kao i ostali razgraničeni plasmani. Na dan 31.12.2016. godine, finansijski plasmani iznose 151.484,24€, a odnose se na:

- Stambene kredite zaposlenima u iznosu od..... 25.638,09€
- Depozit za bankarsku garanciju u iznosu od .....50.000,00€
- Ostali dugoročni plasmani u iznosu od..... 75.846,19€

Stambeni krediti zaposlenima: Odlukom broj 01-16/11697/8 od 23.11.2016. godine, Upravni odbor dao je saglasnost da se obaveze zaposlenih iz Ugovora o stambenim kreditima (zaključeni prije 2016. godine) umanje po odredbama člana 19 Pravilnika o rješavanju stambenih potreba.

Korekcija obaveza zaposlenih sa saldom na dan 31.12.2016. godine po navedenoj Odluci, prikazana je u sljedećoj tabeli:

R. br.	Korisnik kredita	Iznos odobrenog kredita	Otpis po Odluci UO	Stanje na dan 31.12.2016.
1	I.Š.	49,000.00	28,251.38	0.00
2	D.G.	17,000.00	9,185.66	0.00
3	I.A.	30,000.00	18,000.00	695.60
4	A.C.	30,000.00	13,753.06	0.00
5	D.R.	30,000.00	9,174.75	0.00
6	M.M.	6,000.00	3,538.54	0.00
7	I.L.	29,000.00	0.00	17,022.49
8	G.J.	8,800.00	0.00	7,920.00
	Ukupno:	**199,800.00**	**81,903.39**	**25,638.09**

Depozit za bankarsku garanciju: Preduzeće je uplatilo Vladi iznos od 75.000,00€ po osnovu obaveze plaćanja naknade za rizik Vladi kao davaocu garancija za Ugovore o kreditu između EBRD i Preduzeća zaključenih 09.11.2007. godine i 16.05.2008. godine. Na dan 01.01.2016. godine, stanje na računu depozit za bankarsku garanciju iznosilo je 55.000,00€. S obzirom da se razgraničenje na troškove vrši u godišnjem iznosu od 5.000,00€, izvršeno je razgraničenje na troškove tokom 2016. godine u iznosu od 5.000,00€ tako da stanje na dan 31.12.2016. godine iznosi 50.000,00€.

Ostali dugoročni plasmani: Na račun ostali dugoročni plasmani Preduzeće je iskazalo razgraničene provizije po osnovu dobijenih dugoročnih kredita. Ukupno plaćene provizije bankama (račun 038) iznosile su 180.000,00€ po osnovu 3 (tri) dobijena dugoročna kredita i to: u 2008. godini (80.000,00€), u 2009. godini (70.000,00€) i u 2011. godini (30.000,00€).
Stanje po osnovu razgraničenih provizija na dan 01.01.2016. godine iznosi 88.487,00€. Tokom 2016. godine izvršeno je razgraničenje na troškove u iznosu 12.641,02€ tako da iznos od 75.846,19€ predstavlja stanje razgraničenih provizija po osnovu dugoročnih kredita na dan 31.12.2016. godine.

Obrtna sredstva

Vrijednost obrtnih sredstava na dan 31.12.2016. godine iznosi 5.898.453,00€ i prikazana su u sljedećoj tabeli:

Grupa	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Tekuća godina	Prethodna godina
	E. OBRTNA SREDSTVA (016+017)	.015		**5,898,453.00**	**4,976,721.00**
10 do 13,15	**I. ZALIHE**	.016		**681,624.00**	**732,326.00**
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	.017		**5,216,829.00**	**4,244,395.00**
20,21,22 osim 223	1. Potraživanja	.018		1,872,579.00	2,439,765.00
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	.019			
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	.020			
24	4 Gotovinski ekvivalenti i gotovina	.021		3,272,759.00	1,757,017.00
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	.022		71,491.00	47,613.00

Obrtna sredstva Preduzeća čine Zalihe u iznosu od 681.624,00€ i Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina u iznosu od 5.216.829,00€

Zalihe

Na računima grupe 10 – Zalihe materijala, iskazuju se zalihe materijala, rezervnih djelova, alata i inventara koji se u cjelini otpisuju u izvještajnom periodu. Preduzeće je na računu 102 – Rezervni djelovi iskazalo vrijednost zaliha rezervnih djelova, dok je na računu 103 – Alat i inventar iskazalo

vrijednost zaliha alata i inventara koji se u cjelini otpisuje u momentu davanja na korišćenje (kao što su sitan inventar, auto-gume i ambalaža, ako se u cjelini otpisuju u izvještajnom periodu).
Na dan 31.12.2016. godine zalihe su iskazane u iznosu od 681.624,00€. Evidencije zaliha se vode po cijenama koštanja ili nabavnim cijenama.
Popisna komisija je pored popis osnovnih sredstava izvršila i popis zaliha na dan 31.12.2016. godine. Popisom je utvrđeno stanje po magacinima rezervnih djelova: Bolje sestre (268.048,00€), Reljići (368.964,00€), Đurmani (3.993,36€), PS Belveder (40.617,72€) i magacini alata: Bolje sestre (4.653,00€) i Reljići (19.105,43€). Kod magacina alata popisne liste su vrjednosno niže od stanja na računu 103 za iznos 9.288,00€ (magacin Bolje sestre – 1.958,00€ i magacin Reljići – 7.330,00€). Popisna komisija nije utvrđivala ove razlike.
Tokom revizije izvršeno je preknjižavanje magacina alata sa računa 103 – alat i inventar na račun 023 – oprema za iznos od 23.758,43€ što je u skladu sa MRS 16 – nekretnine, postrojenja i oprema jer se radi o alatu koji se kalkulativno otpisuje i ne može se evidentirati kao zaliha.
Alat evidentiran u magacinima Bolje sestre i Reljići amortizovan je po stopi 8% u ukupnim iznosima od 8.330,00€ (magacin Reljići) i 4.288,86€ (magacin Bolje sestre). Navedena stopa od 8% nije u skladu sa Odlukom o računovodstvenim politikama Preduzeća kojima je određeno da se alat amortizuje po stopi od 5%.

Kratkoročna potraživanja, plasmani i obaveze

Potraživanja - Na računima grupe 20 – Potraživanja po osnovu prodaje iskazuju se potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga. Kratkoročna potraživanja na dan 31.12.2016. godine iznosila su 1.872.578,86€ i prikazana su u sljedećoj tabeli:

R. Br.	Opis	Iznos (€)
1	Kupci u zemlji	999,054.16
2	Državni organi	131,040.00
3	Ostala potraživanja	742,484.70
Ukupno:		**1,872,578.86**

Preduzeće je na računu 202 – Kupci u zemlji iskazalo potraživanja koja na dan 31.12.2016. godine iznose 999.054,16€, a odnose se na utrošenu vodu po opštinskim vodovodnim preduzećima. Međutim, stanje potraživanja po analitičkim evidencijama iznosi 996.486,77€, i prikazano je u sljedećoj tabeli:

R. Br.	Kupci u zemlji - račun 202	Iznos
1	JP VIK Ulcinj	247,825.10
2	JP VIK Bar	195,090.09
3	JP VIK Kotor	251,055.93
4	JP VIK Tivat	33,007.36
5	JP VIK Budva	69,508.29
6	Opština Ulcinj	200,000.00
Ukupno:		**996,486.77**

Preduzeće je vršilo usaglašavanje svojih potraživanja putem izvoda otvorenih stavki na dan 31.10.2016. godine. Revizijom je utvrđeno da su potraživanja uglavnom usaglašena izuzev sa VIK Ulcinj. Iznos potraživanja za utrošenu vodu od VIK Ulcinj iznosi 247.825,10€. Usljed nemogućnost plaćanja obaveze za utrošenu vodu VIK Ulcinj, Opština Ulcinj je preuzela obavezu dijela plaćanja VIK Ulcinj u iznosu od 200.000,00€.

Preduzeće je na računu 222 – Potraživanja od državnih organa i organizacija iskazalo potraživanja od Ministarstva održivog razvoja i turizma u iznosu od 131.040,00€, koje se odnosi na sredstva koja je Preduzeće prenijelo Ministarstvu za finansiranje dva projekta zaštite prirodne sredine za mriješćenje kornjača i snimanje ptica iz kredita Svjetske banke. Sredstva su sa rokom vraćanja do jedne godine, mjesečno 13.000,00€.

Ostala potraživanja Preduzeća evidentirana su na računu 225 i na dan 31.12.2016. godine iznosila su 742.484,97€ i prikazana su u sljedećoj tabeli:

R. Br.	Ostala potraživanja	Iznos
1	JP Morsko dobro	103.00
2	Alianz kapital	261.00
3	Parking servis	450.00
4	Adriatik expres	693.00
5	Gintašmont investments	27,675.00
6	JP VIK Cetinje	709,688.00
7	JP VIK Ulcinj	1,586.00
8	JP VIK Budva	1,995.00
9	JP VIK Bar	33.97
Ukupno:		742,484.97

Preduzeće evidentira ostala potraživanja na računu 225 umjesto na računu 228 kako je to predviđeno Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.
Najveći dio ostalih potraživanja u iznosu od 709.688,00€ odnosi se na potraživanja od VIK Cetinje. Preduzeće je na osnovu Zaključaka Vlade Crne Gore, broj 03-7120 od 28.07.2011. godine preusmjerilo dio kreditnih sredstva iz ABU Dabi fonda u iznosu od 500.000,00€ za realizaciju Projekta unapređenja sistema vodosnabdijevanja Prijestonice Cetinje. Potraživanja po ovom osnovu od VIK Cetinje, na dan 31.12.2016. godine iznose 709.688,00€, odnosno 209.688,00€ više, zbog otplata kamata i kursnih razlika. Revizijom nije utvrđeno postojanje odgovarajućeg akta između Vlade, Preduzeća i Prijestonice Cetinje (odnosno VIK Cetinje) o regulisanju međusobnih odnosa.

Potraživanje od Gintašmont investments u iznosu od 27.675,00€ odnosi se na prenešeni saldo iz ranijih godina. Revizoru nije data na uvid dokumentacija na osnovu koje bi se mogao uvjeriti u osnovanost navedenog potraživanja.

Ostala potraživanja od VIK Budva u iznosu 1.995,00€, VIK Ulcinj u iznosu od 1.586,00€ i VIK Bar u iznosu od 33,97€ odnose se na obračunate zatezne kamate koje su nastale zbog neredovnog plaćanja računa za isporučenu vodu.

Preporuka 11: Preporučuje se nadležnim državnim organima i Prijestonici Cetinje (VIK Cetinje) da regulišu dužničko – povjerilačke odnose sa Preduzećem.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Na računima grupe 24 – Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazuju se gotovina, neposredno unovčive hartije od vrijednosti i depoziti po viđenju. Gotovina i gotovinski ekvivalenti na dan 31.12.2016. godine iznosili su 3.272.759,39€.
Stanje novčanih sredstava na tekućim računima preduzeća kod poslovnih banaka na dan 31.12.2016. godine, evidentirano u knjigama Preduzeća iznosilo je 2.565.452,90€. Na računu ostala novčana sredstva, stanje na dan 31.12.2016. godine iznosi 702.290,16€ od čega se 701.000,00€ odnosi na kratkoročne depozite u bankama oročene na period od 6 – 12 mjeseci.

Blagajničko poslovanje

Blagajničko poslovanje u Preduzeću regulisano je Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, br. 01-16/10669/2 od 19.08.2016. godine.
Preduzeće je krajem 2016. godine usvojilo i Pravilnik o službenom putovanju kojim je definisan način odobravanja službenih putovanja; pravo na dnevnice i naknadu troškova službenog putovanja i kontrola ispravnosti priložene dokumentacije.
Odlukom broj 01-15/7756 od 17.11.2015.godine definisano je da Preduzeće može koristiti gotov novac za plaćanje roba i usluga, s tim da na kraju radnog dana, u blagajni može držati gotov novac do iznosa blagajničkog maksimuma koji iznosi 300,00€. Pregled prometa blagajne, po mjesecima dat je u sljedećoj tabeli:

Blagajna 2016	Ulaz	Izlaz	Saldo
Saldo iz prethodne godine	71,78		71,78
Januar	300,00	122,29	249,49
Februar	841,00	828,49	262,00
Mart	2.332,82	2.529,95	64,87
April	1.684,00	1.612,41	136,46
Maj	1.672,10	1.702,67	105,89
Jun	1.133,64	1.047,67	191,86
Jul	300,00	489,23	2,63
Avgust	300,00	157,25	145,38
Septembar	300,00	347,49	97,89
Oktobar	1.300,00	1.210,13	187,76
Novembar	0,00	167,78	19,98
Decembar	596,86	470,65	146,19
Saldo na kraju godine			146,19
Promet za 2016.godinu	**10.832,20 €**	**10.686,01 €**	

Saldo blagajne na početku godine iznosio je 71,78€, promet u toku godine iznosio je 10.686,01€, dok je saldo na kraju godine iznosio 146,19€, što je i evidentirano u Izvještaju popisne komisije o popisu za 2016. godinu.
Ulaz u blagajnu u iznosu od 10.832,20€ obuhvata:
- saldo iz prethodne godine 71,78€;
- sredstva u iznosu od 10.133,72€ koja su podignuta sa računa Preduzeća radi gotovinskih isplata po osnovu: akontacija za službena putovanja; plaćanja nematerijalnih troškova; naknade jednom članu upravnog odbora i isplate naknade za 8.Mart.
- iznos od 626,70€ koji predstavlja povraćaj u blagajnu, po osnovu putnih naloga kao razlika između date akontacije i stvarnih troškova službenog putovanja.

Izlaz iz blagajne u iznosu od 10.686,01€ obuhvata isplate po osnovu:
- nematerijalnih troškova u iznosu od 2.705,24€ koji obuhvata isplate za: PTT usluge (iznos od 1.183,30€); putarinu i parking (iznos od 421,00€), reprezentaciju (iznos od 273,07€) i ostali potrošni materijal (iznos od 827,87€).
- naknade za 8.mart u iznosu od 850,00€ isplaćen je na osnovu Rješenja direktora kojim je odobrena isplata od po 50,00€ zaposlenim ženama. Po ovom osnovu je obračunat i isplaćen porez, ali isti nije evidentiran u IOPPD obrascu.
- naknade za članstvo u organu upravljanja - Iznos od 1.920,00€ obuhvata isplatu naknade predsjedniku Upravnog odbora (četiri isplate po 480,00€)[3]. Po ovom osnovu je obračunat i isplaćen porez, što je i evidentirano u IOPPD obrascu.
- troškova službenih putovanja – Iznos od 5.210,77€ obuhvata isplatu akontacija za službena putovanja i doplatu po putnom nalogu u slučaju kada su troškovi službenog putovanja veći od date akontacije.

[3] Nakon imenovanja novog sastava UO, nije bilo gotovinskih isplata po ovom osnovu.

Službena putovanja u inostranstvo su, shodno Pravilniku o službenom putovanju, odobrena rješenjem direktora, a uz obračun putnog naloga priložen je Izvještaj sa službenog puta kao i dokumentacija na osnovu koje je vršen obračun troškova po putnom nalogu (računi za prevoz, elektronske avio karte i dr.).
Uvidom u obračun putnih naloga utvrđeno je da se obračun troškova po osnovu putnih naloga, kao i eventualne isplate/doplate po putnim nalozima, ne vrše u roku od tri, odnosno sedam dana od dana povratka sa službenog putovanja. Konačni obračun po osnovu putnog naloga vršen je nakon nekoliko mjeseci, a u većini slučajeva krajem godine, što je uslovilo međusobno prebijanje potraživanja i obaveza po osnovu putnih naloga.

U postupku revizije utvrđeno je da su gotovinska plaćanja izvršena na osnovu relevantne dokumentacije (putni nalozi, fiskalni računi, rješenja direktora i sl.), a utvrđene nepravilnosti odnose se na nepoštovanje sljedećih internih kontrolnih procedura:

- **gotovinske isplate naknada na koje se obračunava porez:** Preduzeće je gotovinskim putem vršilo isplate na koje se obračunava porez (naknade za 8.mart i naknada za predsjednika UO), što je u suprotnosti sa članom 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja.
- **nepoštovanje kontrolnih procedura definisanih Pravilnikom o blagajničkom poslovanju:**

Preduzeće nije postupalo u skladu sa internim Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, u dijelu koji se odnosi na odredbe:

člana 4 kojim je propisan način kontrolisanja formalne ispravnosti blagajničkih isprava – Blagajnik uz dokumentaciju priprema verifikacione liste, čiju ispravnost svojim potpisom potvrđuje i ovlašćeno lice - rukovodilac finansijskog sektora;

člana 6 kojim je propisan način evidenije blagajničkog poslovanja - Vođenje dnevnika blagajne na propisanom obrascu koji sadrži pregled svih promjena i saldo na kraju dana, a koji je potpisan od strane blagajnika.

- **nepoštovanje odredbi internog Pravilnika o službenom putovanju:**

Preduzeće u pojedinim slučajevima nije postupalo shodno internom Pravilniku o službenom putovanju, u dijelu koji se odnosi na odredbe:

člana 10 kojim je propisana obaveza podnošenja putnog naloga u roku od 7 dana od dana povratka sa službenog puta radi obračuna troškova;

člana 11 kojim je, između ostalog, propisano da se povraćaj novca u blagajnu po osnovu naloga za službeno putovanje vrši u roku od tri dana od dana kad je zaposleni upoznat sa konačnim obračunom, kao i da se ispravnost konačnog obračuna troškova službenog putovanja potvrđuje potpisima blagajnika i rukovodioca finansijskog sektora na verifikacionoj listi.

Preporuka 12: Preduzeće treba da postupa u skladu sa članom 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja i članom 3 internog Pravilnika o blagajničkom poslovanju kojima je propisano da se plaćanja na koja se obračunavaju porezi i doprinosi ne mogu vršiti gotovinskim putem.

Preporuka 13: Preduzeće treba da postupa u skladu sa internim procedurama određenim Pravilnikom o blagajničkom poslovanju i Pravilnikom o službenom putovanju, kojima je propisana obaveza vođenje dnevnika blagajne koji će biti ovjeren od strane blagajnika i rukovodioca finansijskog sektora, kao i da u propisanom roku vrši obračun i isplatu/naplatu po osnovu naloga za službeno putovanje.

Platne kartice - Preduzeće je tokom 2016. godine koristilo dvije platne kartice. U postupku revizije na uvid je dat ugovor o izdavanju i korišćenju debitne kartice koji je zaključen između direktora Preduzeća i Prve banke u decembru 2014. godine. Kreditna kartica glasi na ime i nije prenosiva, i važi 12 mjeseci uz mogućnost produženja roka.

Uvidom u analitičke kartice utvrđen je promet ostvaren na platnim karticama tokom 2016. godine i isti je prikazan u sljedećoj tabeli:

Platne kartice	Prva banka	CKB
Preneseni saldo	1.164,58	528,46
Priliv	8.510,39	1.501,96
Odliv	8.533,20	1.882,03
Saldo na kraju godine	1.141,77	148,39

Preduzeće je tokom 2016. godine, izvršilo uplatu u iznosu od 10.000,00€ od čega 8.500,00€ na karticu kod Prve banke, a iznos od 1.500,00€ na CKB platnu karticu. Po osnovu korišćenja platnih kartica, tokom 2016. godine, utrošen je iznos od 10.415,23€ i isti se uglavnom odnosi na troškove reprezentacije (iznos od 9.600,00€). Za pravdanje navedenih troškova, nijesu obezbijeđeni fiskalni računi, već samo isječak iz POS uređaja, pa nije moguće detaljno utvrditi za koje namjene su iskorišćena navedena sredstva. Revizijom je utvrđeno da:

- Potrošnja sredstava usled korišćenja platnih kartica nije opravdana relevantnom dokumentacijom (fiskalnim računima), što je u suprotnosti sa odredbama:

člana 19 Zakona o računovodstvu, kojim je definisano da računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko stanje i rezultate poslovanja.

članova 31 i 32 Zakona o PDV-u, kojim je propisana obaveza izdavanja i uzimanja računa, kao i osnovni podaci koje sadrži račun izdat poreskom obvezniku i drugim licima.

Preporuka 14: Preduzeće treba da način vođenja računovodstvene evidencije uskladi sa članom 19 Zakona o računovodstvu ("Sl. list CG", br. 052/16), kao i da prilikom gotovinskog plaćanja obezbijedi primjenu članova 31 i 32 Zakona o PDV-u kojim je propisana obaveza izdavanja i uzimanja računa i osnovni podaci koje sadrži račun izdat poreskom obvezniku ili drugom licu.

Porez na dodatu vrijednost i AVR

Na računu 270 – porez na dodatu vrijednost u primljenim fakturama po opštoj stopi, obuhvata se zaračunati PDV po opštoj stopi. Na računu 279 – potraživanja za više plaćeni porez na dodatu vrijednost, obuhvata se razlika između prethodnog poreza i iznosa poreza na dodatu vrijednost iskazanu u izlaznim fakturama preduzeća pod uslovom da je stanje prethodnog poreza veće od iznosa poreza iskazanog u izlaznim fakturama.
Porez na dodatu vrijednost na dan 31.12.2016. godine iznosi 71.491,00€ i odnosi se na potraživanja za preplaćeni PDV u iznosu od 33.175,00€ i porez na dodatu vrijednost u iznosu od 38.316,00€ po primljenim fakturama koje su pod sudskim sporovima.

2.4.2.Pasiva

Ukupna pasiva Preduzeća na dan 31.12.2016. godine iznosi **102.622.231€** a čine je: Kapital u iznosu od 64.101.495€, dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze u iznosu 27.447.268€, odložene poreske obaveze u iznosu od 1.722.215,00€ i kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze u iznosu od 9.351.253,00€, i prikazana je u sljedećoj tabeli:

	PASIVA	.101		**64,101,495.00**	**63,943,749.00**
	A. KAPITAL (102 do 109)				
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		65,537,505.00	65,537,505.00
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104			
330,331 i 333	IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	105			
332 i 334	V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	106			
34	VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107		219,059.00	61,313.00
35	VII. GUBITAK	108		-1,655,069.00	-1,655,069.00
237	VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109			
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110		**27,447,268.00**	**29,600,263.00**
40 (dio)	I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111		**1,128,397.00**	**912,926.00**
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112		**26,318,871.00**	**28,687,337.00**
414, 415	1. Dugoročni krediti	113		19,527,904.00	21,766,099.00
41 bez 414,415	2. Ostale dugoročne obaveze	114		6,790,967.00	6,921,238.00
498	**C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE**	115		**1,722,215.00**	1,429,994.00
	D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116		**9,351,253.00**	**8,386,806.00**
	I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117		**9,351,253.00**	8,386,806.00
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	118		2,720,192.00	2,311,782.00
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	119			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	120		6,410,251.00	5,838,256.00
45,46 i 49 osim 498	4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121		220,810.00	236,768.00
47,48 osim 481	5.Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda i ostalih javnih prihoda	122			
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123			
40 (dio)	II KRATKOROČNA REZERVISANJA	124			
	E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125		**102,622,231.00**	**103,360,812.00**

Kapital

Kapital Preduzeća na dan 31.12.2016. godine iznosi 64.101.495,00€, i manje je iskazan od osnovnog kapitala za 1.463.010,00€, odnosno za razliku između gubitka i neraspoređene dobiti.

Osnovni kapital Preduzeća - na dan 31.12.2016. godine iznosi 65.537.504,69€, a čine ga:
Državni kapital u iznosu od ……..57.581.539,55€, ili 87,86%,
Sredstva Investiciono razvojnog fonda u iznosu od ……7.932.957€, ili 12,10%,
Sopstveni vanposlovni izvori Preduzeća u iznosu od ……23.008€, ili 0,04**%.**

Promjene na kapitalu Preduzeća prikazane su u sljedećoj tabeli:

Opis	30301 Državni kapital	30303 Dokapitalizacija IRF	30302 Sopstveni i vanposlovni izvori	Dobitak	Gubitak	Ukupno
01.01.2015.	57.581.539,55	7.932.957,01	23.008,10	2.587.674,00	-2.526.360,00	65.598.818,66
Pokriće gubitka				-2.526.360,00	2.526.360,00	0,00
01.01.2015.	57.581.539,55	7.932.957,01	23.008,13	61.314,00		65.598.818,69
Tekući gubitak					-1.655.069,00	-1.655.069,00
31.12.2015.	57.581.539,55	7.932.957,01	23.008,13	61.314,00	-1.655.069,00	63.943.749,69
01.01.2016.	57.581.539,55	7.932.957,01	23.008,13	61.314,00	-1.655.069,00	63.943.749,69
Tekuća dobit				157.746,00		157.746,00
Stanje 31.12.2016.	**57.581.539,55**	**7.932.957,01**	**23.008,13**	**219.060,00**	**-1.655.069,00**	**64.101.495,69**

Državni kapital (57.581.539,55€), na dan 31.12.2007. godine iznosio je 17.823.108,00€. Tokom 2008. godine izvršena je dokapitalizacija iz dobiti u iznosu od 931.467,00€, a tokom 2009. godine u iznosu od 1.231.651,00€. U 2010. godini kapital se povećao za neraspoređenu dobit u iznosu od 421.532,00€, a u 2011. godini državni kapital povećan je za iznos od 7.000.000,00€. Navedeni iznos odnosi se na dugoročni kredit dobijen od Erste banke. Obavezu po navedenom kreditu preuzela je Vlada Crne Gore. U 2014. godini uvećan je kapital Vlade Crne Gore za iznos od 29.943.641,00€ po Ugovoru o uvećanju kapitala Vlade Crne Gore od 25.12.2014. godine (Ugovor nema zavodni broj). Navedena sredstva imala su tretman donacija koje su evidentirane kao odloženi prihod da bi se kasnije navedenim Ugovorom prikazala kao povećanje državnog kapitala. Odlukom Upravnog odbora broj 01-14/2994-3 od 03.06.2014. godine izvršena je konverzija zakonskih rezervi u iznosu 230.141,00€ u državni kapital.

Neraspoređena dobit

U Preliminarnom finansijskom izvještaju Preduzeća, neraspoređena dobit je prikazana u iznosu od 983.135,00€, dok je u Konačnom finansijskom izvještaju, neraspoređena dobit smanjena na iznos od 219.060,00€. Razlika u iznosu od 764.075,00€ u najvećem iznosu odnosi se na smanjenje vrijednosti osnovnog sredstva na teret troškova održavanja (233.479,00€), povećanje troškova po osnovu dodatnih rezervisanja za sudske sporove (519.166,00€).
Prema ocjeni DRI umanjenje vrijednosti osnovnog sredstva u iznosu od 233.479,00€, nije u skladu sa MRS 8 - računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i grešaka dok je povećanje troškova po osnovu dodatnih rezervisanja za sudske sporove u iznosu od 519.166,00€ izvršeno u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.
Neraspoređena dobit na dan 31.12.2016. godine iznosi 219.060,00€ a sastoji se iz prenešene neraspoređene dobiti iz ranijih perioda u iznosu od 61.313,20 € i dobiti za tekuću godinu u iznosu od 157.746,00€.

U 2014. godini, ukupna neraspoređena dobit iz ranijih godina iznosila je 2.587.674,00€. Na teret dobiti izvršeno je pokriće gubitka u iznosu od 2.526.360,00€. Preostali iznos od 61.313,20€ predstavlja prenešenu neraspoređenu dobit iz ranijeg perioda.

Gubitak

Gubitak na dan 31.12.2016. godine iznosi 1.655.069,64€, a odnosi se na nepokriveni gubitak iz 2015. godine. Gubitak iz ranijih godina u iznosu od 2.526.360,00€ pokriven je, po Odluci Upravnog odbora broj 01-15/6187/4 od 12.06.2015. godine, iz neraspoređene dobiti koja je iznosila 2.587.674,00€.
Po kreditu Svjetske banke - IDA obračunat je amortizacioni trošak kamata u iznosu od 2.577.144,00€ koji je unešen 01.01.2011. u poslovne knjige Preduzeća kao umanjenje dugoročnog kredita i povećanje dobiti. Navedeno knjiženje nije u skladu sa MRS jer je dobit povećana za iznos od 2.577.144,00€, što je omogućilo Preduzeću da izvrši pokriće gubitaka u 2015. godini u iznosu od 2.526.360,00€. Za uvećanje dobiti ranijeg perioda za iznos od 2.577.144,00€, nije donesena Odluka od strane Upravnog odbora ili Direktora preduzeća i ne postoji bilo kakav akt Preduzeća koji se odnosi na navedenu poslovnu promjenu.
Zbog pokrića gubitka u iznosu od 2.526.360,00€ iz dobiti koja je evidentirana u poslovnim knjigama bez adekvatne dokumentacije i gubitak je iskazan u manjem iznosu, odnosno,

potcijenjen je za navedeni iznos. Pokriće gubitka je izvršeno na teret nepravilno formirane dobiti vezano za knjiženje po osnovu evidentiranja amortizacionog troška kamata u iznosu od 2.577.144,00€.

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze na dan 31.12. iznose 27.447.268,00€ i sastoje se od dugoročnih rezervisanja u iznosu od 1.128.397,00€ i dugoročnih obaveza u iznosu od 26.318.871,00€.

Dugoročna rezervisanja - na dan 31.12.2016. godine iznose 1.128.397,36€, a odnose se na rezervisanja za penzije u iznosu od 95.538,00€ i rezervisanja za ostale sudske sporove u iznosu od 1.032.859,36€.
Dugoročna rezervisanja priznaju se kad preduzeće ima sadašnju obavezu (ugovorene obaveze) koja je rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv ekonomske koristi nastati radi izmirenja obaveza i kad se može izvršiti pouzdana procjena obaveza.

40900 – rezervisanja za penzije, sastoje se od početnog salda u iznosu od 93.688,00€ i povećanja u toku godine u iznosu od 1.850,00€ za jednog zaposlenog radnika. Obračun je izvršen na osnovu Pravilnika o zaradama i drugim primanjima po kojem otpremnina za odlazak u penziju iznosi 10 (deset) najnižih cijena rada.

40902 - dugoročna rezervisanja za sudske sporove na dan 31.12.2016. godine iznose 1.032.859,36€. Formiraju se u slučajevima kada postoji imalo neizvjesnosti kako će sudski spor završiti, u iznosu 50% utuženja, a u slučaju kad se ocijeni da će se sudski spor izgubiti, rezervisanje se vrši u iznosu 100% vrijednosti spora. Navedeni iznos od 1.032.859,36€ sastoji se od prenešenog salda iz ranijeg perioda u iznosu od 819.238,13€, povećenja tokom 2016. godine u iznosu od 636.022.53€ i smanjenja u iznosu 422.401,30€. Smanjenja su izvršena za sudske sporove sa: EPCG u iznosu od 228.666,52€; Đuričić Vojislavom 5.265,00€; Vučićević Branislavom 20.469,75€; Željeznicom Crne Gore 40.000,00€ i Atel DOO 128.000,00€.
Povećanje dugoročnih rezervisanja tokom 2016. godine po osnovu sudskih sporova odnose se na utuženja od pravnih lica: Vilusi DOO, Nikšić – 80.879,99€; Merkur Evropa DOO, Budva – 25.955,81€, Opština Kotor – 180.000,00€, IR Rocks Budva – 135.000,00€ i Lovćen invest Podgorica – 214.186,73€.

Dugoročne obaveze

Dugoročne obaveze Preduzeća na dan 31.12.2016. godine su iznosile **26.318.871€** od čega se iznos od 19.527.904,00 odnosi na Dugoročne kredite, a iznos od 6.793.970,00€ na Ostale dugoročne obaveze.

Dugoročni krediti - na dan 31.12.2016. godine iskazani su u iznosu 19.527.904,00€ i odnose se na:

Konto	Kreditor	Iznos
41501	Svjetska banka (IBRD)	7.252.773,56
41502	Evropska banka	7.916.666,67
41503	Abu Dhabi fond	5.228.823,75
41504	Amortizacioni trošak - IDA kredit	-1.512.909,90
41505	Abu Dhabi fond - Cetinje	642.550,57
	Ukupno:	**19.527.904,65**

Kredit Svjetske banke – Međunarodno udruženje za razvoj – Vlada Crne Gore je 28.08.2007. godine zaključila Ugovor o finansiranju br. 4322 MOT sa Međunarodnim udruženjem za razvoj (IDA), kojim je odobren kredit u iznosu od 6.6000.000 SDR (Specijalna prava vučenja). Sredstva su opredijeljena za realizaciju dijela projekta za JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“. Od ugovorenih sredstava povučen je iznos, odnosno izvršeno je plaćanje obaveza po dostavljenim sistuacijama o izvršenim radovima i fakturama u iznosu od 5.975.796,46 SDR. Naknada za usluge – kamata koju plaća primalac kredita shodno ugovoru iznosi 0,75% godišnje. Datum isplate glavnice kredita je 15. april i 15. oktobar svake godine, počev od 15. oktobra 2017. godine do 15. aprila 2027. godine. Pregled obaveze po IDA kreditu na početku i na kraju 2016. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

Svjetska Banka - Međunarodno udruženje za razvoj	Opis	Iznos (€)
	Početno stanje (01.01.2016. godine)	7,609,340.43
	Negativne kursne razlike	25,157.86
	Tekuće dospjeće	381,724.93
Ukupno:		**7,252,773.36**

Obaveze prema IDA kreditu na 01.01.2016. godine iznosile su 7.609.340,43€, odnosno 5.975.796,46 SDR, dok je na dan 31.12.2016. godine stanje po ovom kreditu iznosilo je 7.252.773,36€. Obaveze po kreditu u EUR, krajem godine svedene su na kurs SDR putem kursne liste na dan 31.12.2016. godine. Obračunate negativne kursne razlike po ovom obračunu za 2016. godinu iznose 25.157,86€ i uvećale su obaveze po kreditima i troškove poslovanja. Kredit je umanjen za iznos tekućih dospjeća u iznosu od 381.724,93€ koja su evidentirana na računu kratkoročne finansijske obaveze.

S obzirom, da je Vlada Crne Gore zaključila navedeni Ugovor o finansiranju sa Međunarodnim udruženjem za razvoj (IDA), Državna revizorska institucija se obratila Ministarstvu finansija zahtjevom za dostavu podataka u vezi navedenog kredita, koji se odnose na stanje duga, obavezu otplate glavnice i kamate. Ministarstvo finansija je dopisom br. 06-2046/1 od 18.04.2017. godine obavijestilo DRI da:

- ukupan dug po kreditu br. 4322 koji je Vlada CG zaključila sa Međunarodnim udruženjem za razvoj (IDA) iznosi 5.975.796,46 SDR, ne uključujući obaveze po osnovu kamata,
- da je Ministarstvo finansija uredno vršilo otplatu naknada (kamata) po navedenom kreditu od 15.04.2008. godine i da je do 31.12.2016. godine otplatilo naknade (kamate) i provizije u iznosu od 372.627,16 SDR, od čega se iznos od 367.450,70 SDR odnosi na naknade (kamate) a iznos od 5.176,46 SDR na provizije na nepovučena sredstva,
- da JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ prema Budžetu na dan 31.12.2016. godine duguje iznos od 367.450,70 SDR odnosno 413.710,17€, po osnovu plaćenih obaveza u prethodnom periodu,
- da je u prethodnom periodu Preduzeće jedino uplatilo obaveze po osnovu provizije na nepovučena sredstva u iznosu od 5.176,46 SDR, odnosno 5.543,06€,
- da je obveznik otplate kredita JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ i da prva rata kredita dospijeva 15. oktobra 2017. godine u iznosu od 298.789,82 SDR.

Takođe, obaviješteni smo da se Preduzeće obratilo zahtjevom za smanjenjem duga u iznosu od 110.425,90 SDR, koji se odnosi na obaveze Ministarstva održivog razvoja i turizma po osnovu ekološkog monitoringa Velike plaže i izrade glavnog projekta eko infrastrukture delte Bojane. Ukoliko bude utvrđeno da se navedene obaveze odnose na Ministarstvo održivog razvoja i

turizma, Ministarstvo finansija će umanjiti obaveze koje se odnose na Preduzeće, kako obaveze po osnovu otplate glavnice tako i obaveze po osnovu plaćenih kamata.

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće obaveze prema IDA kreditu nije iskazalo u punom iznosu, već je na računu 41504 - Dugoročni krediti u inostranstvu na **dugovnoj strani** evidentiralo **Amortizacioni trošak kredita – ispravku vrijednosti kredita** i na taj način smanjilo iskazane obaveze po IDA kreditu na dan 31.12.2015. godine za **1.756.204,32€** i na dan 31.12.2016. godine za **1.512.909,90€.** Navedeno znači da su u **Bilansu stanja za 2016. godinu iskazane dugoročne obaveze po kreditima (bez obaveza po kreditima do 1 godine) u iznosu od 19.527.904,65€ umjesto 21.040.814,35€, odnosno da su iskazani manje za 1.512.909,90€.**
U postupku revizije utvrđeno da je Preduzeće 01.01.2011. godine u poslovnim knjigama evidentiralo iznos **od 2.577.144,00€** kao **Dobitak iz ranijeg perioda na računu 33100** (potražno) i za isti iznos odobrilo račun **41409 - Obaveze po kreditu (dugovno -** sadašnji račun 41504), na ime amortizacije troška IDA kredita, odnosno njegovog svođenja na fer vrijednost.

Evidentiranje navedene poslovne promjene je izvršeno na osnovu obračuna amortizacije - ispravke vrijednosti IDA kredita. Obračun odnosno svođenje kredita na fer vrijednost izvršeno je korišćenjem efektivne kamatne stope od 4,23%. U postupku revizije dostavljen je navedeni obračun, koji je izražen u SDR, a izvršen je njegov preračun u €, primjenom važećeg kursa SDR/€. Na traženo pojašnjenje navedenog knjiženja dobili smo odgovor rukovodioca Finansijske službe (br. 01-17/13227 od 24.03.2017. godine), da je navedeni obračun kamate i svođenje kredita na njegovu fer vrijednost izvršen u skladu sa MRS 39 – Priznavanja i objelodanjivanja.

Međutim, prema mišljenju DRI, obračun kamate i svođenje kredita na fer vrijednost nije se moglo vršiti kod navedenog kredita, iz razloga što je ugovorom o kreditu definisana glavnica kredita i naknada (kamata) koja se plaća po kreditu. Navedeni standard se koristi u slučaju kada se od ukupnog dijela duga po kreditu ne zna koji dio se odnosi na glavnicu a koji na kamate i plaćene provizije po kreditu, pa se u tom slučaju pristupa svođenju kredita na fer vrijednost kako bi se troškovi realno iskazali.

Za uvećanje Dobiti ranijeg perioda za iznos od 2.577.144,00€, nije donesena Odluka od strane Upravnog odbora ili Direktora preduzeća i **ne postoji dokument na osnovu koga je evidentirana navedena poslovna promjena u knjigovodstvu Preduzeća.**

Dobit koja je tada evidentirana poslužila je u narednom periodu za pokriće gubitaka kako tekućih tako i gubitaka iz prethodnog perioda, tako da u 2015. godini preduzeće nije imalo u poslovnim knjigama gubitaka iz prethodnog perioda.

Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće na dan 31.12.2016. godine, izvršilo **obračun kamate** po IDA kreditu za 2016. godinu u iznosu od **249.100,60€.**

Preduzeće je iznos kamate za 2016. godinu utvrdilo preko amortizacije IDA kredita i preračunalo u € primjenom kursa na na dan 31.12.2016. godine i za navedeni iznos uvećalo račun **562 - Troškovi kamata i zadužilo račun 41504 – Amortizacioni trošak IDA kredita za iznos od 249.100,60€.** Na taj način je račun 41504 – Amortizacioni trošak (početno stanje na 01.01.2016. godine iznosilo 1.756.204,32€) umanjen je za 249.101,32€ i na 31.12.2016. godine iskazan je u iznosu 1.512.909,89€.
Pored obračuna kamata i njihovog iskazivanja kao Rashoda perioda, Preduzeće je vršilo i obračun kursnih razlika za amortizaciju IDA kredita (račun 41504).

Na osnovu dostavljenih analitičkih kartica i naloga za knjiženje utvrđeno je da je Preduzeće počev od 2011. godine pa zaključno sa 31.12.2016. godine iskazalo rashode po osnovu kamata i

negativnih kursnih razlika u iznosu od 1.406.331,10€ (rashodi kamata 1.272.523,46€ + negativne kursne razlike 133.807,64€), a u pojedinim godinama iskazani su i prihodi po osnovu pozitivnih kursnih razlika u ukupnom iznosu od 342.097,00€.

Pregled obračuna kamata i kursnih razlika po godinama, a koje se odnose na uvedenu kategoriju Amortizacije - ispravke vrijednosti IDA kredita (račun 41504) dat je u sljedećoj tabeli:

Račun 41504 – Amortizacija IDA kredita				
Godina	**Početno stanje**	**Povećanja po osnovu pozitivnih kursnih razlika**	**Rashodi kamata**	**Smanjenja po osnovu negativnih kursnih razlika**
2011	2.577.144,00	80.603,00	187.542,00	
2012			192.578,42	43.396,31
2013			192.086,94	90.411,33
2014		131.247,92	213.675,25	
2015		124.439,90	237.540,25	
2016		5.806,18	249.100,60	0,00
ukupno	2.577.144,00	342.097,00	1.272.523,46	133.807,64
		saldo na 31.12.2016.		**1.512.909,90**

Iznos od **1.512.909,90€** iskazan je kao dugovni saldo na računu 41504 – Amortizacija IDA kredita na 31.12.2016. godine i za isti je umanjena grupa racuna 41 - Obaveze po dugoročnim kreditima i obaveza po kreditima koja je iskazana u Bilansu stanja za 2016. godinu. Revizijom je utvrđeno:

- Preduzeće je izvršilo amortizaciju IDA kredita i izvršilo njegovo svođenje na fer vrijednost primjenom efektivne kamatne stope od 4,23%, bez obzira što se čitav iznos koji je evidentiran u poslovnim knjigama odnosi na glavnicu kredita. Navedeno je dovelo do povećanja neraspoređene dobiti u 2011. godini za 2.577.144,00€ i do povećanja rashoda kamata i kursnih razlika u periodu od 2011. do 2016. godine za iznosu od 1.406.331,10€ i prihoda u iznosu od 133.807,64€ (kako je navedeno u prethodnoj tabeli).
- Plaćanje kamate je Ugovorom o kreditu utvrđeno u iznosu od 0,75% i njenu otplatu je vršilo Ministarstvo finansija počev od 15.04.2008. godine i zaključno sa 31.12.2016. godine, a obaveze Preduzeća prema Budžetu CG po tom osnovu iznose 367.450,70SDR odnosno 413.710,17€. Preduzeće u svojim poslovnim knjigama nije iskazalo obaveze prema Ministarstvu finansija u navedenom iznosu.
- Preduzeće je u 2016. godini iskazalo u Glavnoj knjizi i finansijskim izvještajima, Rashode po osnovu kamata (račun 56203) u većem iznosu od stvarnih za 249.100,60€ i na taj način smanjilo dobit preduzeća za isti iznos.

Preporuka 15: Preduzeće treba da, u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procena i greške, ispravi grešku na računu Amortizacija IDA kredita čija je vrijednost na 31.12.2016. godine iznosila 1.512.909,90€. Nakon ispravki finansijskih grešaka neophodno je, pripremiti i sastaviti finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.

Kredit Evropske banke za obnovu i razvoj - Ugovor o zajmu sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj, za izgradnju regionalnog vodovoda zaključen je na iznos od 18.000.000,00€[4], koliko sredstava je i povučeno. Otplata se vrši u 24 (dvadeset četiri) rate i to: 24.04. i 24.10. počev od

[4] Ugovor o zajmu sa EBRD je zaključen 09.11.2007. godine u iznosu od 8.000.000,00€. Kamatna stopa je varijabilna (euribor +1%). Naknada za nepovučena sredstva je 0,5% godišnje. Drugi kredit o zajmu u iznosu od 7.000.000,00€ zaključen je 16.05.2008. godine, a Aneksom ovog Ugovora od 06.07.2009. godine ugovoreni iznos povećan je na 10.000.000,00€.

2011. godine do 24.02.2023. godine. Otplata glavnice iznosi 750.000,00€, odnosno godišnje 1.500.000,00€.
Početno stanje po kreditu EBRD na dan 01.01.2016. godine iznosilo je 9.416.666,67€. Tokom godine evidentirano je umanjenje kredita za tekuće dospjeće u 2017. godini u iznosu od 1.500.000,00€, tako da je na dan 31.12.2016. godine stanje kredita iznosilo 7.916.666,67€. Kamate za 2016. godinu plaćene su u iznosu 103.061,72€. Obaveze po osnovu glavnice i obračuna kamata redovno se izmiruju. Glavnica je otplaćena u iznosu od 8.583.334,00€, a kamata u iznosu od 1.494.932,68€.

Kredit Abu Dhabi fond za razvoj - Preduzeće je zaključilo Ugovor o kreditu 01.04.2010. godine i Aneks Ugovora o kreditu 28.10.2010. godine sa Abu Dhabi fondom za razvoj na iznos od 43.600.000,00 dirhama. Kredit se otplaćuje u polugodišnjim anuitetima (24 anuiteta) u periodu 2013–2024. godine, a prva rata je dospjela 30.04.2013. godine. U skladu sa Ugovorom sa kreditorom, iznos kredita je umanjen i iznosi 39.000.000,00 dirhama. Kamatna stopa iznosi 4,5% na godišnjem nivou. Od navedenog kredita povučeno je 38.888.145,00AED što iznosi 8.050.850,45€. Valuta zajma je AED – dirham i ista je vezana za američki dolar, zbog čijeg je značajnog rasta u odnosu na euro ovaj kredit postao nepovoljan. U knjigovodstvenim evidencijama stanje kredita Abu Dhabi fond vodi se na računu 41503, na dan 31.12.2016. godine iznosi 5.228.823,75€ i prikazano je u sljedećoj tabeli:

Abu Dhabi fond	Opis	Iznos (€)
	Početno stanje (01.01.2016. godine)	5,874,194.00
	Negativne kursne razlike	181,607.00
	Kursne razlike	11,488.48
	Tekuće dospjeće kredita za 2017.	838,466.60
Ukupno:		**5,228,822.88**

Promet po računu 41503 - Abu Dhabi fond je sljedeći: početno stanje na dan 01.01.2016. godine iznosilo je 5.874.194,00€. Kredit je uvećan za iznos od 181.607,00€ - negativne kursne razlike (svođenje na kurs 31.12.2016. godine) i iznos od 11.488,48€ - razlika od kursa plaćanja iz 2016. godine. Smanjenje u iznosu od 838.466,60€ odnosi se na tekuće dospjeće kredita za 2017. godinu koje je prenešeno na kratkoročne obaveze (račun 42400)[5]. Redovno se izmiruju obaveze po osnovu glavnice, duga, kao i obračunate kamate. Zbog visoke kamate i negativnih kursnih razlika uzrokovanih jačanjem američkog dolara u odnosu na euro uz odobrenje Vlade izvršeno je novo zaduženje kod Erste bank radi prijevremene otplata kredita kod Abu Dhabi fonda koji je postao nepovoljan.
U knjigovodstvenim evidencijama Preduzeća na računu 41505 – Dugoročni kredit Abu Dhabi fond – Cetinje evidentirano je stanje po ovom kreditu na dan 31.12.2016. godine u iznosu 642.550,57€, a sastoji se od početnog stanja na dan 01.01.2016. godine u iznosu od 622.100,99€ i povećanja za kursne razlike u iznosu od 20.450,67€ po osnovu svođenja obaveza na kurs od 31.12.2016. godine. Kredit koji se odnosi na VIK Cetinje uvećava se za kursne razlike jer obaveze Prijestonice i VIK Cetinje prema Preduzeću nijesu protokolisane zvaničnim dokumentom.

[5] Izvršen je obračun kursnih razlika tako što se uzelo stanje kredita na dan 30.10.2016. godine iz amortizacionog plana u dirhamima u iznosu od 23.445.203,00AED x 0,258786 = 6.067.290,00€. Od tog iznosa oduzeto je stanje kredita 5.885.682,00€ i razlika od 181.607,74€ predstavlja negativnu kursnu razliku koja uvećava obavezu po kreditima.
Po ovom kreditu izvršen je obračun kamate za 2016. godinu u iznosu od 55.915,35€. Obračun je izvršilo Preduzeće na osnovu ostatka duga (amortizacioni plan u dirhamima): 25.928.154,06 dirhama x 5% = 1.296.407,00€ : 12 mjeseci = 27.958,00€ x 2 mjeseca = 55.916,00€.

Ostale dugoročne obaveze (račun 419) u Bilansu stanja iskazane su u iznosu 6.790.967,70€, dok su u glavnoj knjizi **evidentirane na računu 495** – odloženi prihodi i primljene donacije. Navedeno evidentiranje **nije u skladu sa Pravilnikom** o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Iznos od 6.790.967,70€ trebalo je evidentirati na računu 419, a ne na računu 495.
Na računu 495 – odloženi prihodi i primljene donacije iskazuju se primljene donacije i državna davanja u skladu sa MRS 20 i ostalim relevantim MSFI, odnosno donacije po osnovu dobijenih sredstava koje se priznaju u bilansu uspjeha tokom procijenjenog vijeka upotrebe datog sredstva u jednakim godišnjim iznosima.
Na dan 31.12.2016. godine odloženi dugoročni prihodi iznose **6.790.967,70€.**

U postupku revizije, revizoru nije data na uvid dokumentacija na osnovu koje bi se mogao uvjeriti u strukturu navedenog iznosa. Od odgovornog lica, samo je data informacija da iznos obuhvata sredstva donirana u dužem vremenskom periodu od strane Vlade Crne Gore, Monteput-a, Evropske banke za obnovu i razvoj, DHV Water BV Group Holandija i ostalo.
Preduzeće je obračunalo dio tekućih obaveza u iznosu od **130.270,00€** i evidentiralo ih je na računu 499 – Ostala pasivna razgraničenja.

Odložene poreske obaveze

Na računu 498 – odložene poreske obaveze iskazuju se, u skladu sa MRS 12, iznosi poreza na dobitak koji se plaćaju u narednim izvještajnim periodima po osnovu oporezivih privremenih razlika. Odložene poreske obaveze na dan 31.12.2016. godine iznose 1.722.214,63€ i sastoje se iz početnog salda u iznosu 1.429.994,09€ i odloženih poreskih obaveza za 2016. godinu u iznosu od 292.220,54€. Obračun je izvršen primjenom stope 9% na iznos 19.135.718,40€ koji predstavlja razliku između sadašnje vrijednosti osnovnih sredstava u računovodstvene svrhe (88.095.475,52€) sadašnje vrijednosti osnovnih sredstava u poreske svrhe (68.959.757,40€). Za obračunati iznos od 292.220,54€ uvećane su odložene poreske obaveze.

Kratkoročne obaveze

Kratkoročne obaveze na dan 31.12.2016. godine iskazane su u iznosu od 9.351.253,73€ a sastoje se od: kratkoročnih finansijskih obaveza u iznosu 2.720.192,25€, obaveza iz poslovanja u iznosu od 6.410.250,74€ i ostalih kratkoročnih obaveza i pasivnih vremenskih razgraničenja.

Kratkoročne finansijske obaveze - na dan 31.12.2016. godine iznosile su 2.720.192,25€ i prikazane su u sljedećoj tabeli:

R.br.	Opis	Iznos (€)
	Početno stanje (01.01.2016.)	2,311,781.80
	Plaćanja (rate) - EBRD	-1,500,000.00
	Plaćanja (rate) - Abu Dhabi fond	-800,293.00
	Kursne razlike	-11,488.48
	Tekuće dospjeće - EBRD	1,500,000.00
	Tekuće dospjeće - Abu Dhabi	838,466.00
	Tekuće dospjeće - Svjetska banka	381,724.93
Ukupno:		**2,720,191.25**

Početno stanje kratkoročnih finansijskih obaveza na 01.01.2016. godine iznosilo je 2.311.781,80€. Tokom godine evidentirana su plaćanja (rate) po kreditu EBRD u iznosu od 1.500.000,00€ kao i plaćanje po kreditu Abu Dhabi u iznosu od 800.293,00€ i prenešene kursne razlike na dugoročni kredit Abu Dhabi po navedenom plaćanju u iznosu od 11.488,48€. Krajem godine prenešeni su iznosi koji se odnose na tekuća dospjeća po dugoročnim kreditima za 2017.

godinu: iznos od 1.500.00,00€ - EBRD i iznos od 838.466,00€ - Abu Dhabi i iznos od 381.724,93€ - Svjetska banka (298.789,82SDR x 1,27757 = 381.724,93€).

Obaveze iz poslovanja - na dan 31.12.2016. godine iznosile su 6.410.250,74€, a odnosile su se na: primljene avanse u iznosu od 515.026,25€, obaveze prema dobavljačima u iznosu 5.523.288,71€ i kratkoročne obaveze u iznosu od 371.935,78€.
Primljeni avansi na dan 31.12.2016. godine iznosili su 515.026,25€,a odnose se na:

- 15.026,25€ - početno stanje (stanje na dan 01.01.2016. godine),
- 500.000,00€ - iznos uplaćen 26.12.2016. godine na osnovu Ugovora o načinu izmirenja naknade za izgradnju regionalnog sistema vodosnabdijevanja Crnogorskog primorja povodom Investitorovih ulaganja u Kumboru, broj 01-16/11202 od 10.10.2016. godine i Aneksa I Ugovora, broj 01-16/12240 od 29.12.2016. godine koje je JP zaključilo sa investitorom Azmont Investments DOO, Herceg Novi.

Dobavljači - Obaveze prema dobavljačima na dan 31.12.2016. godine iznosile su 5.523.288,81€. U okviru analitičkog računa 43100, Preduzeće evidentira obaveze prema dobavljačima po ugovoru (5.518.347,00€), dok na računu 43101 evidentira dobavljače po osnovu neposrednog sporazuma (4.941,03€).

- Iznos od 20.326,74€, prema Gintašmont Investments odnosi se na preplaćen iznos po Ugovoru broj 265 od 24.03.2008. godine. Revizijom je utvrđeno da navedeni iznos datira iz perioda koji je duži od godinu dana. Tokom revizije, osim navedenog Ugovora, revizoru nije data na uvid dokumentacija vezana za navedeno potraživanja.
- Iznos od 40.578,41€, prema Integral inženjering AD iz Banja Luke odnosi se na obaveze Preduzeća prema Ugovoru broj 24/1 od 17.01.2011. godine.

Preduzeće je u Izjašnjenju dostavio Konfirmaciju salda (broj 02-17/13566/6 od 08.06.2017. godine) prema kojem je dobavljač Integral inženjering AD potvrdilo da je iznos dugovanja i potraživanja od Preduzeća na dan 31.12.2015. godine jednak nuli. Na osnovu navedenog, iznos od 40.578,41€, koji je u poslovnim knjigama evidentiran kao obaveza prema Integral Inženjering AD, treba prihodovati.

Ostale obaveze iz poslovanja - Preduzeće je na računu 439 – ostale obaveze iz poslovanja iskazalo obaveze koje na dan 31.12.2016. godine iznose 371.935,81€ i prikazane su u sljedećoj tabeli:

R. Br.	Dobavljač	Iznos
1	Opština Herceg Novi	106.934,75
2	Opština Tivat	150.057,59
3	Koncesije	39.521,92
4	Opština Budva	11.040,99
5	JP VIK Cetinje	6.780,15
6	Ministarstvo finansija	33.303,15
7	Ostale obaveze	24.297,26
	Ukupno:	**371.935,81**

Ostale obaveze iz poslovanja odnose se na dio posebne naknade na investicije koje pripadaju opštinama[6], obaveze prema državi po osnovu koncesija na vodu i Ministarstvu finansija po osnovu carina.
Ostale obaveze u iznosu 24.297,23€ odnose se na razne uplate posebne naknade na investicionu izgradnju iz ranijih godina. Revizijom je utvrđeno da navedene obaveze datiraju iz ranijeg perioda koji je duži od godinu dana.

[6] Posebna naknada je prihod budžeta CG i prihod opštine na čijoj se teritoriji realizuje investicija i dijeli se u srazmjeri 80% : 20%.

Uvidom u poslovne knjige Preduzeća utvrđeno je da tokom 2016. godine nije vršeno usklađivanje potraživanja i obaveza sa svim kupcima i dobavljačima.

Preporuka 16: Preduzeće treba da, najmanje jednom godišnje vrši usaglašavanje obaveza i potraživanja prema svim dobavljačima u cilju usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem i na taj način realno prikaže dužničko-povjerilačke odnose sa dobavljačima i kupcima i izbjegne sudske sporove.

Ostale kratkoročne obaveze i PVR (Pasivna vremenska razgraničenja) - Na dan 31.12.2016. godine ostale kratkoročne obaveze iznose 220.810,00€, a sastoje se od: obaveza za kamate u iznosu od 92.096,00€, obaveza za stipendije u iznosu od 450,00€ i od kratkoročno odloženih prihoda u iznosu 128.264,00€, Kratkoročne obaveze u iznosu od 128.264,44€ su tekuća dospjeća odloženih prihoda - račun 495 (6.790.967,70€).

Obaveze za kamate u iznosu od 92.096,32€ odnosi se na obračunate, a neplaćene kamate po kreditima:

1. Evropska banka u iznosu od 27.331,00€
2. Kamate po kreditu Abu Dhabi u iznosu od 55.915,35€
3. Obaveza za kamate za Strabag u iznosu 8.849,65€.

Iznos od 92.096,32€ trebalo je evidentirati na računu 490 – unaprijed obračunati troškovi.
Obračun kamate po kreditu Abu Dhabi izvršilo je Preduzeće primjenom stope 5% na ostatak duga za dva mjeseca iz 2016. godine. Po obračunu, kamata iznosi 55.916,00€. Dostavljen je i obračun kamata po kreditu Evropske banka za obnovu i razvoj na ostatak duga od 24.08 – 31.12.2016. godine u iznosu od 27.331,88€.

2.5. Bilans uspjeha

Bilans uspjeha JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva, koji sadrži ostvarene prihode i rashode kao i ostvareni rezultat za period 01.01. – 31.12.2016. godine, dat je u sljedećoj tabeli:

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/
u periodu od 01.01. do 31.12.2016. godine

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena	Tekuća godina 2016	Prethodna godina 2015.
1	2	3	4		5
	I. POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	**201**		**6.128.053**	**4.327.325**
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202		3.435.089	2.862.714
62	2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
630	3. Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204			
631	4. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206		2.692.964	1.464.611
	II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	**207**		**4.895.304**	**3.910.295**
50	1. Nabavna vrijednost prodate robe	208			
51	2. Troškovi materijala	209		621.984	576.153
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210		848.509	849.992
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211		2.527.911	1.988.080
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212		896.900	496.070
	A. POSLOVNI REZULTAT (201-207)	**213**		**1.232.749**	**417.030**
66	I. FINANSIJSKI PRIHODI	214		47.908	46.729
56	II. FINANSIJSKI RASHODI	215		953.063	1.907.242
	B. FINANSIJSKI REZULTAT (214–215)	**216**		**-905.155**	**-1.860.513**
67, 68, 691 i 692	I. OSTALI PRIHODI	217		128.264	128.258
57, 58, 591 i 592	II. OSTALI RASHODI	218		5.891	59.750
	C. REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	**219**		**122.373**	**68.508**
	D. REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220		**449.967**	**-1.374.975**
690 – 590	**E. NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO**	221			
	F. REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222		**449.967**	**-1.374.975**
	G. DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223			
	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	224			
	2. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja	225			
	3. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridruženih društava	226			
	4. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	227			
	5. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	228			
	H. PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229		292.221	280.094
721	1. Tekući porez na dobit	230			
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231		292.221	280.094
	I. NETO REZULTAT (222+223-229)	232		**157.746**	**-1.655.069**
	J. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234			

Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja – dobitak, iskazan je u iznosu 449.967,00€, a neto rezultat nakon umanjenja za poreski rashod perioda iznosi 157.746€,00€.

2.5.1. Poslovni prihodi

Poslovni prihodi Preduzeća obuhvataju 97,44% ukupnih prihoda i u 2016. godini iznosili su 6.128.053€ i veći su za 41,61% u odnosu na 2015. godinu kada su iznosili 4.327.325€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos (€)	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	I. POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	**201**		**6,128,053.00**	**4,327,325.00**
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202		3,435,089.00	2,862,714.00
62	2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
630	3. Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204			
631	4. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206		2,692,964.00	1,464,611.00

Najveći prihodi Preduzeća su: Prihodi od prodaje, ukupno 3.435.089€ koji obuhvataju prihode od prodaje (prihodi od prodaje vode u iznosu od 3.420.117,94€ i prihodi od prodaje proizvoda i usluga u iznosu od 14.971,20€) i ostali poslovni prihodi u iznosu od 2.693.201€ koji obuhvataju prihode od posebne naknade na investicije za izgradnju objekata na teritoriji opština Crnogorskog primorja (2.500.470,98€), prihode od zakupa (17.240,00€) i ostale poslovne prihode (175.490,80€).

Prihodi od prodaje

Prihodi od prodaje vode – Najznačajniji prihod Preduzeća su prihodi ostvareni po osnovu isporuke vode lokalanim vodovodnim preuzećima iz Regionalnog vodovodnog sistema (RVS). U 2016. godini je lokalnim vodovodnim preduzećima po osnovu isporuke vode fakturisan iznos od 3.659.526,20€, od čega se na obaveze po osnovu PDV-a odnosi 239.408,26€ a iznos od 3.420.117,94€ predstavlja neto prihod od prodaje vode. Pregled korisnika i obračunatih prihoda od prodaje vode dat je u sljedećoj tabeli:

60200	Korisnici	Prihod od prodaje vode (cijena x količina)	Iznos PDV (stopa 7%)	Oporezivi promet/ fakturisani prihod
	JP VIK BUDVA	1.476.438,95	103.350,73	1.579.789,68
	JP VIK TIVAT	563.159,26	39.421,15	602.580,41
	JP VIK-BAR	377.743,01	26.442,01	404.185,02
	JP VIK-KOTOR	788.078,98	55.165,53	843.244,51
	JP-VIK-ULCINJ	214.697,74	15.028,84	229.726,58
	ukupno:	**3.420.117,94**	**239.408,26**	**3.659.526,20**

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće ima zaključene ugovore o isporuci vode sa lokalnim vodovodnim preduzećima, a obračun i fakturisanje po istim se vrši na osnovu Zapisnika o stanju mjerača na odvojcima svakog 1. u mjesecu. Mjerenju vode, pored ovlašćenih lica Preduzeća, prisustvuju i ovlašćeni predstavnici lokalnih vodovodnih preduzeća, koji navedeni zapisnik potpisuju na licu mjesta i primjerak zapisnika dostavljaju svojim finansijskim službama radi fakturisanja, odnosno kontrole fakturisane vode. U prilogu fakture za isporučenu vodu nalaze se navedeni zapisnici o stanju mjerača.

Isporučene količine vode se fakturišu po cijenama iz Odluke o cijenama vode br. 01/15-8630-2, koju je donio Upravni odbor Preduzeća 05.11.2015. godine i kojom su utvrđene cijene isporuke vode iz regionalnog vodovodnog sistema za Crnogorsko primorje. Cijene vode shodno navedenoj Odluci su: 0,37€/m^3 za neprekidnu isporuku vode tokom cijele kalendarske godine 0,52€/m^3 za

neprekidnu isporuku vode najmanje 6 mjeseci u toku kalendarske godine i 0,74€/m3 za neprekidnu isporuku vode najmanje tri mjeseca u toku kalendarske godine.[7]

Preduzeće je isporuku i fakturisanje isporučene vode vršilo po cijeni od 0,29€/m3 za januar i februar 2016. godini, a u skladu sa ugovorima o isporuci vode zaključenim u ranijem periodu a koji su važili do zaključenja novih ugovora i po cijeni od 0,37€/m3 za period mart – decembar 2016. godine shodno ugovorima o isporuci vode zaključenim u 2016. godini (izuzev za JP ViK Ulcinj po ugovoru iz 2015. godine, koji je važio i za 2016. godinu).

Ugovor sa JP ViK Ulcinj je zaključen 30.04.2015. godine i isti je važio i u 2016. godini. Potpisnica navedenog ugovora je i Opština Ulcinj koja je jemac za izvršenje obaveza korisnika, solidarno odgovara za iste i platiće dospjeli dug korisnika, ako ga isti ne izmiri u ugovorenom roku. Takođe Opština Ulcinj se obavezala da davaocu usluga plati račune za isporučenu vodu do iznosa 100.000€ za 2015. godinu i iznos od 100.000€ za 2016. godinu po ispostavljenim računima (Opština Ulcinj nije izmirila obaveze po Ugovoru o isporuci vode i dostavljenim fakturama).

Slijedi pregled zaključenih ugovora sa lokalnim vodovodnim preduzećima i pregled ugovorenih i fakturisanih količina vode u 2016. godini:

Lokalna vodovodna preduzeća	Ugovorene minimalne količine vode na godišnjem nivou u m3	Isporučene/fakturisane količine vode u m3	Ugovori o isporuci vode koji su važili do marta 2016. godine	Ugovori o isporuci vode zaključeni u 2016. godini
JP VIK BUDVA	2.870.000	4.104.371	Ugovorom br. 01-14/1912 od 19.02.2014. g	Ugovor br. 01-16/9145 od 30.03.2016. g
JP VIK TIVAT	1.210.000	1.556.214	Ugovor br. 01-14/1780 od 05.02.2014. g	Ugovor br. 01-16/9185od 30.03.2016.g
JP VIK-BAR	1.030.000	1.043.713	Ugovor br. 01-15/4795 od 28.01.2015. g	Ugovor br. 01-16/9162 od 30.03.2016.g
JP VIK-KOTOR	1.265.000	2.166.762	Ugovor br. 1569/1 od 30.12.2013.g	Ugovor br. 01-16/9165 od 30.03.2016.g
JP-VIK-ULCINJ	595.624	597.768	Ugovor br. 01-15/5788/2 od 30.04.2015. g	važi i za 2016. godinu
Ukupno:	6.970.624	9.468.828		

U 2016. godine isporučeno je i fakturisano 9.468.828m^3 vode, a kapacitet RVS je viši od 34.000.000m^3 vode godišnje .

Navedenim ugovorima propisane su minimalne godišnje količine vode koje Preduzeće treba da isporuči, odnosno korisnik preuzme, kao i da se mogu tokom godine, a na zahtjev korisnika, isporučivati i veće količine vode od ugovorenih minimalnih količina vode, a u skladu sa raspoloživim kapacitetima RVS. Ugovorima je predviđeno da ukoliko korisnik (lokalno vodovodno preduzeće) ne preuzmu ukupnu ugovorenu godišnju minimalnu količinu vode dužan je da plati davaocu usluga naknadu štete u vidu izmakle dobiti za razliku između te količine vode i preuzete količine vode na godišnjem nivou u visini važeće cijene, osim za periode opravdane obustave isporuke vode usled kvara RVS ili lokalnog vodovoda.

Lokalna vodovodana preduzeća su bila dužna, shodno zaključenim ugovorima, da Preduzeću dostave mjenice i mjenična ovlašćenje za svaki mjesec i to za 2016. godinu 10 dana od dana zaključenja ugovora o isporuci vode, a za sledeće godine najkasnije do 31. januara svake tekuće kalendarske godine. Nedostavljanje mjenica, smatra se da je ugovor o isporuci vode raskinut. Korisnici su dužni da Preduzeću plate zakonsku zateznu kamatu u slučaju neplaćanja, odnosno neblagovremenog plaćanja duga koji mu fakturiše davalac usluge.

[7] Donošenjem ove Odluke prestala je da važi Odluka o cijenama vode br. 01-14/4191-2 od 02.12.2014 i br. 01-15/6187/1-1 od 12.06.2015. godine po kojoj je cijena isporuke vode iznosila: 0,29€/m3 za neprekidnu isporuku vode tokom cijele kalendarske godine, 0,42€/m3 za neprekidnu isporuku vode najmanje 6 mjeseci u toku kalendarske godine i 0,58€/m3 za neprekidnu isporuku vode najmanje tri mjeseca u toku kalendarske godine.

Revizijom je utvrđeno da su lokalna vodovodna preduzeća, izuzev ViK Bar, dostavili mjenice i mjenična ovlašćenja za 2017. godinu i izvršen je uvid u iste. Mjenice i mjenična ovlašćenja za 2016. godinu su istekom godine za koju su izdate, vraćena korisnicima. S obzirom, da ViK Bar nije dostavilo u ugovorenom roku mjenice i mjenična ovlašćenja, istom je prekinuta isporuka vode i ugovor se u skladu sa član 6 Ugovora o isporuci vode smatra raskinutim.

Pregled potraživanja na 01.01.2016. godine, nova zaduženja, naplaćeni iznos i stanje duga na 31.12.2016. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Korisnici	Početno stanje na računu 20200	20200 - Kupci Fakturisano (duguje)	Naplaćeno u 2016.g. - Kupci (potražuje)	Saldo na 31.12.2016. g
JP VIK BUDVA	336.613,46	1.579.789,67	1.846.894,84	69.508,29
JP VIK TIVAT	10.940,41	602.580,42	580.513,47	33.007,36
JP VIK-BAR	186.417,09	404.185,01	395.512,01	195.090,09
JP VIK-KOTOR	282.654,83	843.244,51	874.843,41	251.055,93
JP-VIK-ULCINJ	144.033,18	229.726,58	125.934,67	247.825,09
JP VIK H.NOVI	59.407,43		59.407,43	0,00
Opština Ulcinj	15.259,38	200.000,00	15.259,38	200.000,00
Opština Budva	225.969,25		225.969,25	0,00
Ukupno :	1.261.295,03	3.859.526,19	4.124.334,46	996.486,76

Preduzeće je u toku 2016. godine naplatilo potraživanja po osnovu isporuke vode u iznosu od 4.124.334,46€ od lokalnih vodovodnih preduzeća, Opštine Budva i Opštine Ulcinj (koje su shodno potpisanim sporazumima preuzele plaćanje dijela obaveza svojih lokalnih preduzeća).
S obzirom, da je u ranijem periodu imalo značajna potraživanja od lokalnih vodovodnih preduzeća, a u cilju naplate istih Preduzeće je tokom 2016. godine vršilo naplatu potraživanja po Sporazumima o izmirenju duga:
- Sporazum o izmirenju duga br. 01-15/5788 od 30.04.2015. godine, potpisan sa VIK Ulcinj i Opštinom Ulcinj, kojim je predviđeno da se dug u iznosu od 283.646,28€ plati u ratama do 15. avgusta 2016. godine;
- Sporazum o izmirenju duga br. 01-16/1042 od 18.07.2016. godine, potpisan sa VIK Herceg Novi, kojim je predviđeno da se dug 48.840,54€ plati u ratama do 19.09.2016. godine;
- Sporazum o plaćanju duga br. 01-15/6442 od 21.07.2015. godine, potpisan sa VIK Budva i Opštinom Budva, na iznosu od 880.137,64€ , kojim je predviđeno da Opština Budva plati dug u iznosu od 250.000,00€ u ratama do 15. juna 2016. godine, a dio duga u iznosu od 630.137,64€ da plati VIK Budva u ratama do 15. avgusta 2016. godine.
Revizijom je utvrđeno da je najznačajniji dio potraživanja naplaćen direktnom uplatom od strane lokalnih vodovodnih preduzeća po ispostavljenim fakturama i potpisanim sporazumima o izmirenju duga, dok je manji dio naplaćen putem:

- izvršnih i sudskih rješenja (VIK Ulcinj po izvršnom rješenju br. br. 97/15 od 16.02.2015. godine koje je doneseno na iznos od 208.186,74€, a naplaćen iznos od 88.934,67€; VIK Ulcinj po presudi Privrednog suda br. P.br. 930/12 od 27.06.2016. godine na iznos od 99.776,00€ po kojem je naplaćen iznos 7.899,54€, od Opština Budva po Rješenju Privrednog suda br. IP 2981/16 od 17.10.2016. godine na iznos od 222.418,56€, od čega se iznos od 206.473,97€ odnosi na naplatu potraživanja za vodu),
- putem izvršenja po mjenici koju je izdalo VIK Kotor na iznos od 80.896,72€;
- putem kompenzacija 11.249,97€ (kompenzacija br. 23/16 sa VIK Budva na iznos od 2.082,97€ i kompenzacija br. 04/16 sa Opštinom Budva na iznos od 3.554,69€, kompenzacija 05/16 na iznos od 5.616,31€).

Preduzeće navedene kompenzacije u ukupnom iznosu od 11.249,97€ nije sprovelo preko žiro računa, što nije u skladu sa čl. 5 i 11 Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja.

Prihodi od prodaje proizvoda i usluga – Prihodi od prodaje proizvoda i usluga ostvareni su u iznosu od 14.971,20€, a odnose se na prodaju dijela neiskorišćenog materijala za sanaciju cjevovoda regionalnog vodovodnog sistema. Isporuka materijala izvršena je preduzeću Ind – Eko d.o.o iz Republike Hrvatske. Prodaja proizvoda u inostranstvo je, shodno članu 25. Zakona o porezu na dodatu vrijednost, oporezovana po stopi 0%.
Kupac naprijed navedenih proizvoda svoje obaveze prema Preduzeću je zatvorio putem izjave o kompenzaciji br. 29-2016. godine, tako što je izvršeno međusobno prebijanje dospjelih novčanih potraživanja u iznosu od 14.971,20€.

Preduzeće navedenu kompenzaciju nije sprovelo preko žiro računa, već je u poslovnim knjigama istom zatvorilo obaveze prema InD- Eko, kao i potraživanja od njih, čime je smanjen novačni tok gotovine. Preduzeće nije trebalo potpisati izjavu o kompenzaciji sa navedenim preduzećem ukoliko isto nema otvoren žiro račun u Crnoj Gori.

Nesprovođenje kompenzacije preko žiro računa je suprotno odredbama Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja, kojim je između ostalog u članu 5 propisano „da su pravno lice i preduzetnik dužni da otvore račun kod banke na način utvrđen propisima, vode novčana sredstva na tom računu i vrše transfer sredstava preko tog računa...“, a članom 11 istog da, privredno društvo i preduzetnik, čiji je račun blokiran u postupku prinudne naplate, ne smije nakon isteka roka od 30 dana od dana od blokade računa, vršiti naplatu svojih potraživanja i plaćanja svojih obaveza ugovaranjem promjene povjerilaca, odnosno dužnika u određenom obligacionom odnosu (asignacija, cesija, preuzimanje, ustupanje duga i dr.), prebijanjem (kompenzacijom), prenosom hartija od vrijednosti i/ili na drugi način kojim bi se izbjegla naplata potraživanja i plaćanja obaveza preko računa, ako nije drukčije utvrđeno poreskim propisima.

Preporuka 17: Preduzeće treba da postupa u skladu sa čl. 5 i 11 Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja i da sva plaćanja koja se vrše putem kompenzacije sprovodi preko žiro računa.

Ostali poslovni prihodi

Prihodi od posebne naknade na investicije – račun 640 - Preduzeće je u 2016. godini po osnovu posebne naknade na investicije za izgradnju objekata na teritoriji opština Crnogorskog primorja ostvarilo prihod u ukupnom iznosu od 2.500.470,98€. Posebna naknada na investicije u skladu sa čl. 25 Zakona o regionalnom vodosnadbijevanju Crnogorskog primorja, koji je važio do 01.09.2016. godine, obračunavala se po stopi od 1% na predračunsku vrijednost investicije utvrđenu na bazi tržišnih cijena.

U skladu sa čl. 22 novog Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju posebna naknada se obračunava po stopi od 1% na predračunsku vrijednost investicije iz revidovane tehničke dokumentacije na osnovu koje se izdaje građevinska dozvola i ista ne može biti obračunata manje od 8€ po metru kvadratnom bruto građevinske površine objekta za koji se izdaje građevinska dozvola. Posebna naknada je prihod budžeta Crne Gore i prihod budžeta opštine na čijoj se teritoriji realizuje investicija u srazmjeri (80% : 20%).

Pregled obračunatih i naplaćenih naknada na investicije, koje pripadaju Preduzeću (80%) u 2016. godini, kao i pregled naplaćenih naknada iz prethodnog perioda dat je u sljedećoj tabeli:

Obračunato do 01.09.2016. godine (po starom zakonu)	1.971.702,96
Obračunato od 01.09. do 31.12.2016. godine (po novom zakonu)	2.308.115,65
Ukupno obračunato u 2016. godini	**4.279.818,61**
Naplaćeno po obračunu do 01.09.2016. godine	928.747,32
Naplaćeno po obračunu od 01.09.2016. do 31.12.2016. godine	1.254.635,38
Naplaćene naknade koje su obračunate u 2015. godini	294.166,88
Naplaćene naknade koje su obračunate u 2014. i ranije	22.921,40
Ukupno naplaćeno naknada u 2016. godini	**2.500.470,98**

Naplata naknade na investicije predstavlja značaj prihod Preduzeća i obračun i naplatu iste Preduzeće će vršiti, shodno čl. 32 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja, do 31. decembra 2027. godine.

Pregled ostvarenih prihoda po osnovu posebne naknade na investicije po opštinama sa Crnogorskog primorja dat je u sljedećoj tabeli:

640	Prihod od posebne naknade na investicije 1%	
64001	Prihod od posebne naknade - Tivat	258,672.28
64002	Prihod od posebne naknade - Kotor	231,076.68
64003	Prihod od posebne naknade - Herceg Novi	807,886.21
64004	Prihod od posebne naknade - Budva	862,181.99
64005	Prihod od posebne naknade -Bar	212,201.04
64006	Prihod od posebne naknade - Ulcinj	128,452.78
	Ukupno:	**2,500,470.98**

Izvršen je uvid u način obračuna naknade i utvrđeno da opština ili ministarstvo dostavljaju podatke o investiciji sa pratećim podacima (glavni projekat- u digitalnoj formi, urbanističko tehničke uslove i fotokopiju zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole), nakon čega Preduzeće vrši obračun posebne naknade i isti dostavlja organu koji je uputio zahtjev. Izdavanje građevinske dozvole ne može se izvršiti dok investitor ne izvrši uplatu, a kao dokaz o izvršenom plaćanju Preduzeće izdaje Potvrdu.

Plaćanje posebne naknade na investicije može se plaćati i na rate, a u skladu sa Odlukom UO br. 1024/9 od 04.10.2013. godine, kojom je ovlašćen Direktor Preduzeća da može da zaključuje Ugovore o odloženom plaćanju dijela naknade na investicije[8] koji pripada Preduzeću. Naplatu potraživanja investitor obezbeđuje prilaganjem bankarske garancije. Takođe, Upravni odbor je 29.10.2014. godine donio Odluku br. 03-14/3853 o Izmjeni prethodne odluke, kojom je smanjena vrijednost investicija za koju se može ugovarati odloženo plaćanje naknade.[9]
Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće u 2016. godini zaključilo dva ugovora o plaćanju naknade na rate i to sa: DOO „Crnogorski fond za stambenu solidarnu izgradnju“ u iznosu od 55.204,96€ o plaćanju naknade na rate po izvršenom obračunu i DOO „Azmont Investments“ o avansnom plaćanju naknade, prije dospjeća njegove obaveze po obračunima posebne naknade u iznosu od 2.065.000€. Preduzeće DOO „Azmont Investments“ je do 31.12.2016. godine, shodno ugovoru, uplatilo avans od 500.000,00€ a koji se treba utrošiti namjenski, za izgradnju infrastrukture potrebne za priključenje kompleksa Portonovi i Opštine Herceg Novi na Regionalni vodovodni sistem.

[8] prvom odlukom odobreno odloženo plaćanje naknade za investicije i to: do 3 rate – ivesticije do 10.000.000,00€, do 6 mjesečnih rata – investicije od 10.000.000€ do 20.000.000€, do 9 mjesečnih rata – investicije od 20.000.000 do 30.000.000€ i do 12 mjesečnih rata – investicije preko 30.000.000€

[9] Izmjenom odluke odobreno odloženo plaćanje naknade za investicije i to: 3 rate – ivesticije do 5.000.000,00€, do 5 mjesečnih rata – investicije od 5.000.000€ do 10.000.000€, do 7 mjesečnih rata – investicije od 10.000.000 do 20.000.000€, 9 mjesečnih rata – ivnesticije od 20.000.000-30.000.000€ i do 12 mjesečnih rata – investicije preko 30.000.000€

Podatke o investitorima i obračunatim naknadama Preduzeće vodi u elektronskoj formi u exsel formatu od 2012. godine. Prihod od naknade ostvaren u 2016. godini ne odnosi se samo na naknade koje su obračunate u toku godine, već i na naknade za koje je izvršen obračun u prethodnom periodu, a iste su naplaćene u 2016. godini.

Obračunate naknade se ne evidentiraju u poslovnim knjigama preduzeća kao prihod, sve dok investitor ne izvrši plaćanje iste. Tek nakon izvršene uplate, koja se vrši na žiro račun preduzeća i uvida u bančin izvod ista se evidentira u poslovnim knjigama na račun 640 - Prihod od naknade na investicije 1%. Nakon uvida u bančin izvod priprema se i izdaje Potvrda investitoru o izvršenoj uplati, kako bi istu dostavio nadležnom organu za izdavanje građevinske dozvole.

U postupku revizije dostavljen je pregled obračunatih naknada po invetitorima u excel formatu za period 2012. - 2016. godina. Navedena pomoćna evidencija sadrži podatke o investitoru, opštini i katastarskoj parceli gdje se planira gradnja predmetne investicije, iznos posebne naknade (80% koje pripada Preduzeću i 20% koje pripada lokalnoj samoupravi), broj i datum obračuna. Evidencija sadrži podatke o datumu uplate i broj izvoda po kojem je izvršena uplata.

U postupku revizije izvršen je uvid u novi softver za obračun i evidenciju naknade na investicije čija je inplementacija u toku, a koji će omogućiti tačno i precizno vođenje evidencije o obračunatim i naplaćenim naknadama. Obračun će biti generisan iz softvera, a potvrda o izvršenoj uplati takođe, s tim da se ista ne može odštampati ukoliko nijesu uneseni podaci o datumu uplate i iznosu koji je plaćen.

Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće sa Upravom za inspekcijske poslove zaključilo 15.04.2014. godine Protokol o saradnji br. 02-14/2351, kako bi preduzeli zajedničke aktivnosti u nadzoru nad primjenom propisa koji regulišu eksploataciju šljunka i pijeska u užim zonama sanitarne zaštite izvorišta „Bolje sestre“ i aktivnosti na planu kontrole zakonitosti obračuna i naplate naknade na investicije za izgradnju objekata na teritoriji opština Crnogorskog primorja. Protokolom su određena lica iz Uprave za inspekcijske poslove i Preduzeća koja će sarađivati i preduzimati potrebne aktivnosti na realizaciji postavljenih zadataka. Strane potpisnice su bile u obavezi da najmanje jednom kvartalno razmotre rezultate u primjeni mjera koje zajedničke sprovode. Na osnovu dostavljene dokumentacije o preduzetim mjerama, utvrđeno je da su aktivnosti Uprave za inspekcijske poslove – Inspektora za vode bile usmjerene na obilazak terena a u vezi zaštite vodoizvorišta od bespravne eksploatacije šljunka i pijeska, zaštite od podizanja nelegalnih objekata u dijelu sanitarne zaštite vodoizvorišta.
U dijelu koji se odnosi na naplatu naknade za izgrađene objekte, a koji su bili obveznici naknade prilikom izdavanja upotrebne dozvole, obaviješteni smo da nije bilo prihoda po ovom osnovu i da su vlasnici objekata za koje je spisak dostavljen Upravi za inspekcijske poslove, započeli upotrebu istih bez izdavanja upotrebne dozvole, a samim tim i bez plaćanja naknade na investicije koju su bili u obavezi platiti.

Preporuka 18: Uprava za inspekcijske poslove treba da u skladu sa zakonskim ovlašćenima i potpisanim Protokolom o saradnji u potpunosti obezbijede primjenu čl. 4. – 6. Protokola i bez odlaganja, preduzme sve raspoložive mjere i aktivnosti kako bi svi obveznici plaćanja posebne naknade na investicije za izgradnju objekata na Crnogorskom primorju, u potpunosti i na zakonit način izvršavali svoje obaveze.

Prihodi od zakupa – Preduzeće je po osnovu izdavanja u zakup objekata u 2016. godini ostvarilo prihode u iznosu od 17.240,00€ koji su prikazani u sljedećoj tabeli:

6500	Zakupci	Prihod od zakupa	Iznos PDV (stopa 19%)	Oporezivi promet/ fakturisani prihod
	MTEL d.o.o	1.400,00	266,00	1.666,00
	Crnogorski telekom AD Podgorica	2.400,00	456,00	2.856,00
	Adria Destination Management Company d.o.o	13.440,00	2.553,60	15.993,60
	Ukupno:	**17.240,00**	**3.275,60**	**20.515,60**

Preduzeće je fakturisalo zakupcima iznos od 20.515,60€, od čega se na obaveze po osnovu PDV-a odnosi 3.275,60€ a iznos od 20.515,60€ predstavlja neto prihod od zakupa.
Prihodi od zakupa su ostvareni po osnovu zaključenih ugovora o postavljanju i korišćenju baznih stanica za mobilnu telefoniju sa: Crnogorskim Telekomom AD i MTEL d.o.o, kao i po osnovu Ugovor o zakupu poslovnih prostorija sa Adria Destination Management Company d.o.o.
Nakon sprovedenog postupka javne nabavkeaukcije Ugovor o zakupu je zaključen na period od 2 godine počev od 01.07.2014. godine do 30.06.2016. godine. Osnovni ugovor je izmijenjen Aneksom broj 1 i trajanje zakupa produženo je do 31.12.2016. godine. U toku je procedura oko prodaje nepokretnosti koja je predmet zakupa.
U toku vršenja revizije nije dostavljen zaključak Vlade kojim je data saglasnost za prodaju nepokretnosti i saglasnost o produženju zakupa u 2017. godini.

Ostali poslovni prihodi – račun 659 - Preduzeće je u 2016. godini na računu 659 – Ostali poslovni prihodi iskazalo iznos od 303.755,24€, koji su prikazani u sljedećoj tabeli:

65900	Ostali poslovni prihodi	
	Rezervacija ATEL	128.000,00
	Rezervacija ZELJEZNICA CG	40.000,00
	Prihod od amortizacije /prenos sa odloženih prih	128.264,44
	Storno obaveze prema Atel-u	6.464,19
	Penali,Morsko dobro i Izvršitelj	1.026,61
	Ukupno:	**303.755,24**

Ostali poslovni prihodi se u najvećem dijelu odnose na:

Prenos dijela rezervisanih sredstava u iznosu od 168.000,00€ na prihode, odnose se na Željeznicu CG u iznosu od 40.000,00€ i Atel d.o.o u iznosu od 128.000,00€. Preduzeće je u ranijem periodu bilo u sudskom sporu sa navedenim preduzećima i po tom osnovu rezervisalo sredstva za slučaj naknade štete. S obzirom da su navedeni sudski sporovi okončani, a sredstva koja su rezervisana u slučaju naknade troškova po istim, nijesu iskorišćena za plaćanje obaveza, iskazana su kao prihodi u poslovnim knjigama preduzeća. Preduzeće je na ime rezervacije sredstava u prethodnom periodu iskazalo rashode preduzeća.
Prihod po osnovu ukidanja rezervacije sredstava iskazan je na računu 659 - Ostali poslovni prihodi umjesto na grupi računa 67 - Ostali prihodi – analitički račun 678 na kojem se iskazuju prihodi od ukidanja rezervisanja. Za isti iznos zadužen je račun grupe 40 - Rezervisanja, analitički račun 40902- Rezervacija za sudske sporove.

- Iznos od 128.264,44€ odnosi se na prihod po osnovu umanjenja odloženih prihoda za iznos amortizacije.

Javno preduzeće je u svojim poslovnim knjigama na Računu 495 - Odloženi prihodi i primljene donacije iskazalo iznos od 6.921.238,14€ na ime sredstva koja su dobijena po osnovu donacija, a na računu 499 - Ostala pasivna vremenska razgraničenja iznos od 126.258,08€ (prenesena su

sredstva sa 495 - Odloženi prihodi i primljene donacije u procijenjenoj vrijednosti amotizacije za 2016. godinu).
Na dan 31.12.2016. godine izvršen je obračun amortizacije za sredstva koja su dobijena u ranijem periodu (odloženi prihodi), a za vrijednost obračunate amortizacije umanjen račun 499 - Ostala pasivna vremenska razgraničenja za iznos od 126.258,08€ i račun 495 - Odloženi prihodi i primljene donacije za iznos od 2.006,36€, a uvećan račun 659 – Ostali poslovni prihod (analitički račun 65902- Prihod po osnovu umanjenja donacije za amortizaciju). Navedeni iznos obračuna amortizacije je već proknjižen na računu 540 - Troškovi amortizacije i zadužen račun Ispravka vrijednosti.
Prihod od 128.264,44€ (126.258,08+2.006,36€) koji je prenesen sa računa 495- Odloženi prihodi i primljene donacije i 499 - Ostala pasivna vremenska razgraničenja iskazan je kao prihod na računu 659 - Ostali poslovni prihodi umjesto na računu 641 - Prihodi po osnovu uslovljenih donacija.

- Iznos od 6.464,19€ se odnosi na prihod po osnovu storniranja obaveza prema preduzeću Atel d.o.o. Naime, u poslovnim knjigama na dan 01.01.2016. godine bile su iskazane obaveze u iznosu od 7.563,10€. Nakon završenog sudskog postupka i potpisivanja Sudskog poravnanja stornirane su obaveze prema Atel-u u ukupnom iznosu od 7.563,10€, a dio od 6.464,19€ prenesen na račun prihoda (659 - Ostali poslovni prihodi) a za iznos od 1.098,91€ storniran je ulazni PDV (račun 270 - Porez na dodatu vrijednost - potražno).

- Iznos od 1.026,61€ odnosi se na ostale prihode ostvarene po osnovu obračunatih penala po ugovoru i sl.

Revizijom je utvrđeno da je:

Prihod po osnovu ukidanja rezervacije sredstava iskazan je na računu 659 - Ostali poslovni prihodi umjesto na grupi računa 67- Ostali prihodi – analitički račun 678 - Prihodi od ukidanja rezervisanja.

Prihod od 128.264,44€ koji je prenesen sa računa Odloženi prihodi i Ostala pasivna vremenska razgraničenja iskazan je kao prihod na računu 659 - Ostali poslovni prihodi umjesto na računu 641 - Prihodi po osnovu uslovljenih donacija.

Preporuka 19: Preduzeće treba da iskazuje prihode na računima određenim Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

Obračun i plaćanje PDV-a

Preduzeće je registrovano kod nadležnog poreskog organa kao PDV obveznik 07.04.2006. godine Rješenjem o registraciji za PDV br. 81/31-01270-6. Oporezivi prihod kod Preduzeća je prihod ostvaren po osnovu isporuke vode lokalnim vodovodnim preduzećima na Crnogorskom primorju i po osnovu zakupa poslovnih prostorija i objekata koji su u vlasništvu preduzeća.
Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće u 2016. godini ostvarilo promet od obavljanja djelatnosti u iznosu od 3.695.012,99€, od čega se iznos od 14.971,20€ odnosi na promet koji je oporeziv po stopi od 0% (izvoz proizvoda), oporezivi promet po stopi od 7% je 3.659.526,20€, a oporezivi promet po stopi od 19% je 20.515,60€.
U postupku revizije na osnovu evidentiranih prihoda (fakturisana realizacija) utvrđena je obaveza za PDV u iznosu od 242.683,86€. Uvidom u analitičku karticu Poreske uprave utvrđeno je da je Preduzeće poresku obavezu iskazalo u mjesečnim prijavama za obračun PDV za svih 12 mjeseci 2016. godine i iste dostavilo nadležnom poreskom organu – Poreskoj upravi u

propisanom roku, odnosno do 15. dana narednog mjeseca po isteku poreskog perioda. PDV prijave po mjesecima sa iskazanim obavezama za PDV prikazane su u sljedećoj tabeli:

MJESECI	Prihod od prodaje vode (bez PDV)	Stopa PDV	Iznos PDV	OPOREZIVI PROMET po 7%	Prihod od zakupa (bez PDV)	Stopa PDV	Iznos PDV	OPOREZIVI PROMET po 19%	Ukupan izlazni PDV
Januar	163.885,09	7%	11.471,96	175.357,05	6.720,00	19%	1.276,80	7.996,80	12.748,76
Februar	138.293,17	7%	9.680,52	147.973,69	0,00	19%	0,00	0,00	9.680,52
Mart	144.862,40	7%	10.140,37	155.002,77	0,00	19%	0,00	0,00	10.140,37
April	173.575,88	7%	12.150,31	185.726,19	0,00	19%	0,00	0,00	12.150,31
Maj	181.830,58	7%	12.728,14	194.558,72	0,00	19%	0,00	0,00	12.728,14
Jun	313.479,54	7%	21.943,57	335.423,11	0,00	19%	0,00	0,00	21.943,57
Jul	549.316,06	7%	38.452,12	587.768,18	2.400,00	19%	456,00	2.856,00	38.908,12
Avgust	720.987,18	7%	50.469,10	771.456,28	600,00	19%	114,00	714,00	50.583,10
Septembar	546.145,16	7%	38.230,16	584.375,32	6.920,00	19%	1.314,80	8.234,80	39.544,96
Oktobar	247.683,55	7%	17.337,85	265.021,40	200,00	19%	38,00	238,00	17.375,85
Novembar	119.717,20	7%	8.380,20	128.097,40	200,00	19%	38,00	238,00	8.418,20
Decembar	120.342,13	7%	8.423,95	128.766,08	200,00	19%	38,00	238,00	8.461,95
Ukupno:	**3.420.117,94**		**239.408,26**	**3.659.526,20**	**17.240,00**		**3.275,60**	**20.515,60**	**242.683,86**

Obaveza za PDV je iskazane u Glavnoj knjizi na računu 470 – Obaveza za porez na dodatu vrijednost u iznosu 242.683,86€ i odgovara obavezi za PDV koja je utvrđena u postupku revizije (242.683,86€).

Ulazni PDV - Revizijom je utvrđeno da je u Glavnoj knjizi preduzeća na računu 270 - Porez na dodatu vrijednost u primljenim fakturama (ili ulazni PDV) iskazan PDV koji se može odbiti u iznosu od 225.205,83€. Međutim ulazni PDV koji se može odbiti, koji je iskazan i odbijen u mjesečnim prijavama PDV-a koje su dostavljene Poreskoj upravi iznosi 228.437,17€.
Navedeno odstupanje od 3.231,34€ ukazuje na nedostatak unutrašnjih kontrola u postupku evidentiranja ulaznih i izlaznih faktura u knjigovodstvu Preduzeća. U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Preduzeća, finansijski knjigovođa je zadužen za kontiranje i knjiženje ulaznih i izlaznih faktura, vrši i raspoređivanje i evidentiranje ulaznog PDV-a, na onaj koji se može odbiti i na PDV koji se ne može odbiti.
Međutim, obračun i iskazivanje PDV-a u PDV prijavama vrši Rukovodilac finansijskog sektora, koji na osnovu Knjige ulaznih faktura i pomoćnih evidencija bez upoređivanja istih sa fakturama koje su evidentirane u Glavnoj knjizi sačinjava PDV prijave.
Uvidom u Glavnu knjigu i analizom računa 270 - Ulazni PDV koji se može odbiti, kao i provjerom računa koji se odnose na reprezentaciju, troškove održavanja vozila i sl, utvrđeno je da je PDV u pojedinim slučajevima odbijan i kod ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV.
Poreski obveznik može, shodno članu 37 Zakona o porezu na dodatu vrijednost, prilikom obračunavanja svoje poreske obaveze odbiti ulazni PDV koje je platio prilikom nabavke proizvoda, odnosno usluga od drugog poreskog obveznika prilikom uvoza proizvoda i kao primalac usluge, ako je te proizvode, odnosno usluge upotrijebio (iskoristio) ili će iskoristiti u svrhu obavljanja djelatnosti za koju se plaća PDV.
Poreski obveznik ne smije odbiti ulazni PDV od:

1) plovnih objekata namijenjenih za sport i rekreaciju, putničkih automobila i motocikala, goriva i maziva i rezervnih djelova i usluga usko povezanih sa njima, osim za plovne objekte, odnosno vozila koja su namijenjena za: dalju prodaju, iznajmljivanje (rent-a-car), prevoz lica i dobara (taxi) i obuku vozača za upravljanje navedenim prevoznim sredstvima;
2) izdataka za reprezentaciju.

Revizijom je utvrđeno da:

- Preduzeće nije donijelo interno pravilo kojim bi bliže propisalo način evidentiranja i obračuna ulaznog i izlaznog PDV-a, postupak provjere ispravnosti evidentiranog ulaznog i izlaznog PDV, obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava.
- Prilikom obračuna i predaje PDV prijava, nijesu se koristili podaci o ulaznom PDV, kao i PDV-u koji se ne može odbiti iz Glavne knjige, tako da podaci koji se nalaze u PDV prijavama ne korespondiraju sa podacima u Glavnoj knjizi. Utvrđena su odstupanja u PDV koji se ne može odbiti iz Glavne knjige (225.205,83€) i PDV iskazanog u PDV prijavama (228.437,17€) u iznosu od 3.231,34€. Navedeno je suprotno članu 53 Zakona o porezu na dodatu vrijednost kojim je propisano da je poreski obveznik dužan da u svom knjigovodstvu obezbijedi sve podatke potrebne za pravilno i pravovremeno obračunavanje i plaćanje PDV.
- u mjesečne PDV-e prijave nijesu uključeni svi računi koji se odnose na mjesec za koji se vrši obračun PDV-a, tako da postoje odstupanja ulaznog i izlaznog PDV evidentiranog u knjigovodstvu u mjesecu za koji se vrši obračun u odnosu na PDV iskazan u PDV prijavama. Naime, pojedini računi nijesu uzeti u obzir pri obračunu i izradi PDV prijave u mjesecu na koji se odnose, već u nekom od sledećih mjeseci. Navedno je suprotno članu 33 - 37 Zakona o porezu na dodatu vrijednost kojim je, između ostalog, propisano da je poreski period, period od prvog do zadnjeg dana u mjesecu i da je poreski obveznik dužan poresku obavezu iskazati u mjesečnoj prijavi za obračun PDV.
- Uvidom u Glavnu knjigu i analizom računa 270 - Ulazni PDV koji se može odbiti, kao i provjerom računa koji se odnose na reprezentaciju, troškove održavanja vozila i sl, utvrđeno je da je Preduzeće postupilo suprotno članu 37 stav 3 Zakona o porezu na dodatu vrijednost i da je PDV u pojedinim slučajevima odbijan i kod ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV.
- Softver za knjigovodstvo ne omogućava elektronsku evidenciju ulaznih i izlaznih faktura, i i automatsko generisanje podataka u mjesečne PDV prijave.
- Uvidom u analitičku karticu Poreske uprave utvrđeno je da je na dan 01.01.2016. godine na računu 315111- Obveznici PDV - a evidentirana pretplata u iznosu od 457.147,25€, a na dan 31.12.2016. godine takođe pretplata u iznosu od 505.890,09€. S obzirom da je Preduzeće tokom 2016. godine vršilo plaćanje obaveza po osnovu PDV u iznosu od 59.106,70€, utvrđeno je da se navedeni iznos pretplate odnosi na prethodni period i da za iste nije predata Poreskoj upravi dokumentacija na osnovu koje bi se zatvorila navedena pretplata.

Preporuka 20: Preporučuje se Preduzeću da, u cilju tačnosti podataka koji se unose u PDV prijave, donese interno pravilo kojim bi bliže propisalo način evidentiranja i obračuna ulaznog i izlaznog PDV-a, postupak provjere ispravnosti evidentiranog ulaznog i izlaznog PDV-a, obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava.

Preporuka 21: Preduzeće treba da evidentiranje PDV-a iskazanog u ulaznim i izlaznim faktura, kao i obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava u svim slučajevima vrši u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, kao i da PDV ne odbija kod ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV.

Preporuka 22: Preduzeće treba da u saradnji sa Poreskom upravom preduzme neophodne aktivnosti oko usaglašavanja stanja na analitičkoj kartici Preduzeća u dijelu koji se odnosi na poreza na dodatu vrijednost.

Revizijom je utvrđeno da se u Preduzeću **ne vrše kontrole** nekog segmenta poslovanja od strane poreskog organa (Poreske uprave ili organa jedinice lokalne samouprave u čijoj su nadležnosti poslovi utvrđivanja, naplate i **kontrole** poreza) iako je Preduzeće u skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji poreski obveznik koji podliježe obavezi plaćanja poreza.

Preporuka 23: Poreski organi dužni su da u potpunosti primjenjuju čl. 5 Zakona o poreskoj administraciji, i u skladu sa svojim nadležnostima vrše poslove kontrole poreza i kod privrednih društava u državnom vlasništvu.

Finansijski prihodi

Prihodi od kamata iskazani su u iznosu od 47.906,68€ i odnose se na:
- prihode po osnovu kamata na oročene depozite u iznosu od 17.276,52€,
- prihode od kamata na žiro računima i računima platnih kartica u iznosu od 48,63€,
- prihode od kamata za neblagovremeno plaćanje računa za vodu u iznosu od 30.122,31€,
- kamate po stambenim kreditima iznos od 457,26€.

Ostali prihodi

Već smo naveli da je prihod od 128.264,44€ (126.258,08+2.006,36€) koji je prenesen sa računa 495 - Odloženi prihodi i primljene donacije i 499 - Ostala pasivna vremenska razgraničenja iskazan je kao prihod na računu 659 - Ostali poslovni prihodi umjesto na računu 641 - Prihodi po osnovu uslovljenih donacija.

2.5.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi u 2016. godini iznosili su 4.895.304€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos (€)	
				Tekuća godina	Prethodna godina
	II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	**207**		**4,895,304.00**	**3,910,295.00**
50	1. Nabavna vrijednost prodate robe	208			
51	2. Troškovi materijala	209		621,984.00	576,153.00
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210		848,509.00	849,992.00
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211		2,527,911.00	1,988,080.00
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212		896,900.00	496,070.00

<u>Troškovi materijala</u> - Troškovi materijala u 2016. godini iznosili su 621.984€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa	Račun	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
51		**Troškovi materijala**	**619,991.45**	**589,766.69**
	512	Troškovi ostalog (režijskog) materijala	7,942.81	20,811.49
	513	Troškovi goriva i energije	612,048.64	568,955.20

- Kod troškova materijala najveća stavka bili su troškovi goriva i električne energije u iznosu od 612.048,64€, dok su troškovi ostalog režijskog materijala iznosili 7.942,81€. Revizijom

troškova goriva i električne energije utvrđeno je da dostavljeni računi nijesu evidentirani u Djelovodniku Preduzeća i nije im dodijeljen zavodni broj. Takođe, verifikacione liste određene Pravilnikom o evidentiranju i plaćanju ulaznih i izlaznih faktura se ne nalaze uz sve dostavljene račune.

Troškovi zarada, naknada zarada i **ostali lični rashodi** u 2016. godini su iznosili 848.508,98€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa	Račun	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
52		Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	848,508.98	852,662.32
	520	Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	624,564.79	675,556.34
	521	Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	63,396.17	68,907.19
	524	Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima	113,981.64	51,845.22
	525	Troškovi naknade fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora	3,383.23	2,670.91
	526	Troškovi naknade članovima upravnog odbora	22,924.39	29,180.60
	529	Ostali lični rashodi	20,258.76	24,502.06

Troškovi zarada i naknada zarada (bruto) - račun 520, u 2016. godini su iznosili 624.564,79€. Revizijom je utvrđeno:

- Obračunska vrijednost koeficijenta koja je korišćena prilikom obračuna zarada iznosila je je 156,71€, iako je Odlukom direktora utvrđena u iznosu od 105,00€. Takođe, preduzeće **nije postupilo u skladu sa Odlukom Vlade** o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za 2016.godinu (odluka od 30.03.2016. godine) shodno kojoj je vrijednost koeficijenta za obračun osnovne zarade zaposlenih u javnom sektoru za fiskalnu 2016. godinu, u bruto iznosu od 90,00€, i primjenjuje se od dana stupanja na snagu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Članom 41 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, od primjene zakona izuzeta su samo privredna društva koja posluju sa dobitkom i redovno izmiruju poreske obaveze. Preduzeće je 2015. godinu poslovalo sa gubitkom.
- Elementi za obračun zarade su suprotno Uputstvu za obračun bruto zarade izdatom od strane Ministarstva finansija, korišćeni u neto iznosu, a zatim se primjenom korektivne stope vršio preračun neto zarade u bruto zaradu.
- Evidentiranje poreza i prireza po osnovu isplata nematerijalnih troškova – račun 559 i ostalih ličnih rashoda – račun 529, potrebno je vršiti u okviru tih računa, a ne na računu 520 – troškovi zarada i naknada zarada.
- Preduzeće nije utvrdilo prečišćeni tekst Pravilnika o zaradama i drugim primanjima iako je od dana donošenja do kraja 2016. godine izvršeno deset izmjena i dopuna istog.
- Rješenja o uvećanju zarade, uglavnom sadrže samo procenat uvećanja zarade bez ikakvog obrazloženja.
- Dodaci za radna mjesta sa smjenskim radom, u pojedinim slučajevima, prelaze preko 45% osnovne zarade, što je u suprotnosti sa članom 19 Zakona o zaradama u javnom sektoru.
- Zaposleni koji su raspoređeni na radna mjesta sa smjenskim radom, na nivou mjeseca imaju redovni rad koji traje znatno duže od 176 sati. Broj radnih sati za koje je obračunata zarada uglavnom se kreće u rasponu od 192 do 256 sati, dok postoje slučajevi od 277 i 313 radnih sati na nivou mjeseca. Navedeno je u suprotnosti zaključenim ugovorima o radu kojima je predviđeno puno radno vrijeme u iznosu od 176 sati i čl. 49. Zakona o radu kojim je određeno da prekovremeni rad ne može trajati duže od 10 časova nedeljno.

- Uvećanje zarade po osnovu dodatnih sati vrši se bez pravnog osnova i bez relevantne dokumentacije koja je odobrena od strane odgovornog lica (na listi radnih sati, dopisana je rečenica da je zaposleni, po nalogu nadređenog, odradio dodatne časove rada).

Preporuka 24: Preduzeće treba da obračun zarada uskladi sa Uputstvom za obračun bruto zarada i da se pridržava zakonskih i podzakonskih propisa koji se odnose na regulisanje prava i obaveza zaposlenih.

Preporuka 25: Preduzeće treba da prekovremeni rad uvodi u skladu sa čl. 49 Zakona o radu pisanom odlukom poslodavca prije početka rada, odnosno, ukoliko to priroda posla ili hitnost obavljanja prekovremenog rada zahtijevaju u roku od 5 dana nakon izvršenog prekovremenog rada.

Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima - Na računu 524 – Troškovi naknade po osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima iskazani su troškovi prema Agenciji za privremeno ustupanje zaposlenih („Outsourcing partners“ d.o.o.) na osnovu ispostavljenih faktura u 2016. godini u iznosu od 113.981,64€. Angažovanje lica posredstvom agencije za privremeno ustupanje zaposlenih je vršeno zbog povećanog obima poslova, zastupanja Preduzeća pred Privrednim sudom, proslava Dana preduzeća i sl. Revizijom je utvrđeno:

- Tokom 2016. godine obračunata je zarada za 35 lica sa različitim periodom angažovanja i to:
  a) za 7 lica sa periodom angažovanja tokom cijele godine;
  b) za 6 lica sa periodom angažovanja od 6 do 9 mjeseci i
  c) za 22 lica sa periodom angažovanja kraćim od 6 mjeseci, od kojih je 9 lica jednokratno angažovano.
- Preduzeće je koristilo usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, za angažovanje 7 lica tokom cijele 2016. godine, koja su nastavila da rade u Preduzeću i tokom 2017. godine za obavljanje poslova iz redovne djelatnosti. Preduzeće za navedene poslove u skladu sa čl. 16 i 24 Zakona o radu po pravilu treba da zaključuje ugovore o radu na neodređeno vrijeme.
- Preduzeće nije postupalo u skladu sa članom 8 zaključenog sporazuma koji se odnosi na obavezu sačinjavanja izvještaja o izvršenim uslugama zaposlenih preko Agencije.
- Preduzeće nije postupilo u skladu sa članom 43f Zakona o radu, kojim je propisana obaveza Preduzeća da, najmanje jednom u šest mjeseci, obavijesti svoj sindikat o broju i razlozima radnog angažovanja zaposlenih.

Preporuka 26: Preduzeće treba da zapošljavanje na radnim mjestima koja su predviđena aktom o sistematizaciji i za koje postoji izražena potreba, zapošljava u skladu sa čl. 24 Zakona o radu po pravilu na neodređeno vrijeme. Usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih po pravilu treba koristiti samo za poslove koji zahtijevaju privremeni rad.

Preporuka 27: Preduzeće treba da obezbijedi primjenu odredbi kojima je propisan način realizacije zaključenih sporazuma sa Agencijom za privremeno ustupanje zaposlenih. Takođe, Preduzeće treba da postupa u skladu sa članom 43f Zakona o radu, na način da najmanje jednom u šest mjeseci obavještava svoj sindikat o broju i razlozima radnog angažovanja zaposlenih posredstvom Agencije za privremeno ustupanje.

Troškovi naknade fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora – Na računu 525 - Troškovi naknade fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora, iskazani su troškovi u iznosu od 3.383,23€ koji obuhvataju isplatu stipendija za dva lica sa kojima su i zaključeni ugovori o stipendiranju. Zaključivanju ugovora prethodilo je donošenje Odluke UO o dodjeli stipendije.
U Izvještaju o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (obrazac – IOPPD), evidentirana su plaćanja po osnovu zarade zaposlenih, članstva u upravnom odboru i isplaćene zimnice, dok porezi i doprinosi po osnovu dodijeljenih stipendija nijesu iskazani iako je preduzeće izvršilo obračun i isplatu istih.

Preporuka 28: Preduzeće treba da u Izvještaju o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD) koje podnosi poreskom organu, do 15 – og u mjesecu za prethodni obračunski period (mjesec) obuhvata isplate svih primanja koje se odnose na taj obračunski period.

Troškovi naknada članovima Upravnog odbora - Na računu 526 evidentiran je trošak u iznosu od 22.924,39€ od čega je dio u iznosu od 2.058,82€ isplaćen preko blagajne, dok je iznos od 20.865,57€ isplaćen preko računa i obuhvata isplatu neto naknade (13.960,00€) i pripadajućih poreza i doprinosa (6.905,57€). Navedene isplate evidentirane su u IOPPD obrascu. Isplata naknade izvršena je samo članovima UO koji nijesu javni funkcioneri, što je u skladu sa članom 12 Zakona o sprječavanju korupcije kojim je propisano da javni funkcioner po osnovu članstva u organima upravljanja ne može ostvariti prihod ili drugu naknadu.

Ostali lični rashodi i naknade - Na računu 529 – Ostali lični rashodi iskazan je iznos od 20.258,76€, koji obuhvata isplate po osnovu novčane pomoći zaposlenima, jubilarnih nagrada i troškova službenih putovanja.
Novčane pomoći zaposlenima regulisane su Internim Pravilnikom o zaradama i drugim primanjima. Novčane pomoći evidentirane na računu 529, obuhvataju pet isplata u iznosu od 5.840,00€, od čega je iznos od 2.840,00€ isplaćen na ime liječenja ili smrti člana porodice zaposlenog, dok je iznos od 3.000,00€ isplaćen jednom zaposlenom na osnovu naknade štete usled požara. Preduzeće je za isplatu iznosa od 3.000,00€ obračunalo i isplatilo porez ali isplata nije evidentirana u IOPPD obrascu.
Revizijom je utvrđeno da je Direktor postupio shodno internom pravilniku. Međutim, Granski kolektivni ugovor u članu 27 definiše da postupak ostvarivanja prava na novčanu pomoć, sprovodi Upravni odbor sa predsjednikom sindikalne organizacije pri čemu visinu novčane pomoći određuje Upravni odbor.

Preduzeće treba da izvrši usklađivanje Pravilnika o zaradama i drugim primanjima sa Granskim kolektivnim ugovorom.

Jubilarne nagrade u 2016. godini su iznosile 1.120,73€. Preduzeće je u skladu sa internim Pravilnikom o zaradama i drugim primanjima kojim je propisano da jubilarna nagrada za 10 godina iznosi 3 najniže cijene rada, a za 30 godina - 7 najnižih cijena rada izvršilo isplatu dvije jubilarne nagrade.Pripadajući porez po ovom osnovu je obračunat i isplaćen, ali izvršena isplata poreza nije evidentirana u IOPPD obrascu.

Troškovi službenih putovanja u 2016 godini iznosili su 13.298,03€ i odnose se na isplatu: dnevnica i akontacija za službeni put, prevoza i smještaja. Nabavka avio karata i rezervacija hotela (usluge smještaja) u iznosu od 6.003,90€ realizovana je na osnovu Ugovora, koji je nakon sprovedenog postupka javne nabavke u 2015.godini, zaključen sa agencijom “Intours” d.o.o.

Revizijom je utvrđeno da računi turističke agencije sa kojom je zaključen ugovor o nabavci avio karata i usluga rezervacije hotela i restorana, uglavnom ne sadrže u prilogu račun hotela koji je pružio usluge i koji bi potvrdio da je faktura agencije obračunata na pravi iznos.

Prilikom evidentiranja svih troškova Preduzeće treba da obezbijedi kompletnu dokumentaciju kojom se potvrđuje da je navedena usluga stvarno izvršena u iznosu na koji glasi faktura.

Troškovi proizvodnih usluga – Troškovi proizvodnih usluga u 2016. godini su iznosili 427.294,33€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa	Račun	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
53		Troškovi proizvodnih usluga	427,294.33	163,981.14
	531	Troškovi transportnih usluga uključujući i PTT usluge	12,752.47	11,479.20
	532	Troškovi usluga održavanja	380,476.93	97,372.17
	535	Troškovi reklame i propagande	34,064.93	55,129.77

Najveće stavke u strukturi ovih troškova čine troškovi usluga održavanja u iznosu od 380.476,93€, dok su troškovi transportnih usluga uključujući i PTT usluge iznosili 12.752,47€, a troškovi reklame i propagande su iznosili 34.064,93€.

Troškovi usluga održavanja (račun 532) - Troškovi usluga održavanja u 2016. godini iznosili su 380.476,93€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

532		Troškovi usluga održavanja	380.476,93
	53200	Troškovi auto guma	2.272,04
	53201	Troškovi usluga održavanja	2.401,66
	53202	Troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava	7.932,43
	53203	Troškovi vodovoda	366.413,41
	53204	Troškovi održavanja osnovih sredstava	1.457,39

Troškovi vodovoda (račun 53203) - Revizijom Bilansa stanja je utvrđeno da su evidentiranjem iznosa 233.479,77€ na računu 53203 – troškovi vodovoda, troškovi održavanja uvećani za 233.479,77€, a vrijednost opreme umanjena za isti iznos, te je preporučeno Preduzeću da izvrši korekciju navedenog knjiženja na način što će umanjiti račun 53203 – troškovi vodovoda za 233.479,97€ a uvećati računa 02308 – cjevovod PK Tivat – CS Podkuk.

Troškovi amortizacije su u 2016. godini iznosili 2.527.911,16€, i odnosili su se na:

Troškove amortizacije u iznosu 1.839.981,04€ koji obuhvataju troškove amortizacije nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava za 2016. godinu i objašnjeni su na odgovarajućim pozicijama Bilansa stanja.
Troškove rezervisanja u iznosu od 687.930,12€ koji predstavljaju troškove rezervisanja za penzije i sudske sporove.

Nematerijalni troškovi u 2016. godini su iznosili 428.292,67€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa	Račun	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
55		Nematerijalni troškovi	469,786.32	322,610.66
	551	Troškovi reprezentacije	32,297.13	17,516.53
	552	Troškovi premija osiguranja	3,568.36	3,020.69
	553	Troškovi platnog prometa	20,209.04	20,784.34
	555	Troškovi poreza	164,439.19	166,696.65
	556	Troškovi doprinosa	5,868.66	6,259.65
	559	Ostali nematerijalni troškovi	243,403.94	108,332.80

Najveće stavke u strukturi ovih troškova čine ostali nematerijalni troškovi u iznosu od 243.403,94€, troškovi poreza u iznosu od 164.439,19€ i troškovi reprezentacije u iznosu od 32.297,13€.

Troškovi za reprezentaciju su realizovani u iznosu od 32.297,13€. Revizijom je utvrđeno:

- Preduzeće je u pojedinim slučajevima vršilo plaćanja preduzeću Inours d.o.o i BTA Travel agency po fakturama za pružene ugostiteljske usluge, koje nijesu imale u prilogu pojedinačne i fiskalne račune (restoran "Maxim" - Dunk d.o.o - 525,00€, Mercut trade Internasional -183,05€, Maša pab - 820,65€ - u prilogu su nefiskalni računi i zaduženja stola);

Troškovi platnog prometa su iznosili 20.028,76€. Na navedenom računu evidentirane su naknade koje se plaćaju za korišćenje računa i provizije prilikom plaćanja na računima u iznosu od 18.845,66€, od čega se iznos od 14.020,58€ odnosi na plaćanja provizija prilikom uplate rata kredita za Abu Dhabi fondu i kredita prema Evropskoj banci. Pored rashoda koji se odnose na platni promet, na navedenom računu evidentirani su i troškovi poštanskih usluga u iznosu od 1.183,10€.

Ostali nematerijalni troškovi su iznosili 243.403,94€ i utrošeni su za namjene i u iznosima prikazanim u sljedećoj tabeli:

559	Ostali nematerijalni troškovi		243,403.94	98,982.80
	55901	Troškovi savjet. I dr. Intel.	17,215.71	29,483.40
	55904	Troškovi izvorišta	29,278.19	18,865.10
	55905	Troškovi laboratorije	6,993.90	0.00
	55906	Troškovi ostalih usluga	176,645.83	37,945.79
	55907	Troškovi pretplate na službeni časopis	392.52	1,127.64
	55909	Troškovi kotizacije seminara	2,681.37	227.99
	55910	Ostali nematerijalni troškovi	933.95	2,003.57
	55911	Troškovi održavanja programa	562.47	429.31
	55913	Ostale novčane pomoći	8,700.00	8,900.00

Revizijom troškova ostalih usluga (račun 55906) utvrđeno je:

- Iznos od 5.500,00€ odnosi se na sudsko poravnanje sa Vučićević Branislavom po presudi P.br.816/14-11. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru grupe 57– ostali rashodi.
- Iznos od 11.040,99€ predstavlja dio naknade na investicije koji pripada Opštini Budva. Po Obračunu br. 203 od 27.04.2015. godine, Crnogorski fond za solidarnu stambenu izgradnju (CFSSI) je od ukupne naknade na investicije (55.204,96€) na račun Preduzeća trebao da uplati iznos od 44.163,97€ (80%), a na račun Opštine Budva iznos od 11.040,99€ (20%). Ugovorom br. 01-16/9305 od 08.04.2016. godine i Aneksom broj 1 Ugovora, br. 01-16/1058 od 26.07.2016. godine određeno je da će CFSSI, dio naknade koji pripada Preduzeću (80%) i dio naknade koji je ustupljen Preduzeću na osnovu kompenzacije br. 01-16/9261 od 07.04.2016. godine izvršene sa Opštinom Budva(20%) uplatiti na ž.r. Preduzeća u pet jednakih rata iznose od po 11.040,99€. Prema izjavi odgovornog lica navedena kompenzacija nije sprovedena već su sredstva u iznosu od 11.040,99€ prenešena sa žiro-računa Preduzeća na žiro-račun Opštine Budva 07.02.2017. godine (CKB izvod broj 15).
- 81.903,39€ odnosi se na iznos otpisa ostatka duga po osnovu stambenih kredita dodijeljenih zaposlenima u Preduzeću, shodno Odluci broj 01-16/11697/8 od 23.11.2016. godine kojom je Upravni odbor dao saglasnost da se obaveze zaposlenih iz Ugovora o stambenim kreditima umanje u skladu sa odredbama Pravilnika o rješavanju stambenih potreba. Shodno članu 14 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica plaćene su obaveze po osnovu poreza na

umanjeni iznos u ukupnom iznosu od 8.104,81€. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru računa 576 – rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja.

- 13.673,37€ odnosi se na dio obaveze koji je Ministarstvo prosvjete trebalo da uplati na ime naknade na investicije. Shodno Obračunu naknade broj 407 od 30.01.2012. godine. Javni izvršitelj je na predlog Preduzeća kao izvršnog povjerioca odredio izvršenje Rješenjem br. 400/16 od 12.04.2016. godine kojim je obavezao Ministarstvo prosvjete kao izvršnog dužnika da na ime ostatka glavnog duga plati iznos od 13.673,37€. Na osnovu prigovora izvršnog dužnika, Privredni sud je donio Rješenje br. IP 2524/16 od 27.06.2016. godine kojim obustavlja izvršenje. Navedeni iznos trebalo je evidentirati u okviru računa 576 – rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja.
- 4.362,24€ (iznos sa PDV-om je 5.191,06€) predstavlja vrijednost robe (čelične cijevi) izdate iz magacina Reljići po Otpremnici br. 10/2016 od 02.12.2016. godine, a shodno Ugovoru o prodaji broj 01-16/12238 od 29.12.2016. godine kojim Preduzeće prodaje navedene cijevi preduzeću MPP Jedinstvo AD Sevojno, ogranak u Tivtu po ukupnoj cijeni od 5.191,06€ sa uračunatim PDV-om. Revizijom je utvrđeno da je Ugovor zaključen nakon izdavanja robe iz magacina, kao i da kupac nije izvršio plaćanje za isporučenu robu.

Finansijski rashodi

Finansijski rashodi u 2016. godini su iznosili 953.063,05€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa	Račun	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
56		Finansijski rashodi	953,063.05	1,907,241.97
	562	Rashodi kamata	734,463.29	768,371.94
	563	Negativne kursne razlike	200,958.74	1,121,229.01
	569	Ostali finansijski rashodi	17,641.02	17,641.02

Najveće stavke u strukturi ovih troškova čine rashodi kamata u iznosu od 734.463,29€, negativne kursne razlike u iznosu 200.958,74€, dok su ostali finansijski rashodi iznosili 17.641,02€.

Rashodi kamata u najvećem dijelu se odnose na:

- Rashode po osnovu uplaćenih i obračunatih kamata po kreditu Evropske banke iznos od 89.632,59€.
- Rashode po osnovu uplaćenih i obračunatih kamata po kreditu Abu Dhabi Fonda u iznosu od 364.148,41€.

Obračunom i evidentiranjem troškova i obaveza po osnovu kamata u poslovnim knjigama Preduzeća realno su iskazani troškovi perioda i isti su teretili poslovnu godinu na koju se odnose.

- Rashodi po osnovu kamata obračunatih po kreditu Međunarodnog udruženja za razvoj (IDA) u iznosu 249.100,64€.

Revizijom Bilansa stanja je utvrđeno da Preduzeće obaveze po kreditu Međunarodnog udruženja za razvoj (IDA) ne iskazuje u realnom iznosu, već na računu 41504 - Dugoročni krediti u inostranstvu na dugovnoj strani evidentira Amortizacioni trošak kredita – ispravku vrijednosti

kredita i na taj način smanjuje iskazane obaveze po IDA kreditu na dan 31.12.2015. godine u iznosu 1.756.204,32€, odnosno na dan 31.12.2016. godine u iznosu 1.512.909,90€.

U Bilansu stanja za 2016. godinu iskazane su dugoročne obaveze po kreditima (bez obaveza po kreditima do 1 godine) u iznosu od 19.527.904,00€ umjesto 21.422.539,28€ (iskazani manje za 1.512.909,90€).

Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće na dan 31.12.2016. godine, izvršilo obračun kamate po IDA kreditu za 2016. godinu u iznosu od 249.100,60€.

Preduzeće je iznos kamate za 2016. godinu preračunalo u € primjenom kursa na na dan 31.12.2016. godine i za navedeni iznos uvećalo račun 562 - Troškovi kamata i zadužilo račun 41504 – Amortizacioni trošak IDA kredita za iznos od 249.100,60€.
Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije vršilo otplatu kamate po kreditu, već je otplatu kamate vršilo Ministarstvo finansija. Međutim, Preduzeće je za sve finansijske godine počev od 2011. godine vršilo obračun kamate po važećem kursu SDR/€ i za obračunati iznos teretilo Rashode po osnovu kamata perioda – tekuće godine- Račun 562 i zaduživalo račun 41504 - Amortizacija kredita (potražno).

Na osnovu dostavljenih analitičkih kartica i naloga za knjiženje utvrđeno je da je Preduzeće počev od 2011. godine pa zaključno sa 31.12.2016. godine po tom osnovu iskazalo rashode po osnovu kamata i negativnih kursnih razlika u iznosu od 1.406.331,10€ (rashodi kamata 1.272.523,46€ + negativne kursne razlike 133.807,64€).

Pregled obračuna kamata i kursnih razlika po godinama, a koje se odnose na uvedenu kategoriju Amortizacije - ispravke vrijednosti IDA kredita (račun 41504) dat je u Bilansu stanja – dio dugoročni krediti.

Negativne kursne razlike su iznosile 200.958,74€, a odnose se na:

- Kursne razlike po kreditu Abu Dhabi Fonda za razvoj iznos od 181.607,74€

Preduzeće u poslovnim knjigama obaveze po Ugovoru o kreditu sa Abu Dhabi Fondom za razvoj evidentira na dva računa, odnosno obaveze su podijeljene na dio koji je utrošilo Preduzeće za izgradnju regionalnog vodovoda i dio koji je shodno Zaključku Vlade CG br. 03-7120 od 28. jula 2011. godine i Saglasnosti Abu Dhabi fonda br. 1673 od 29.12.2011. godine ustupljen VIK Cetinje. Na iznos preostalog duga po kreditu (dug bez ViK Cetinje) izvršen je obračun kursne razlike na dan 31.12.2016. godine u iznosu od 181.608,73€.

- Kursne razlike po kreditu Abu Dhabi Fonda za razvoj u iznosu od 20.449,67€

Preduzeće u poslovnim knjigama dio obaveza po Ugovoru o kreditu sa Abu Dhabi Fondom, a koje se odnose na sredstva pozajmljena ViK Cetinje, evidentira na posebnom računu obaveza 41505 - Dugoročni kredit ADF - dug Cetinja. Primjenom kursa AED na dan 31.12.2016. godine obračunat je dug na 31.12.2016. godine u € i iznosi 642.550,57€. Razlika između obaveza iskazanih u poslovnim knjigama i novih obaveza obračunatih na 31.12.2016. godine iznosi 20.449,67€ i predstavlja negativnu kursnu razliku.

- Kursne razlike po kreditu Međunarodnog udruženja za razvoj u iznosu od 25.157,17€

Na na dan 31.12.2016. godine, kao i u prethodnim godinama, Izvršen je obračun kursne razlike po navedenom kreditu u iznosu od 25.157,17€.

Iznos od 25.157,17€ predstavlja razliku između obaveza po kreditu iskazanih u knjigovodstvu i obaveza po kreditu koje su obračunate primjenom kursa € i SDR na dan 31.12.2016. godine u iznosu 1,27757.
Za iznos negativnih kursnih razlika od 25.157,18€ uvećane su obaveze JP po navedenom kreditu - račun 41501- Obaveze po IDA kreditu, kao i rashodi po osnovu kursnih razlika - račun 563, za 2016. godinu.

- Kursne razlike za ispravku vrijednosti po IDA kreditu u iznosu od – 5.806,17€

Iznos razlike od 5.806,18€ evidentiran je kao storno na računu 563 - Negativne kursne razlike i na računu 41504 - Amortizacija – ispravka vrijednosti kredita (duguje) za 5.806,18€.

- Obračun kursne razlike za račun Amortizacionog troška IDA kredita –Ispravka vrijednosti na (računu 41404 -dugovno) doveo je do smanjenja rashoda po osnovu kursnih razlika (račun 563) za iznos od 5.806,18€, što je uslovilo uvećanje računa 41404 – Amortizacija IDA kredita za isti iznos (dugovno). Uvećanje računa 41404 – Amortizacija IDA kredita za navedeni iznos uslovilo je iskazivanje Obaveze po kreditima u Bilansu stanja, u umanjenom iznosu.

Ostali finansijski rashodi iskazani su u iznosu od 17.641,02€, a odnose se na:

● iznos od 12.641,03€ na raspored sredstava po osnovu provizije na kredit Evropske banke.

Prilikom uplate kredita od strane EBRD (tri tranše kredita - 2008, 2009 i 2010. godine) zadržan je dio sredstava na ime provizije. S obzirom da navedena sredstva nijesu uplaćena, a obaveze po osnovu kredita su evidentirane u punom iznosu, iznos razlike od sredstava koja su uplaćena do iznosa punog kredita bio je evidentiran na računu 03811- Ostala dugoročna ulaganja – plasmani. Svake godine dio sredstava se prenosi na račun rashoda 569 - Ostali finansijski rashodi, zavisno od perioda na koji je obaveza vraćanja kredita i umanjuje se račun 03811- Ostalih dugoročnih ulaganja. Ovakvo evidentiranje je, u stvari raspoređivanje troška kredita na jednak broj godina na koji je kredit uzet, kako se ne bi teretili troškovi jedne poslovne godine.

● iznos od 5.000,00€, odnosi se na godišnji raspoređeni rashod po osnovu naknade za rizik Vladi, kao davaoca garancije, za Ugovor o kreditu sa Evropskom bankom.

Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće na ime naknade za rizik prenijelo na Glavni račun državnog trezora sredstva u iznosu od 75.000€ Vladi kao davaocu garancije po kreditu sa EBRD. Kako sredstva koja su uplaćena na ime naknade za rizik ne bi predstavljala trošak jedne godine, ista su evidentirana na računu 03812 - Naknada za bankarske garancije i godišnje se dio sredstava u iznosu od 5.000,00€ prenosi na račun 469 - Ostali finansijski rashodi.

2.6. Javne nabavke

Planom javnih nabavki za 2016. godinu br. 01-16-8505/1 od 29.01.2016.godine predviđene su nabavke u ukupnom iznosu od 4.333.000,00€, a tokom godine izvršena je jedna izmjena Plana kojom su planirana još dva postupka procijenjene vrijednosti nabavke u iznosu od 140.000,00€, što je uslovilo povećanje vrijednosti Plana javnih nabavki na iznos od 4.473.000,00€. Pregled postupaka koji je predviđen Planom, odnosno izmjenama plana, za 2016. godinu dat je u sljedećoj tabeli:

Plan javnih nabavki za 2016.godinu		Prvobini plan JN (29.01.2016.g.)				Izmjena Plana (12.09.2016.g.)			
		ukupna vrijednost	vrsta postupka			ukupna vrijednost	vrsta postupka		
			otvoreni postupak	šoping	Ukupno		otvoreni postupak	Šoping	Ukupno
1	robe	256.000,00	2	14	16	256.000,00	2	14	16
2	usluge	2.693.000,00	10	9	19	2.693.000,00	10	9	19
3	radovi	1.384.000,00	17	30	47	1.524.000,00	19	30	49
Ukupno		4.333.000,00	29	53	82	4.473.000,00	31	53	84

Preduzeće je, primjenom otvorenog i šoping postupka, realizovalo 19 postupaka javne nabavke, iako je Planom za 2016. godinu planiralo 84 postupka, odnosno od planiranih nabavki u vrijednosti od 4.473.000,00€, realizovana je vrijednost od 618.224,49€.

Ukupna vrijednost realizovanih javnih nabavki, uključujući i nabavke uz primjenu neposrednog sporazuma iznosi 659.337,81€, odnosno 14,74% od planiranih nabavki za 2016. godinu, i prikazane su u sljedećoj tabeli:

Realizovane javne nabavke za 2016.godinu		ukupna vrijednost	vrsta postupka			
			otvoreni postupak - Obrazac A (vrijednost 487.912,50€)	šoping - Obrazac B (vrijednost 130.311,99€)	Neposredni sporazum (vrijednost 41.113,32€)	Ukupno
1	robe	49.398,67 €	0	4	10	14
2	usluge	198.366,26 €	2	8	29	39
3	radovi	411.572,88 €	2	3	1	6
Ukupno		659.337,81 €	4	15	40	59

U izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki za 2016.godinu, evidentirane su tri javne nabavke (ukupne vrijednosti 16.925,00€) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2017. godine i to za:

- usluge revizije (obrazac “A”) – ugovor zaključen 15.02.2017.godine na iznos od 8.925,00€;
- usluge održavanja fotokopir aparata (obrazac “B”) - ugovor zaključen 25.01.2017.godine na iznos od 5.000,00€ i
- nabavka dnevne i periodične štampe (obrazac “B”) - ugovor zaključen 07.02.2017.godine na iznos od 3.000,00€.

Takođe, u Izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki za 2015.godinu, evidentirano je pet javnih nabavki (ukupne vrijednosti 97.822,65€) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2016. godine i to za:

- usluge ustupanja zaposlenih (obrazac “A”) – ugovor zaključen 15.01.2016.godine, na iznos od 50.000,00€;
- usluge ispitivanja gromobranskih instalacija (obrazac “B”) – ugovor zaključen 26.01.2016. godine, na iznos od 3.927,00€;
- nabavku mašine za pranje laboratorijskog posuđa (obrazac “B”) – ugovor zaključen 29.01.2016.godine, na iznos od 7.895,65€;
- usluge izrade studije optimizacije izgradnje 2.faze RV (obrazac “B”) – ugovor zaključen 27.01.2016.godine, na iznos od 11.000,00€ i
- radovi na servisu hlorne stanice “Đurmani” (obrazac “B”) – ugovor zaključen 11.02.2016.godine, na iznos od 25.000,00€.

U postupku revizije revidirani su postupci koji su rezultirali zaključivanjem ugovora u 2016. godini. Revizijom je utvrđeno sljedeće:

● <u>Nerealno planiranje javnih nabavki</u>

Preduzeće je, primjenom otvorenog i šoping postupka, realizovalo 19 postupaka javne nabavke, iako je Planom za 2016. godinu predviđeno 84 postupka, odnosno od planiranih nabavki u

vrijednosti od 4.473.000,00€, realizovana je vrijednost od 618.224,49€. Ukupna vrijednost realizovanih javnih nabavki, uključujući i nabavke uz primjenu neposrednog sporazuma iznosi 659.337,81€, odnosno 14,74% od planiranih nabavki za 2016. godinu.

Preporuka 29: Preduzeće treba da Plan javnih nabavki sačini na osnovu realnih potreba i prioriteta nabavke za godinu dana, a ukoliko se ukaže potreba za realizacijom javne nabavke koja nije planirana potrebno je u skladu sa članom 38 Zakona, izvršiti izmjene i dopune Plana.

● Pogrešno prikazivanje realizovanih postupaka u godišnjem Izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama

U izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama za 2016. godinu, evidentirane su tri javne nabavke (ukupne vrijednosti 16.925,00€) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2017. godine i to za: usluge revizije; usluge održavanja fotokopir aparata i za nabavku dnevne i periodične štampe.
Takođe, u Izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama za 2015.godinu, evidentirano je pet javnih nabavki (ukupne vrijednosti 97.822,65€) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2016.godine i to za: usluge ustupanja zaposlenih, usluge ispitivanja gromobranskih instalacija, nabavku mašine za pranje laboratorijske opreme, usluge izrade studije optimizacije izgradnje 2.faze RV i za radove na servisu hlorne stanice “Đurmani”.
U obrascu C nijesu evidentirana sva plaćanja koja su realizovana neposrednim sporazumom.

Preporuka 30: Preduzeće treba da u Izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama, shodno članu 118 Zakona, evidentira samo ugovore koji su zaključeni u periodu do 31. decembra godine za koju se podnosi izvještaj, pri čemu je u obrascu C potrebno evidentirati sve nabavke koje su realizovane neposrednom pogodbom.

● Zaključivanje ugovora na iznos procijenjene vrijednosti koja je različita od vrijednosti najpovoljnije ponude:

Preduzeće je, u pojedinim slučajevima, ugovore zaključivalo na iznos procijenjene vrijednosti, i to:

- radove na planskom i interventnom održavanju optičkog kabla, održavanju hlorne stanice “Đurmani” – zbog nemogućnosti preciziranja konačnih troškova radova;
- usluge štampanja – zbog eventualne potrebe naručioca za dodatnim štampanjem.
- nabavku razne robe za potrepštine preduzeća – jer su količina robe koje su date u specifikaciji okvirne i naručilac zadržava pravo da poveća ili smanji pretpostavljene količine robe u okviru ugovorene vrijednosti.

Zaključivanje ugovora na iznos najpovoljnije ponude treba koristiti kod postupaka kao što su nabavke: usluga ustupanja zaposlenih, avio karata, goriva i druge nabavke za koje nije moguće definisati potrebnu količinu usluga/roba za period od godinu dana.

Preporuka 31: Preduzeće treba da odredi predmet javne nabavke u skladu sa članom 41 Zakona kojim je, između ostalog, definisano da predmet javne nabavke treba da bude opisan potpuno, jasno i razumljivo, na način koji omogućava podnošenje odgovarajuće ponude po vrsti, kvalitetu, cijeni, kao i po drugim potrebnim svojstvima i uslovima.

● Zaključivanje ugovora “na period od godinu dana, odnosno do utroška sredstava”

Preduzeće, uglavnom, zaključuje ugovore na period od godinu dana odnosno do utroška ugovorenog iznosa, što dovodi do ispostavljanja faktura po osnovu dva ugovora za isti predmet javne nabavke, a koji su zaključeni u različitom periodu (pr: nabavka elektroopreme). Kod nabavke tečnog hlora plaćani su računi na osnovu ugovora koji je prestao da važi.

Preporuka 32: Ugovore o javnoj nabavci treba zaključivati na period koji ne može biti duži od godinu dana, osim u slučaju zaključivanja okvirnog sporazuma.

● Obračunavanje radova i usluga koji nijesu predviđeni tenderskom dokumentacijom i prihvaćenom ponudom

U pojedinim slučajevima, izabrani ponuđač je ispostavljao fakture ili dio fakture za robu/radove/usluge koje nijesu predviđene tenderskom dokumentacijom i prihvaćenom ponudom (sanacija cjevovoda, usluge štampanja, održavanje sistema klimatizacije, usluge nabavke avio karata i rezervacije hotela), a iste nijesu evidentirane u obrascu C - obrazac o nabavkama primjenom neposrednog sporazuma.

Preporuka 33: Preduzeće treba da sve dodatne nabavke roba/radova i usluga, koje nijesu obuhvaćene zaključenim ugovorom (tenderskom dokumentacijom i prihvaćenom ponudom) evidentira u Izvještaju o nabavkama uz primjenu neposrednog sporazuma-obrazac C.

● Sprovodjenje postupaka koji će se realizovati u sledećoj godini

Tenderskom dokumentacijom za nabavku laboratorijske opreme, koja je objavljena 31.12.2015. godine, definisano je da će se oprema isporučiti u dvije tranše pri čemu je rok isporuke za drugu tranšu do 01.02.2017. godine, dok je tenderskom dokumentacijom koja je objavljena u septembru 2016. godine, za radove na čišćenju vodoizvorišta “Bolje sestre” definisan termin izvođenja radova planiran za proljeće 2017. godine**.**

Preporuka 34: Preduzeće treba da sprovodi postupke koji će se realizovati u godini za koju je donešen Plan i za koju se podnosi izvještaj o realizovanim javnim nabavkama.

2.6.1. Upravljanje državnom imovinom

Planom javnih nabavki za 2015. godinu pod br. 17, predviđena je nabavka usluga geodetskog snimanja za objekte od značaja za Preduzeće u iznosu od 10.000,00€, u cilju rane detekcije eventualnih pomjeranja objekata. Ugovor za nabavku usluga geodetskog osmatranja objekata zaključen je 28.03.2016. godine, sa Konzorcijumom „Geomap“ & “Geosoft” na iznos od 9.520,00€ uz obavezu izvršenja usluge u roku od 90 dana od dana zaključivanja ugovora.

Preduzeće upravlja državnom imovinom vrijednom preko 100.000.000,00€ i u skladu sa čl. 3 i 22 Zakona o državnoj imovini dužno je da sa povjerenom imovinom postupa zakonito i ekonomično, sa pažnjom dobrog domaćina i da odgovara za to. Pažnja dobrog domaćina kod obavljanja profesionalnih djelatnosti podrazumijeva postupanje sa povećanom pažnjom i odgovornošću. Iz planova javnih nabavki i Izvještaja o radu je utvrđeno da je Preduzeću već duže vremena suočeno sa problemom nabiranja ili slijeganja zemljišta na kojem se nalaze objekti i oprema Preduzeća.

Preporuka 35: Preduzeće treba da dodatno nastavi sa aktivnostima na uspostavljanju sistema za geodetsko osmatranje objekata Regionalnog vodovoda, a naročito: hidrotehničkog tunela „Sozina“, rezervoara „Đurmani“ i prekidne komore „Prijevor“, a u cilju rane detekcije eventualnih pomjeranja objekata, uslijed nabiranja ili slijeganja terena i predupređenja nastanka štete, i o tome informiše Vladu.

2.7. Sudski sporovi

Revizijom je utvrđeno da se protiv Preduzeća vodi 12 sudskih sporova pokrenutih od strane pravnih i fizičkih lica, dok je Preduzeće tužilac u 4 spora. Prema podacima iz sudskih predmeta u kojima se mogla identifikovati visina tužbenog zahtjeva Preduzeće je tužena stranka u 7 predmeta vrijednosti 12.234.008,165€, dok kao tužilac učestvuje u predmetima vrijednosti 400.116,67€.

Najznačajniji sudski spor koji može uticati na finansijski položaj Preduzeća je spor sa izvođačem Štrabag AG Austria, koji je pokrenuo arbitražni postupak protiv Preduzeća pred Međunarodnom Trgovinskom komorom u Parizu, zato što je Preduzeće zbog nepoštovanja ugovornih obaveza od strane izvođača radova raskinulo ugovor o izgradnji na regionalnom vodovodnom sistemu. Štrabag AG je u novembru 2014. godine podnio zahtjev Privrednom sudu u Podgorici da potvrdi Arbitražnu odluku kako bi postala pravno obavezujuća. Privredni sud je dana 21.11.2015. godine donio odluku kojom se odbija zahtjev Štrabag AG, a Viši sud u Podgorici je ukinuo presudu i predmet vratio na ponovni postupak. Privredni sud je i u ponovnom postupku 23.03.2017. godine donio rješenje kojim je odbio predlog za priznanje arbitražne odluke. Rješenje nije pravosnažno i Štrabag AG ima pravo žalbe. Konačan ishod ovog sudskog spora mogao bi zavisiti i od budućih pravnih postupaka ili pregovora o izmirenju duga.

2.8. Zaštita vodoizvorišta „Bolje Sestre“ i sistema regionalnog vodosnabdijevanja

Po ocjeni DRI najveću prijetnju za opstanak i dalji razvoj sistema regionalnog vodosnabdijevanja predstavlja potencijalno zagađivanje vodoizvorišta „Bolje Sestre“. Nelegalna ili nekontrolisana eksploatacija šljunka u užoj zoni sanitarne zaštite i izgradnja industrijskih objekata (asfaltnih baza) u široj zoni sanitarne zaštite vodoizvorišta „Bolje Sestre“, koja nije precizno definisana, zahtijevaju hitnost u rješavanju. Takođe, nepostojanje katastra podzemnih vodova na trasi cjevovoda i nepoštovanja ograničenja u pojasevima sanitarne zaštite dovodilo je do pojedinačnih incidenata i oštećenja infrastrukture Preduzeća.

U skladu sa čl. 9 st 2 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja, Preduzeće obezbjeđuje zaštitu izvorišta od zagađivanja i uspostavlja i održava zone sanitarne zaštite izvorišta, u skladu sa propisima. Međutim, u skladu sa propisima postupaju i drugi organi (Ministarstvo, poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo ekonomije, Uprava za vode, Uprava za inspekcijske poslove i dr.) bez čije saradnje Preduzeće ne može obezbijediti zaštitu vodoizvorišta i infrastrukture.

Slabosti u nadzornoj funkciji nadležnih inspekcijskih organa, očitavaju se u nedostatku potrebnih ljudskih resursa i autoriteta državnih organa i zahtijevaju formiranje nove službe koja će biti

sposobna da zaštiti prirodna bogatstva i spriječi njihovu krađu. Takođe, utvrđena je i neusklađenost u radu Preduzeća i Uprave za vode za koju Vlada kao osnivač mora pronaći adekvatno rješenje.

Preporuka 36: **Preporučuje se nadležnim državnim organima da uspostave efikasniji oblik zaštite prirodnih bogatstava od nelegalne ili nekontrolisane eksploatacije, obezbijede da se precizno utvrdi šira zona zaštite vodoizvorišta „Bolje Sestre“ i preduzmu radnje u cilju eliminisanja neusklađenosti u radu Preduzeća i drugih državnih organa.**

ČLAN SENATA DRI
Zoran Jelić, rukovodilac Kolegijuma
……

Zakonska i druga akta korišćena u postupku revizije

- Zakon o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja („Sl. list CG“ br. 13/07 i 40/11);
- Zakon o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja („Sl. list CG“ br. 56/16);
- Zakon o računovodstvu i reviziji („Sl. list RCG“, br. 69/05, Sl. list CG br. 80/08, 32/11);
- Zakon o računovodstvu („Sl. list CG“ br. 52/16);
- Zakon o reviziji („Sl. list CG“ br. 01/17);
- Zakon o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 06/02, „Sl. list CG“, br. 17/07, 80/08, 40/10, 73/10, 36/11 i 40/11);
- Zakon o unaprjeđenju poslovnog ambijenta („Sl. list CG br. 44/10);
- Zakon o sprječavanju nelegalnog poslovanja („Sl. list CG br. 29/13 i 16/16);
- Zakon o javnim nabavkama („Sl. list CG“, br. 42/11 i 57/14);
- Zakon o porezu na dodatu vrijednost („Sl. list RCG“, br.61/05 do 76/05, „Sl. list CG“, br. 16/07, i 29/13);
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG“, br. 65/01, 12/02 i 80/04 i Sl. list CG br. 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12, 61/13);
- Zakon o svojinsko pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09, 40/11);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09, 40/11);
- Zakon o vodama („Sl. list CG“, br. 27/07; 73/10, 32/11, 48/15 i 52/16);
- Zakon o finansiranju upravljanja vodama („Sl. list CG“, br. 65/08, 74/10 i 40/11);
- Zakon o komunalnim djelatnostima („Sl. list CG“, br. 55/16);
- Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 44/1o);
- Uredba o načinu obračuna posebne naknade na investicije za izgradnju objekata na teritoriji opština Crnogorskog primorja („Sl. list CG“, br. 27/11);
- Uredba o načinu vođenju evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini („Sl list CG“ br. 13/10);
- Uredba o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave („Sl list CG“ br. 51/11);
- Uredba o poreskoj registar kasi („Sl. list CG“, br. 31/14);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Sl. list CG“, br. 05/11);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica („Sl. list CG“, br. 05/11);
- Pravilnik o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja nezavisnih regulatornih tijela, pravnih lica, akcionarskih društava i društava sa ograničenom odgovornošću u kojima država ili opštine imaju većinski udio u vlasništvu („Sl. list CG“, br. 12/08 i 35/10);
- Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije („Sl. list RCG“ br. 28/02);
- Pravilnik o sadržaju statističkog aneksa („Sl. list CG“ br. 06/11 i 09/12);
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Sl. list CG“, br. 47/11);
- Odluka o osnivanju JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva („Sl. list CG“ br. 14/08);

- Statut JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva (br. 03-14/3633 od 25.09.2014. godine – Prečišćeni tekst koji obuhvata prvobitni Statut i Odluke o izmjenama i dopunama Statuta Javnog preduzeća od 1991. – 2014. godine);
- Poslovnik o radu Upravnog odbora (br. 01-16/10668-2 od 18.08.2016. godine);
- Pravilnik o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta u Javnom preduzeću „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ (br. 01-14/4191-3/1 od 02.12.2014. godine) i izmjene i dopune istog br: 01-15/6157/6 od 12.06.2015. godine;
- Pravilnik o radnim odnosima (br:1796/3-1 od 06.12.2010. godine);
- Pravilnik o finansijskom poslovanju (br: 01-16/10669/1 od 19.08.2016. godine);
- Odluka o računovodstvenim politikama (br: 326/2 od 12.05.2004. godine i izmjene i dopune istih br: 619/3 od 31.05.2012. godine);
- Pravilnik o evidentiranju i plaćanju ulaznih i izlaznih faktura (br. 01-16/10972/1 od 15.09.2016. godine);
- Pravilnik o zaradama i drugim primanjima (br. 674/3 od 08.11.2007. sa izmjenama i dopunama istog iz 2008, 2010, 2012, 2014 i 2015. godine);
- Pravilnik o blagajničkom poslovanju (br: 01-16/10669/2 od 19.08.2016. godine);
- Pravilnik službenom putovanju (br: 01-16/10972/2 od 15.09.2016. godine);
- Pravilnik o reprezentaciji (br: 01-16/11697/6 od 23.11.2016. godine);
- Pravilnik o korišćenju službenih mobilnih telefona (br. 01-16/10792/4 od 15.09.2016.);
- Pravilnik o korišćenju i održavanju službenih vozila (br. 01-16/11697/5 od 23.11.2016.);
- Pravilnik o rješavanju stambenih odnosa (br. 01/15-6305 od 26.06.2015. godine);
- Pravilnik o davanju sponzorstava, donacija i pomoći (br. 01-16/10972/3 od 15.09.2016. godine);
- Pravilnik o postupku javne nabavke neposrednim sporazumom (br. 03-15/5814 od 04.05.2015. godine);
- Pravilnik o radu portparola (br. 01-16/10972/5 od 15.09.2016. godine);
- Akt o procjeni rizika na radnom mjestu i u radnoj sredini (br.02-16/9227 od 05.04.2015);
- Osnovna pravila, opšte uslove i cjenovnik usluga iznajmljivanja optičkih vlakana (Dark fiber) br: 1511/5 od 24.12.2014. godine;
- Pravila obrade i zaštite podataka o ličnosti JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ (br. 611/2 od 02.07.2013. godine);
- Druga interna akta Preduzeća i drugi propisi koji se odnose na sistem javnih finansija.